لیس للانسان الا ما سعیٰ

سلطنت مرہٹہ کے تفصیلی واقعات و کارنامے سیواجی کی جنگ و فتوحات کے نقشے

اعنی بہ

بساط الغنائم

المعروف باسم تاریخی

خیابان مرہٹہ

۱۳ ۱۴

بہ تصحیح و اہتمام

مولوی غلام صمدانی خاں صاحب گوہر مؤلف تزک محبوبیہ ریاض آصفیہ وغیرہ

در مطبع نظام المطابع طبع شد

نحمدہ ونصلی

تاریخ نرمل کے دیباچہ مین ہم نے قلمی کتابون کے متعلق اپنی جستجو اور تلاش کا حال پورے طور سے قلمبند کیا ہے - جو ناظرین پر بخوبی ظاہر ہے - چنانچہ اُسی تلاش کا ثمرہ یہہ دوسری کتاب ہے -

یہہ اُن اولوالعزم روسا مرہٹے کے حالات سے مملو ہے کہ جنکو ایک زمانہ مین والیان دکن کے ہمعصر و ہم پلہ ہونے کا فخر یہ دعوے تھا - چنانچہ مرہٹون کے کارنامے اب بھی زبان زد عوام ہین - اور اُنکی جرات و بہادری کے فسانے ضرب المثل ہین ہندوستان کی کوئی تاریخ ایسی نہوگی کہ جسمین اس بہادر قوم کی شجاعت و جوانمردی کا تذکرہ نہوگا - مگر خال خال اور چیدہ چیدہ ہے - تفصیلی واقعات صراحت کے ساتھہ موجود نہین ہین -

یہہ کتاب بہت قدیم اور مستند ہے - اسمین اقوام مرہٹہ کا تفصیلی بیان اور اُنکی شاخین - اور جنگ و جدال کے کارنامے اور وقتاً فوقتاً ترقی کے حالات - مقبوضہ قلعون کی تعداد - انتظام سلطنت و آمدنی ریاست - تعداد افواج وغیرہ بھی پوری صحت کے ساتھہ درج ہین - اور ضمناً حیدرآباد دکن کے امرا اور دکن کے رؤسا کے واقعات بھی شامل ہین - سلطنت قطب شاہیہ - نظام شاہیہ - عادل شاہیہ وغیرہ کے سطوت و جبروت کے کارنامے بھی اس سے نمایان ہین -

اسکی بھی عبارت مثل تاریخ نرمل کے فارسی کہنہ ہے - مگر نہایت ہی سلیس

اور عام فہم جس کے مطالعہ سے عام معلومات کو وسعت اور تجربہ کو ترقی ہوتی
اور پچھلے واقعات اور قدیم کارناموں کا فوٹو نظر آئیگا۔

مرہٹہ

اسکا تاریخی نام مصنف نے بساط الغنایم رکھا ہے جس کو ہم خیابان
سے موسوم کرتے ہیں۔

ناظرین! اسکے دیکھنے سے مرہٹوں کے سلطنت کی وسعت اور تنگی [illegible]
مداخل و مخارج کا اندازہ کرسکتے ہیں۔

یہ وہی مرہٹے ہیں جنکے زبردست ہاتھوں سے ایک زمانہ میں سلاطین دہلی
و نظام شاہیہ سخت تنگ آگئے تھے۔ اور جن کا استیصال [illegible] عالمگیر جیسے
فرمانروائے روزگار و مدبر زمانہ سے نہو سکتا تھا۔ آخر اس قوم نے [illegible]
رفعت حاصل کی تھی کہ ۱۱۷۱ء میں دار الخلافہ دہلی پر چڑھائی [illegible]
افسوس ہے کہ آج وہ قوم جسکے عظمت و جبروت کے نقارے تمام [illegible]
گونج رہے تھے صفحۂ ہستی سے معدوم ہے۔ فاعتبروا یا اولی الابصار

دار الشفا - حیدرآباد دکن
۱۱ ذی الحجہ [illegible]

حقیر
[illegible] گوہر [illegible]

معنون

ہم اس کتاب کو ہمارے قدیم عنایت فرما راجہ راجیشور راو بہادر سمستان ومکنڈ کے نام نامی سے اُس اعانت و امداد کے شکریہ مین معنون کرتے ہین۔ جو راجہ صاحب معزنے ہمارے ساتھ قلمی کتب کے تلاش و جستجو مین فرمائی ہے۔

گر قبول افتد زہے عز و شرف

بندۂ احقر

غلام صمدانی خان گوہر حیدرآبادی۔

الله الله این نوید آمد بگوش میرساند مژدهٔ تازه سروش

درین اوقات همایون و اعیان مسرت مشحون که از شهور سنه یکهزار و دو صد و
چهارده هجریهٔ مقدسه حضرت نبی صلی الله علیه وسلم بقدر ثلث حصهٔ سال منقضی گشته
لچھمی نراین شفیق اورنگ آبادی الاصل راکه روشناس ارباب کمال است و
لیل و نهار در تسوید و تبییض اوراق حالات هر ناحیه و دیار مصروف. در خاطر گذشت
که اموزجی در احوال مرهته ها که شریک غالب روسای دکن بلکه کل رئیس اند پرداخته
آید. و کارنامهٔ مصفا بعبارت ساده و شسته در کیفیات نفس الامری ساخته گردد
تا موجب یادگار دور و نزدیک باشد. ازانجا که این خیال از مدت پیرامون دل
میگشت شادمانی را وقت خوش شد و خورمی بر خویش بالید. آستین تردد بر ساعد
شکستم و کمر همت بر میان جان بستم. چون این نامه بذکر غنیم است به بساط الغنایم که
از سنه تالیف خبر میدهد موسوم کردم بالله ولی التوفیق.

تمهید سخن در تالیف کتاب و بیان قوم مرهته

بر سیاهه طرازان سررشتهٔ اخبار و روزنامچه پردازان دفاتر لیل و نهار اظهر من الشمس

وا بین من الامس که شیوهٔ تواریخ نویسی از شیوه های عمده روزگار است و طریقه
وقایع نگاری واقعی بغایت دشوار - چه مورخ امین مومن صادق القول گزیده سخن
باشد و بامید نفع و خوف ضرر و تعصب ملت و رعایت طرف از جادهٔ صداقت کیشی پا
فراتر گذاشته تاویل در حق پوشی نگراید و حسن معامله به قبیح بدل ننماید و رعایت تفضیل
یکی بر دیگرے منظورش نه شده و در اوقات اقبال تعبیر بحسن تربیتی نکند و هنگام ادبار
بقصور و تقصیر نسبت ندهد و از صراط المستقیم - استی تجاوز نسازد و از نفس الامری و
بیان واقعی نگذرد و تحقیق - التحقیق و داهی - اواهی داند و بنا بر جلب منفعت کار
هنراجداری و خوشامد نفرماید - و بسبب اختلاف دین و آئین زشت و زیبا
نشناسد **ابیات** - اهل هنر بیشماری و رند ؛ لی هنران نیز بکارے درند -
لیکه هی بر دند ؛ ظرف زد و ؛ گرنه هر باد سرایه سرود ؛ قهقهه زد کبک برفتار
زاغ ؛ [illegible] چه هی کام پریشان بجث ؛ زاغ بدو گفت که پرواز کن ؛ گر گرد از من
بهری ناز کن ؛ هیچ کس فضیلت زیاد زشت ؛ وکش نه حکیم از پے کارے سرشت ؛ زشت
زپے مصلحت [illegible] راسته اند ؛ مصلحت [illegible] ست اینکه چنین خواسته اند ؛ ارباب نظر
میدانند که تواریخ خوبیان [illegible] در تحریرات خود طرف ممانعت را بچه تحقیر
می نگارند - و چها کلمات نا ملایم و الفاظ رکیک نسبت با جانب بزبان قلم می آرند -
و از امور دنیا تعصب و دینی [illegible] دخل میدهند - و هنر را بر طاق بلند گذاشته عیب
[illegible] نمایند - و حدیث شریف نبوی صلی الله علیه وسلم خذ ما صفا و دع ما کدر را از خاطر محو
میسازند - نعمت خان عالی غزلے طولانی در مواعظ می گوید و بر راه حق بوده باطل را

[illegible] یہ تہمت مورخ کو غلطی پر مبنی ہے - خود مولف ان الفاظ کے لکھنے سے آپ خود تعصب ہی کو دل میں
[illegible] شاید مورخ [illegible] مگر جب یہ منشی گذرے - ورنہ یہ بیشتر ہی نہ کرتا ۱۲ اگرہر

نمی جوید۔ ازان جمله است این ابیات **ابیات** چون نیست بهره بیشتر از قسمت
ونصیب ٭ برخلق رشک وشکوهٔ قسمت برای چه ٭ امیدوار کردن ارباب
احتیاج ٭ بر وعدهٔ زیاده ز طاقت برای چه ٭ هرگز نگه بدار کس اگر راست و
گر دروغ ٭ غیبت چه نفع دارد و محنت برای چه ٭ در رزمگاه تجربه باید قیاس
نیست ٭ نادیده جنگ لاف شجاعت برای چه ٭ تالیف قلب اگرچه بحرف
خوشامد است ٭ لیکن فزون ز رتبه وحالت برای چه ٭ باور نشد اگر سخنت کو مشو
چه باک ٭ هرجا قسم بغیر ضرورت برای چه ٭ بهر مصاحبت نبود قحط گفتگو۔
حرفی که زو است بیم مضرت برای چه ٭ در خشم یک سخن که درشت است کافیست
دشنام ونعره وقت خشونت برای چه۔ کارنامه‌ها که مرهٹه‌ها در اقتدار خود کرده
اند فارسی نویسان متقدمین و متاخرین یک قلم ترک داده وحمل بر استغراق ومبالغه
می نمایند۔ وکسانیکه به تحریر پرداخته اند حرکات لغو را باضعاف مرقوم ساخته اند۔
راقم سطور حالات این گروه را که باقوام مختلفه مشتهر اند وتعداد از هفتاد متجاوز میگویند
از زباندانان و واقف حالان هر قدر به تحقیقات رسید به تحریر می آرم و از امور عجیب
وغریب ومعلومات دیگر نمی گذرم ونمی گذارم۔ مخفی نماند که در کیش هنود اصول چارگونه
قرار داده اند۔ وآن را چار چترن نامند۔ برهمن وچهتری۔ بیس وسودر۔ فرقهٔ اول
یعنی برهمن مخصوص است بشش چیز خواندن بید و دیگر علوم و آموزش دیگران
وچاک کردن یعنی برای دیوتها نقد وجنس دادن و دیگران را بران داشتن
خیر دادن وخیر گرفتن۔ دوم یعنی چهتری که بلغت [illegible] شده ازان شش سه
کند خواندن وچاک کردن خیر دادن وخدمت گاری برهمن وپاسبانی عالم وگرفتن
دست برد آن ونگاهبانی دین وتاوان گرفتن از جرم واندازه آن نگاه داشتن
وسزا در خور نمودن و زر اندودن وبجا خرچ کردن وفیل واسب وگاو وبندگان

خدمتگذاری را تیمارداری کردن و بجا آوردن پرستش نمودن و ناخواستن از مردم و اعتنا نمودن نیکوکاران و مانند آن ستودہ این گروہ بیس باشد نیز آن سه کار برہمن کند لیکن پرستاری و کشاورزی و بازرگانی و کارہای سربازی۔ و از ہنگام زیستن تا زمان پسین وہ کار که گفته آمد ہر سه کنند چار این که سود راست جز نوکری ہر سه سزاوار بود و [illegible] پوشیدہ و پس خوردن [illegible] پیشه شد تنور د و پیکر نگاری و زرگری و آہنگری و درودگری و [illegible] و شلہ و [illegible] و روغن و غله خاص او باشد۔ ہمچنین را [illegible] و ترس و جہود و نصارا را و آنہا را الچہہ گویند۔
از آنجا که این تقسیم را مدتی سپری شد از امتزاج باہم فروع بر آمدند و ہر کدام را در رسم پرستش تفاوت بسیار است۔ و ہر یکے را بہ نسبت جا و پیشه و بزرگی بزرگان شاخہا بر شدہ و شمارہ آن از بیان بیرون۔ العقصه قوم مرہٹه که عبارت از سکنه سرزمین مرہٹ است و این خطه در زمان حال بصوبۂ خجسته بنیاد اورنگ آباد نامزد و قلعه دیوگیر یعنے دولت آباد از مصناف آن است ہفتاد قسم از اقوام مرہٹه معلوم گردید سوائے آن ہم ہست احاطۂ آن دشوار و ہر یک در رسوم و عادت خویش متفرد می باشد و در بعضے چیزہا متحد۔ اگرچه در طعام خوردن شریک ہمدیگر اند اما اجتنابے از قرابت و مصاہرت دارند و در یک رکابی بجز ہمجنس و قرابتی ہم طعام نمی شوند۔ حالا تحریر خصوصیات دیگر اینہا و اگذاشته بتفصیل اسمہائے اقوام ایشان پرداخته سخن را ایجاز میسازم

اول بہوسله۔ دوم سرکے۔ سوم کہورپری۔ چہارم بجاری۔ پنجم ریکاری ششم پاٹنکر۔ ہفتم دموی۔ ہشتم بریکلی۔ نہم پالکر۔ دہم سیندہی۔ یازدہم دیرکر۔ دوازدہم جادہے راو۔ سیزدہم کدم۔ چہاردہم جلبہ رانی۔ پانزدہم سرورکر۔ شانزدہم باہرکے۔ ہفدہم پارسنے۔ ہیجدہم بہونزی۔ نوزدہم باکہرہ

بستم کہارکی - بست ویکم کائیکوار - بست ودوم جادو - بست وسوم وبر[illegible] - بست و
چہارم رن دیوی - بست وپنجم اوی جاری - بست وششم بارگل - بست وہفتم
جابے کر - بست وہشتم نکری نگر - بست ونہم سروٹے - سیم سدہس کر - سی ویکم
مونہتہ - سی ودوم سکل - سی وسوم کان نے - سی وچہارم بانک موزی - سی و
پنجم کوجر - سی وششم کولے کر - سی وہفتم سورکر - سی وہشتم کنک - سی ونہم
دلور - چہلم بانے - چہل ویکم انوٹے - چہل ودوم جہاوک - چہل وسوم رلے
جاجیا - چہل وچہارم چوہان - چہل وپنجم وان موری - چہل وششم پنوار - چہل و
ہفتم کرک [illegible] - چہل وہشتم [illegible] - چہل ونہم روٹے کر - پنجاہم سال
[illegible] - پنجاہ ویکم [illegible] - پنجاہ ودوم بہایکر - پنجاہ وسوم موری - پنجاہ و
چہارم ہیرراؤ - پنجاہ وپنجم باکال - پنجاہ وششم بان کر - پنجاہ وہفتم سرنجی
پنجاہ وہشتم بہاندول کر - پنجاہ ونہم [illegible] - شصتم [illegible] ہونے - شصت ویکم
[illegible] - شصت ودوم [illegible] - شصت وسوم بہالکر - شصت وچہارم ہروی
شصت وپنجم پینی - شصت وششم سرتے - شصت وہفتم لوکہدا - شصت و
ہشتم بان[illegible] - شصت ونہم [illegible] - ہفتادم بہاندیہ - آزانجا کہ تشریح احوال
ہرفریق ووجہ تسمیہ ہرکدام بتقید [illegible] موجب طوالت کلام بود وسم کہ بعضی
بتحقیق نرسید فقط بر تحریر احوال [illegible] کہ ریاست دران خاندان است
تقصیر [illegible] بشرح [illegible] کیفیت آنان [illegible] حسب الحکم معتبرین بقدر معلوم
می پردازم -

بیان وجہ تسمیہ [illegible] احوال [illegible]

[illegible] پوشیدہ نماند [illegible] وجہ تسمیہ [illegible] است [illegible]

ونسبت بهوسره می گویند و وجه آن آئین دگر بیان می نمایند. آنانکه بهوسله بنامند
چنین تقریر می کنند که بهو در زبان هندی بمعنی زمین و سله بمعنی خار و تیکا [illegible]
سله مخفف سال است درین لفظ در نامهای راجها اکثر می باشد چنانچه [illegible]
ودرجن سال وشترو سال. نام راجهای کوته است که بقوم هاره مشهور چه بهرت [illegible]
ودرجن وشترو بهرسه لفظ بزبان سنسکرت بمعنی دشمن آمده یعنی خار دشمن [illegible]
موجب لقب. مراد اینکه هاره بمعنی استخوان است از نیاکان آن راجه ها موسومه
حکم مرشد پرستش هاره کرده صاحب ولد گردید بالجمله چون [illegible] است بهی [illegible]
وصحرانوردی و صداکشی داشت نامش بهوسله گذاشتند یعنی خلش زمین و کسانیکه
به کهوسله تعبیر می نمایند معنی کهوسله بزبان مرهتی آشیانه کوچک می دانند سرگروه
اینها بنابر تعشق زنیکه [illegible] از غیر قوم بشهرت نجار باشد جای مکانی مختصر [illegible]
پنهان بخلوت داشت به کهوسله مشتهر شد. وگروهی به بهوسره نسبت می دهند
توجیهی عجیب بیان می کنند که بهوسره در هندی بمعنی فرج است از آنجا که شیفته
عشق زنی شب و روز بود و هم قومش نسبت او بفرج داده از راه استهزا
باهم تکلم می کردند تا آنکه رفته رفته رای مهمله موافق قاعده هندی مثل کوارن و
کوالن تبدل به لام یافته بهوسله شد والله اعلم. بحقیقت الحال هردو وجه اول
تاریخ نواب [illegible] نوشته اند وجه ثالث زبانی شخص ثقه واقف خاندان اینها
شنیده بقید قلم آورد. صاحب تاریخ مآثر الامراء جدید می نویسد که راجه ساهو
بهوسله از نسل راجه [illegible] چتور است که سسودیه اند از نیاکانش راجه [illegible]
[illegible] بنابر [illegible] از چیتور بدکن رفته چندی موضع بهوسه عمله پرگنه کرکتل سرکار [illegible]
خجسته بنیاد سکونت گرفته و نسبت به آن موضع خود راجه بهوسله ملقب
ساخت [illegible] که نسبت بهوسله براجهای ادیپور کم

سسودیه اند می رسد۔ در اجہائے اودیپور فوق جمیع راجہائے سرزمین اجپوتانہ
واز راجہائے دیگر بہر جہلے کہ نو بر مسند راج می نشیند راجہ اودیپور قشقہ
بروے او می فرستد وا و آن قشقہ انتخا را بر پیشانی ادب می کشد وا ورا قشقہ
انجوا، آدمی می کشند۔ ولقب راجہ اودیپور رانا است وا و نسب خود بنوشیروان
عادل می رساند۔ اگرچہ کیفیت اینہا در دفتر سوم اکبر نامہ ودیگر تواریخ بہ تفصیل
مرقوم است۔ وقصہ سلطان علاء الدین و فتح چتور مشہور۔ اما الحال آنچہ
از زبان بادفر شاہان صدوق القول معلوم شد۔ نوشتہ می شود۔
اودیسنگھ پسرے بنام پرتاب سنگہ برراج گذاشت واز وامر سنگہ
واز وراج سنگہ واز وسنگرام سنگہ واز وجگت سنگہ واز وپرتاب سنگہ
دوم واز وراج سنگہ ثانی بر مسند راج یکے بعد دیگرے نشستہ وفات یافت
اوبرج سنگہ آڈسیہ پسر خورد جگت سنگہ کور تمکن گزید بعد چندے پسر
راجہ امید سنگہ اورا در شکارگاہ کشت۔ پسرش براودیپور قابض ماند۔
ورتن سنگہ پسر راج سنگہ ثانی بعد فوت پدر در خانہ جد مادری متولد گشتہ
در کوہ ملیر نشوونما یافتہ ہنگامہ آرائی استدعاے راج است زیادہ ازین تحقیقات
شاخہاے شجرہ اینہا وکارنامہاے ہرکدام پرداختن از مطلب باز مبدارد۔
برہمان قدر لپسند نمود وچون بالا مذکور شد کہ سسودیہ نسب خود بنوشیروان
عادل می رسانند۔ شمہ از احوال خاندان کسرے بنا برشادابی کلام نوشتن
درین مقام مناسب افتاد۔

احوال خاندان نوشیروان بطریق اجمال

مورخان تواریخ اسلامی در ذکر ملوک بنی ساسان کہ آنہا را اکاسرہ نیز گویند می آید

ایشان طبقۂ چہارم از بادشاہان عجم اند و دولت و شوکت ایشان مانند کیان
بوده و اکثر ممالک با ایشان باج و خراج داده اند اول ایشان اردشیر بابکان
و آخر ایشان یزدجرد بن شہریار بود بست و شش تن از ایشان در مدت چہار صد
و بست ہفت سال بادشاہی کردند ظہور دولت ایشان در سنہ پنجہزار و ہشت صد
و بست و یک از تاریخ آدم است و انقراض دولت ایشان در سنہ سی و یک ہجری
بود مذکور اینہا بشرح و بسط تمام در شاہنامہ فردوسی و دیگر تواریخ مندرج است
اینجا باحوال نوشیروان بن قباد بن فیروز کہ ملقب بہ عادل است اجمالاً می
پردازم۔ **نوشیروان** جہاندارے بود عادل باذل گواہ عدالتش ہمین بس کہ پیغمبر
آخر زمان صلی اللہ علیہ وسلم مبعوث در زمانش شده او را بعدالت یاد کرده نیز
فرمود کہ نوشیروان بنابر عدالت و حاتم طائی جہت سخاوت باوصف بودن
در کفر از حرارت آتش دوزخ محفوظ خواہند بود۔ الحاصل باکمال عدالت و
نصفت چہل و ہشت سال بادشاہی راند و جمیع بلاد ترکستان و ماوراء النہر
و یمن و مصر و دیار عرب و اکثر بلاد ہندوستان زیر فرمان خود آورد۔ و سلاطین
روزگار غاشیہ اطاعتش بر دوش کشیدند۔ در ابتداے سلطنت خود خوابے
دید کہ خوکے با او در یک کاسہ شراب می نوشد۔ از معبران تعبیر خواست ہیچکس
زبان بہ تعبیر نکشاد۔ موبد موبدان را طلبیده مستفسر تعبیر شد و گفت اگر نگوئی
بقتل رسانم۔ موبد موبدان منادی داد کہ ہر کہ تعبیر خواب کسری کند یک بدرہ
زر سرخ از من گیرد۔ این خبر بہ بزرجمہر رسید داو در مرو پیش استاد خود
درس میخواند گفت تعبیر این خواب نیک دانم۔ بشرطیکہ مرا پیش کسری
برند۔ موبد موبدان عرض نموده بزرجمہر را پیش کسری طلبید۔ بزرجمہر گفت
در شبستان بادشاہ غلامی است کہ با یکے از اہل حرم نرد مباشرت می بازد

کسریٰ همه زنان و کنیزکان را پیش بزرجمهر گذراند. مردے ظاهر نشد. آخر همه را بگفته بزرجمهر برهنه کردند. فرد. غلامی پدید آمد اندر میان ز بالا چو سرو و بچهره کیان. گویند که با دختر حاکم جاج مختلط بود نوشیروان هر دو را بقتل رساند. فردوسی طوسی این قصه را حواله به مادر نوش زاد می کند که دختر قیصر بود. بعضے مورخین بر آنند که غلام با دختر امیر جاج مختلط بود. و اصح آنست که کنیزکے بود. بعد ازین بزرجمهر را مقرب خود ساخت و بالاتر از موبد موبدان و وزیران خود نشاند و پایه او از همگنان مرتفع گرداند. در عهد نوشیروان مزدک زندیق که دعوے نبوت کرده عالمی را گمراه ساخته بود مع توابع خود که نود و هشت هزار کس بودند بقتل رسید و در زمانش نوش زاد پسر او که از بطن دختر قیصر بهم رسیده بود از دین مجوس برگشته بدین ترسایان گروید و با لشکر خود به هندوستان رفت و در انجا سپاه گران جمع نمود و خواست که با یران رود. نوشیروان رام برزین را با لشکر عظیم بجنگ اوش فرستاد و نوش زاد بعد از محاربه بقتل رسید و از و در هندوستان اولاد ماند میگویند که رانا راجه اودیپور از نژاد نوش زاد است و در عهد نوشیروان خضا موبهم رسید و ایضاً در عهدش افسانه ہائے هندی را بزبان فارسی ترجمه کردند. و خاقان چین نیز دختر خود بکسریٰ داد و در جهاز دختر اسپے با سوار از جواهر آبدار ترتیب داده فرستاد و فتوحات عظیم در ملک روم نمود بالآخر در سنه شش هزار و یکصد و شصت و هشت هرمز را که از دختر خاقان بهم رسیده بود ولی عهد نموده خیمه بدار باقی زد چون در آئین مجوسان لاش میت را امانت در دخمه میگذارند. می گویند قالب نوشیروان بدستور تا حال سالم است تو... راه نیافته ایا بتاثیر عدل یا از حکمت حکمائے چین است. ... بن شهریار بن خسرو پرویز بن هرمز بن نوشیروان که آخر ملوک عجم است ...

با مسلمانان محاربات عظیم واقع شد۔ رستم بن فرخ زاد کہ قاعدہ سردار لشکر او
بود بجنگ سعد وقاص کہ از طرف حضرت عمر رضی اللہ عنہ مامور شدہ بود در سنہ
پانزدہ ہجری مقتول شد۔ و تفرقہ تمام در دولت ساسانیان رو داد تا آنکہ در سنہ
سی و یک ہجری منقرض گشت و ممالک ایران بدست مسلمانان آمد۔ مدت سلطنت
یزدجرد ہفدہ سال و اکثر نوشتہ اند کہ چون سعد وقاص با رستم فرخ زاد نبرد
آراست چہار روز متواتر جنگ ماند و روز چہارم شکست فاحش بر عجم رو داد و
رستم فرخ زاد بدست ہلال بن علقمہ کشتہ گردید۔ اگرچہ فردوسی در شاہنامہ
گفتہ کہ از دست سعد کشتہ شد اما در تواریخ دیگر مسطور است کہ قاتل رستم ہلال
بود و درین حرب سی ہزار از اسلام شہید شدند و سی ہزار از عجم قتل و اسیر
گشتند و چندان سیم و زر و اقمشہ و اجناس بدست لشکر اسلام افتاد کہ محاسب
اندیشہ در شمار آن عاجز است و بعد از ان جارحان کہ او نیز از امرایان
عمدہ ایران بود شکست فاحش یافت و زہیر بن قیس جارحان را بکشت۔ و
پس ازین شکست عظیم بہ عجم رسید و درین سنہ کہ شانزدہ از ہجرت پیغمبر
علیہ السلام بود تاریخ ہجری مقرر شد و سعد وقاص کوفہ را بنا کرد و درین سال
میمونہ زوجہ رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم وفات یافت و در سنہ ہفدہ ہجری
بعد کشتہ شدن رستم فرخ زاد مداین مفتوح گشت و غنایم آنقدر بدست
اہل اسلام افتاد کہ عقول عقلا در تعداد آن متحیر است۔ گویند عرب طلا را
با نقرہ بمساوات بیع و شرا میکردند۔ و خمس غنایم بہ مدینہ آمد۔ حصہ ہر یکے
از اہل بدر پنجہزار دینار رسید و حضرت فاروق بعباس بست و پنجہزار
دینار و بہر یکے از ازواج رسول علیہ السلام دہ ہزار دینار داد و ایضاً درین سال ابو موسی اشعری اہواز و
رامہرمز را تسخیر نمود و ہرمزان ابن عم یزدجرد را دستگیر نمود و با دختران یزدجرد بحضرت فاروق فرستاد حضرت فاروق یکی دختر یزدجرد را با

امام حسین علیہ السلام داد و دختر دیگر او را بہ محمد بن ابی بکرؓ منسوب
ساخت۔ **ابیات** بیا بگوی کہ پرویز ازین زمانہ چہ خورد و برد و بہ پسر ہن
کہ کسرے ز روزگار چہ برد و گر این نہاد خزاین بدیگرے بگذاشت و در او
گرفت ملک بدیگرے بسپرد۔ تا اینجا از تواریخ مجوسیہ رسید تا ناظران این
اوراق محنت تحقیق بظہور رسیدند۔ صاحبان دین زردشتی در ضبط تواریخ و
قید سنین دستگاہ تمام دارند۔ و مدار زندگانی آنہا بر دریافت حالات سلف
و احکام نجوم است و کتاب ہائے اینہا مانند کتب اہل ہند اخباری از گذشتگان
دو سہ ہزار سالہ میکنند۔ آوردہ اند کہ چون در دولت یزدجرد تفرقہ رو داد
اولادش انتشار یافتند۔ از آنجملہ سہ دختر او آوارگی گزیدند۔ دختر متوسط
مسمیہ شہربانو در حبالہ نکاح حضرت امام حسین علیہ السلام آمد و بعد شہادت
امام ہمان زمان از خیمہ اہل بیت دوشادوش ملائک بجلد برین رسید
و صبیہ صغیر یزدجرد کہ بفارس بانو نام داشت از دستبرد سواران عرب
بدر جستہ در کوہ چک چک کہ از یزد سی کروہ فاصلہ دارد بمناجات الہی متواری
گردید چنانچہ تا حال زیارت گاہ پارسیان است و اہل اسلام آنرا نہانخانہ
عفت مآب میگویند و در دامنکوہ مذکور نشیمن ہائے متعددہ مختصر ساختہ اند
و صلحائے اہل پارس ہنگام مجمع آنجا کہ در بہمن ماہ قدیمی روز استاد ایزد
کہ عبارت از تاریخ بست و ششم شہر مذکور است۔ می شود در نشیمن ہا قیام
نمودہ بعبادت می گذرانند۔ می گویند۔ آبے از کوہ می تراود و ہر روز بقدر
نوش و صرف دو کس مجاور آنجا کہ از پارسیان مدام در آنجا حاضر باشند
می چکد۔ و ہر گاہ مردم زایرین کہ قریب بہ دہ ہزار مجتمع می شوند آب موافق کفاف
آنہا می افزاید و بعد ہشت روز برائے سیرابی دار بست کہ از بہار ہائے انگور

ودر دامنه کوه طارم مستطیل طسرح داده اند و زیر سایه آن فرودگاه متفرقین
است حسب طراوت آن ریزش می کند و هرگاه دران مجمع کسے محتلم
یا حایض شد همان زمان آب از چکیدن می ایستد مجاوران ندا می کنند
که هر که حایض یا محتلم باشد از کوه فرود آید - چون فرود آمد باز بدستور آب
تراویدن گیرد و اینست از عجائبات آنجا - دختر سیومین نیرد جرد که آنرا مهبین
بانو گویند و بزعم پارسیان مفقود الخبر است و کتب هندوان بود و آن در
سندگواهی میدهد زن انش قوم سسودیه دانند - ازینجا دریافت شد که دختر
دومین نیردجرد چگونه به محمد بن ابی بکرؓ رسید - شاید نیردجرد چهار دختر
داشته باشد که پارسیان را بر آن علم نیست - یا هندوان را بر ورود دخترش
اطلاع کماهی نبوده - یا اهل اسلام دختر اجنبی را بمغالطه نسبت به نیردجرد
می دهند - بهرحال قوم سسودیه از اولاد نوشزاد پسر نوشیروان یا از
اخلاف صبیه نیردجرد نبیره آن است الحال به ترجمه کتاب مرهٹی که در ملک
پونه قلمی شده و نام محرر یافته نمی شود و ایمای ازان در تواریخ ماثر آصفی
نموده ام میگرایم - از تغیر و تبدیل کار نداشته بے کم و کاست ترجمه می نمایم

شروع احوال مرہٹه از تاریخ مرہٹی که نام مولف و سنه تالیف ازان پیدا نیست

راویان روایت اسمار عالم و حاکیان حکایت اخبار بنی آدم که چهره شاهد
مقال شان از خال و خط مبالغه و فضول معراست و از گلگونه صداقت و تحقیق
جلوه افروز و رونق افزا چنین آورده اند - که راجا رانا بهیم از اخلاف سسودیه

اودیپور مصاف صوبہ اجمیر بود غور مکنت و ثروت انصاف داشت و بکمال اخلاق ستودہ و نامورئی علم اشتہار می افراشت در شبستان دولتش دو نیر اقبال ما تابانی و دو اختر اجلال را درخشانی بود۔ ولد کبیرش باسم رام سنگہ روشناس جہان و خلف صغیرش از نام باکہہ سنگہ مشہور زمان **فرد**۔ دو ہمرو و ہمخو و دو ہمدم با بدیدن ہر دو چون بادام توام با ہرگاہ بھیم سنگہ آنجہانی شد رام سنگہ را نظر بکلانی قشقہ راج کشیدہ بر مسند نشانند۔ باکہہ سنگہ بحکم انیکہ الاسما تنزل من السما نظر بطبینت شتری کہ اطاعت جبلت آن نیست خیلے غیور مزاج بود بمقتضائے این معنی کہ دہ درویش در گلیمی خسپند و دو بادشاہ در اقلیمی نگنجند متابعت برادر ناگوار دیدہ روزے بتقریب شکار بر آمدہ بدرزد و جانب دکن شتافتہ متصل دریائے نربدا رسیدہ توسل ابی موہن مرزبان آنجا گزید۔ و چون علو نسب و سمو حسب او وجاہت اظہار نداشت بکمال احترام و تقریب ممتاز گردید۔ تا آنکہ در حیات راجہ مختار ممالک ورراتق و فاتق مہمات او گشت و قسمی بہ تنظیم و تنسیق ملک پرداخت۔ و مفسدان و متمردان را مغلوب و منکوب ساخت۔ کہ بہ باکہہ سنگہ بھوسلہ مشہور گردید۔ چہ بھو بمعنی زمین و سلہ بمعنی خلش است۔ بعد وفات ابی موہن تاجوان شدن پسرش تمشیت امور ریاست نمود و ہرگاہ وارث ملک لیاقت ملک رانی بہم رساند۔ بمقتضائے نیک ذاتی و حق شناسی تسلیم راج با وکردہ پہلو تہی نمود و از انجا رکضیت کردہ وارد دیول گانون گشتہ سکونت گزید۔ و بجہت طے مسافت زندگانی مشتغلہ گشت بکار مزروعات کہ بعقیدہ ہنود بہتر ازین روزی حلال نیست اختیار نمودہ چہ ضرب المثل ہند است ؎ اوتم کھیتی مدھم بان نکھشت چاکری بھیک ندان۔ یعنے افضل ترین معاش زراعت است و متوسط تجارت و بدترین پیشہ نوکری

کہ ہمیشہ گدائی می باشد۔ آوردہ اند کہ وجہہ برآمدن باکہہ سنگہہ از دیار خود توسل
باالی موہن و بعد ازان توطن در دیول گانون بنا بر تعشق دختر سنجارے بود از انجا
کہ عشق پنجہ در دامن حالش زدہ گریبانش کشید۔ دخترے را بے عقد داخل حرم
ساخت۔ و از خویش و بیگانہ وا پرداختہ اسیر دام زلفت گردیدے ہر کجا
سلطان عشق آمد نماند قوت بازوئے تقوی رامحل پاک دامن چون زید بیچارہ
تا گریبان او فتادہ در وحل۔ از بسکہ باغیر کفو ملکہ فروترین قوم نزد توصل باخت
ملعون ہم قومان و اقارب گردید ناچار چندے اورا در نہا نخانہ داشت۔ بعد
از انکہ دختر مذکور حاملہ شد۔ بیرون شہر در مزرعہ از نظر مردم خویش و تبار
پنہان نگاہداشت۔ و کلبۂ مختصرے کہ آنرا بکہوسلہ یعنے آشیانہ کوچک تعبیر کردند
ترتیب داد تا انکہ لقب بکہوسلہ شد۔ چون صاحب ولد گردید و طشت رسوائی از
بام افتاد۔ بنا بر کدخدا ساختن او در ہمقومان متامل گردید نظر بر محبت زنکہ و غیرت
مزاج و خوف طعن و تشنیع ہمجنسان با مدخولہ و نونہال جانب دکن رہگرا گشتہ۔
توسل باالی موہن جست و آن ولد را در قوم مرہٹہ منسوب ساخت زیرا کہ راجپوتان
صحیح النسب نہ پزیرفتند۔ ناچار بغیر قوم کتخدا نمود۔ و بطفیل محبت زن خود را نیز
از کیش ابا و اجداد فروتر نشاندے عاشقی چیست بجان بندۂ جانان بودن
دل بدست دگرے دادن و حیران بودن سوے زلفش نگہے کردن و رویش
دیدن گاہ کافر شدن و گاہ مسلمان بودن ۔ این ماجرا را خافی خان در تاریخ
خود بطور قبیح بیان کردہ چنانچہ نقلے ازان در ماثر آصفی آوردہ ام و اینجا حسب
ترجمۂ ہندی گذارش رفت نوجہ انقطاع از ابی موہن و ورود در دیول گانون
چنین گویند کہ چون پسر ابی موہن بحد بلوغ رسیدہ شعور ہم رساند اکثر گاہ باتفاق
پسر باکہہ سنگہ بسیر و شکار میرفت۔ وسقتے چوپے خوشرنگ مصفا جہت تعمیر عمارت

از جنگل آورده بود و پسرِ ابی موهن با حاضران تماشاے آن میکرد - در شناخت آن چوب عاجز ماندند - ونداستند که از کدام درخت است - ناگهان بزبان پسر ابی موهن گذشت که این چوب را پسر راجه باکهه سنگهه بهنگو وجه خواهد شناخت چون او از شکم دختر بخار بود - این سخن بدگذشت - در دل داشتند بعد دو سه روز بمعلوم از آنجا برآمده راه دیول گانون گرفتند و بعد فوت باکهه سنگهه بکشتکار پرداختند - الحاصل پسر اول به بابوجی و دومین را به بنوجی موسوم ساختند از صلب بابوجی که پیوند بر مهته دارد دو پسر بوجود آمدند یکے شهاجی و دوم شرفاجی - و از بنوجی هشت پسر باسم کهلوجی و بناجی وغیرها متولد شدند و آنهارا عالمگیر بادشاه بنا بر جریمه در تخته کشید - و بابوجی بهوسله و بنوجی بهوسله هردو برادر بنا بر مناقشهٔ زمینداری ترک دیول گانون گفته مع آل و عیال در موضع دیونده متصل دولت آباد آمده بزراعت مشغول شدند - و همانجا رنگ توطن ریختند و خودها براے گذر معاش در قصبه سنده کهیر پیش لکهوجی جادوراؤ دیسمکهه سرکار دولت آباد که از پیشگاه نظام شاه منصبی و سرگردگی دوازده هزار سوار داشت رفتند - و بصیغه بارگیری نوکر شدند - از آنجا که فقر تن بودند و سواری اسپ متعذر بود - به نگاهبانی دیوڑهی تعین گشتند - چون شهاجی پسر بابوجی طفلے وجیه زیبا رو بود و آثار نیک بختی از جبینش لمعانی داشت - روزے جادوراے از روزهاے جشن هولی صبیهٔ خود را که حسینه بود بر زانو نشانیده و بر زانوے دیگر شهاجی را گرفته درحالت مستی شراب از راه شفقت بزبان آورد که چه باشد فیما بین هردو عقد مناکحت بسته گردد - تا اولاد حسین و شکیل بوجود آید - همین که این سخن از زبان جادوراے بر آمد - بابوجی حضار مجلس را باشاره گواه گرفت وگفت که از امروز اقتران این دو کوکب متحقق گردید - جادوراے - بجوابش پرداخت

چون خاموشی را نصف رضا گفته اند این سخن شہرہ گرفت و بعد اتمام مجلس نشاط جادو رائے بہ مجلسرا رفت و شہاجی را کہ ہمیشہ با خود میداشت ہمان روز ہمانجا گذاشته صبیہ را با خود ہمراہ برد۔ مستورات خانۂ او برین ماجرا مطلع شدہ بشورش آمدند کہ این فرومایگان خانمان آوارہ را چہ در سر افتادہ کہ از ما وصلت می جویند خود برائے شکم پروری از وطن سرگردان آمدہ دربدر خراب و خوار اند و شرافت نسب این ما ظاہر است۔ آرے **مصرع** غوک لب جوے ہم دماغی دارد۔ لعل را باخزف چہ نسبت وژالہ را پیش گوہر چہ عزت **فرد**۔ اے شیشہ مزن لاف نزاکت امروز ٭ انصاف کن آخر کہ ہمان سنگ نہ۔ جادو رائے جواب داد کہ سرسری بر زبان من حرفے گذشت ہیچ رسمیات شادی قوم خود نداده ام۔ حالا اینہا را برطرف می کنم از ہمچنین کلمات مستورات را تسلی ساخت و روز دوم بر عادت قدیمہ شریک طعام خود نکردہ خوردنی پیش ایشان فرستاد۔ آنہا آن خوردنی را واپس دادہ گفتند کہ انشاء اللہ تعالیٰ این ہمہ طعام وقت شادی یکجا خواہیم خورد جادو رائے ازین سخن برآشفتہ بعد فراغ از طعام در دیوانخانہ برآمدہ محاسب را طلب داشتہ حساب تنخواہ ہر دو برادر نمودہ برطرف ساخت۔ و وقت رخصت گفت کہ شما را با من ہیچ قرابت نیست۔ و من سرسری بشما گفتہ بودم۔ رسمیات قوم خود ندادہ ام۔ خواہ مخواہ گلوگیر شدن خوب نیست۔ معلوم شد بد معاملہ و فضول ہستید۔ اولے اینست کہ شما معہ قبائل از اینجا رخت خود بردارید۔ و ہر جا کہ دانید بروید۔ بودن شما درین آبادی نامناسب۔ آنہا اجمال و اثقال بار کردہ ہما نوقت مکان قدیم خود یعنے دیول گانون رفتہ قیام گرفتند۔ و بدستور ماضی دو سہ سال بکشت و کار پرداختند۔ ہر روز پرستش سدا شیو یعنے مہادیو کہ بتی است بزرگ ترین بت ہا و دین ہنود۔ مظہر نامہ سید انند۔ [illegible] نیت و خلوص اعتقاد میکردند تا کہ از عبادت او فراغی حاصل

نمیکردند آب طعام و طهارت نمی گذاشتند۔ و بروز اکیادسی وغیرہ ایام صیام روزہ می داشتند
تا آنکه از تاثیر اعتقاد ایشان غنچۂ مراد شگفتن گرفت ہ می ستاند اعتقاد آخر داد
دل زسنگ نہ برہمن مقصود خود رامی کند حاصل زسنگ ۔ شبے از شبہائے چہاردہم
ماہ کہ آن ماہ بزبان ہند ماگھ گویند بطریق معہود آن ہر دو مزارع در مزرعہ خود بطاری
کہ جہت نگاہبانی زراعت تعمیر می سازند نشستہ بودند۔ ہوجی را فی الجملہ غنودگی بابوجی
راچشم بیداری بود کہ یکایک پنجۂ دستی بازیور و دست برنجن مرصع بکمال روشنی و سوز
از سوراخ زمین ملبند گردیدہ برسر بابوجی سائبان گردید۔ بابوجی این را از خیالات
تصور کردہ ہوجی را بیدار ساخت چون بابوجی سر بخواب گذاشت سری دیوی جیو
کہ بزبان ہندی قدرت کاملہ ایزدی را گویند شکل بصورت زنے سفید پوش
مجلی بزیور ہائے بیقیمت در آنجا نمودار شدہ ندا در داد کہ من معبود توام و از پرستش
تو بغایت محظوظ و مسرور گشتہ ام۔ و مہربان بر شما شدہ می فرمایم کہ ہمین جا در یر
زمین گنجینۂ عظیمی مدفون است و بر آن ارے موکل توسید بمودہ۔ این زمین را چقر
کن۔ و آن گنجینہ بردار و ماتر اراج نسبت و ہفت پشت بخشیدم از کسے اندیشہ
و وسواس مکن ہر ارادہ کہ در دل تو جا خواہد گرفت بانجام خواہد رسید۔ بابوجی
و ہوجی بعد بیدار ے شکریۂ این عطیۂ عظمی بجا آوردہ زمین را کندیدہ ہفت کڑاہ
آہنی پر از زر بر آوردند۔ و در پردۂ شب ہمہ را بر عرابہ ہا بار کردہ بخانہ بردند و در
عقب خانہ میان مغاکے کہ برائے داشتن غلہ می باشد دفن کردند و آہستہ آہستہ
ہمہ کار ہائے زراعت رایکطرف داشتہ دلجمعی نمودند و بعد چندے در قصبۂ
چاہ کونڈہ آمدہ از سیونا نایک نامی مہاجن کہ دولت بسیار داشت و از سابق
تعارف بود۔ ہمہ احوال خود را بے کم و کاست بیان کردہ استمداد خواستند۔ او
انگشت قبول بر دیدہ نہادہ تکریم نمود و گفت کہ ہرگاہ حق تعالی راج کرامت کند۔

از ما چه مراعات خواهند کرد - گفتند فوطه داری سلطنت مغربیه داری ملک مسخره از ان
تو خواهد بود مادامی که ریاست در خاندان ما باشد - این خدمت عظمی متعلق بکسان
تو خواهد ماند و براین اقرار نوشته با عهد و پیمان مضبوط قطعی نموده دادند - مهاجن مذکور اسباب
ضروری از سواری و پارچه برائے آنها مهیا کرده بتحریص و ترغیب ایشان اسپان تیز رو قوی
هیکل پرداخته و بارگیران برآن ملازم داشته و از اسلحه و سامان درست کرده جمعیتے
بهم رساند - آنها از بنالکر ساکن بهل تن کر که با دوازده هزار سوار قزاقی و شیوه تمرد
داشت وکیلے فرستاده درخواست مواصلت کردند - و بعد قول و قسم مضبوط
ملاقات کرده مافی الضمیر خود بیان نموده دو هزار سوار از و امداد خواستند او قبول نموده
همراه داد بابوجی تخفیف بار نموده و بنوجی را برجایگاه خود گذاشته مع جمعیت خود
و تعیناتی که مجموع سه هزار باشد - جریده اسپ قیچی گهاٹ سماویت عبور کرده دریائے
گنگ را از راه نیوسا گذرانده متصل ایلوره فرود آمده شبے چند خوک را ذبح کرده
در مسجد روضهٔ منوره که نزدیک دولت آباد پائے تخت نظام شاه است انداختند
و عرضداشتے باسم بادشاه باین مضمون نوشته در گلوے خوک مرده بسته گذاشت که
لکهوجی مخاطب جادورائے دسیکهه در ایام هولی روبرو مجمع عظیم دختر خود را باپسر من
منسوب ساخته از مشورت نسوان برگردیده است و مارا از نوکری برطرف نموده
اخراج دیار کرد بنابران استمداد بنالکر خواسته دراینجا جهت استغاثه آمده ایم - و
باین جرات مبادرت نمودیم امید واریم که بحق خود فایز شویم - عرضی به مضمون
مرقوم الصدر گذاشته مراجعت بقصبهٔ بهل تن کر نمود - چون علی الصباح آن
مجاوران و خادمان درگاه برین ماجرا وقوف یافته خوک کشته را مع عرضی بنظر
نظام شاه گذرانیدند - نظام شاه مطلع شده جادورائے را طلب داشته تهدید کرد
که این حرکت بنا بر امر سهل مستحسن نیست - باید که دختر خود را موافق اقرار باپسر بابوجی

کرخه الا بد ساخت۔ و بدلا سار او پرداخته بیخ فتنه وفسا د باید کند۔ جادو رائے عرض کرد که اگر جان بخشی فرمایند التماسے دارم۔ نظام شاه فرمود که آمان بخشیدم آنچه باشد گذارش نماید۔ معروضداشت که بار شاده والا جیجابائی نام دختر خود را با پسر بابوجی کنخت بکسی تنلین امیدوارم که از راه بنده نوازی بابوجی و بنوجی حضور طلب شده منصب داد سرفراز شوند۔ التماسش بدرجه اجابت مقرون شد۔ جادو رائے را مورد آفرین و تحسین نموده مرخص ... کرد و باقولنامه مضبوط فرستاده بابوجی و بنوجی ... پسر بابوجی به دولت آباد طلب داشته جادو رائے استقبال رفته بملازمت نظام شاه ... شاه از دیدار شاهجی که بسیار حسین بود محظوظ و منبسط گشته از خلعت و شمشیر و فیل سرفراز نموده منصب و جاگیر لایق نواخت و حکم کرد که جادو رائے قبایل خود را طلبیده در دولت آباد بحضور خداوندی شادی کدخدائی هر دو نهال نوخیز نماید مشارالیه حسب الامر قبایل را در آنجا آورده جشن شادی را با نصرام رسانید و جهاز لقدر استعداد داده رخصت کرد و کوماجی نایک بالس پل ناهی کارکن را برائے خبرگیری دختر همراه داد که بهمه وجوه خبرگیران باشد بابوجی رفته رفته همه قبایل خود را به دولت آباد آورده سکونت گرفت چون زمانه اقبال دستگیری کرد۔ او میگویند که از آغاز اقبال مدارالمهام خانهٔ او بود۔ مختار مهمات عظیمه گشت۔ خزاین غیب را از بطن زمین برآورده خیرات و حسنات آغاز نمود۔ و دیر کوہے که مکان شنبهو مهادیو است تالابے ساخت و جابجا بتخانهها بنیاد نهاده باغ و تالاب و چاه تعمیر کرده نیکنامی اندوخت تا آنکه بابوجی و بنوجی پیمانه هستی پر شد۔ و زمانه بکام شاهجی گردید و او را از بطن جیجابائی پسرے تولد گشت نامش سنبهاجی گذاشتند و درهمان زمان نظام شاه شفقا رگردید۔ و از و دو پسر خورد سال وارث تاج و نگین ماندند۔ ملکه زمان یعنے والده اطفال

تربیت فرزندان و انتظام ریاست بر ذمه افتاد۔ برائے کارروائی تلاش آدم فہمیدہ فرمود۔ ساباجی انت نامی زناردار کہ از قدیم کارکن دیوڑہی بود و تعریف لیاقت شاہجی کردہ بر دیوڑہی حاضر ساخت و نظر بفروغ پیشانی و تائید بخت بیگم شاہجی را بخلعت دیوان نواخت۔ شاہجی شاہزادگان را بر زانو نشانیدہ امور سلطنت سرانجام میداد و ہمہ ارکان دولت مجرا بجامی آوردند۔ و شاہجی از طرف شاہزادگان دست بسر می شد۔ جادورائے خسر شاہجی را خار حسد در دل خلید و دست نگر داماد شدن غیرت نہ پسندید۔ چون انجا ہمہ ہا از حسن سلوک شاہجی راضی و متفق بودند و بیگم را میلان طبعی بآن جانب بود۔ نیش زنی جادورائے درحق شاہجی فایدہ نہ کرد۔ بنابران وکیلے بحضور بادشاہ دہلی مخفی فرستادہ استمداد خواست۔ و از پیشگاہ خلافت میر جملہ با شصت ہزار سوار تعین شد جادورائے بعضے سرداران را با خود یکدل ساختہ تا کنار دریائے نربدا استقبال فوج بادشاہی نمود۔ و ملازمت میر جملہ حاصل کرد چون پردۂ این راز برافتاد و بر شاہجی محقق گردید کہ این نایرۂ بلا از خانہ ملبند شد۔ شاہجی ہردو شاہزادہ را مع مادرش در قلعۂ ماہولی بردہ متحصن گشت و باستحکام قلعہ جات دیگر مثل کلیانی و بھیری وغیرہ پرداخت۔ جادورائے جمعیت بادشاہی را رفیق کردہ قلعہ ماہولی محاصرہ نمود۔ و چون مدت شش ماہ منقضی شد۔ ذخیرۂ قلعہ کمی پزیرفت۔ شاہجی با بادشاہ بیجاپور پنہانی ساختہ بر احوال خود اطلاع داد کہ این بلا از سبب خسر من بر دولت نظام شاہیہ برخاستہ است۔ و جادورائے معمد براین ہمہ فساد گشتہ۔ اگر مارا پناہ دہند و از منصب و جاگیر نوازند با جمعیت خود حاضر بندگی می شویم و این بلا ازین خاندان دور می شود۔ بادشاہ بیجاپور معرفت مرار جگدیو کہ دیوان او بود قولنامہ فرستادہ مطمئن گردانید۔ شاہجی

باجمعیت پنجهزار سوار معه قبایل و سمبهاجی پسر خود وقت شب از قلعه ماهولی برآمده
و بر مورچال جادورائے زده خود کرده راه بیجاپور گرفت۔ دران وقت زوجه اش
حمل هفت ماه داشت تاب سواری اسپ نیاورده سه چهار کروه مسافت طے
کرده بیطاقت شد۔ شاهجی از اطلاع این احوال صد سوار تعین نموده همانجا گذاشت
و گفت جادورائے پدر تو از عقب می آید۔ توقف من درینجا صلاح ندارد تراکه
دخترش هستی باک نیست۔ این بگفت وروان شد۔ جادورائے بر حمله را از فرار
شاهجی آگاه نمود۔ جهتاب تارو شن ساخته بتعاقب شتافت که جیجابائی دختر
خود را در راه یافت۔ پانصد سوار گماشت که او را محفوظ در قلعه سونیری متعلقه
نظام شاهی که در قبضهٔ شاهجی بود رسانند۔ زوجه شاهجی دران قلعه رفته
مقیم گردید۔ و چون دران قلعه بهوانی باسم سیوائی جلوه افروز پرستش بود عبادت
دوام آن التزام گرفت۔ و نیت کرد که هرگاه پسر تولد شود۔ بنام همین بهوانی
موسوم سازد۔

ولادت سیواجی بهوسله

چون میعاد تولد منقضی گردید بتاریخ پنجی سودی بیساکهه ماه هندی روز دوشنبه
یکهزار و پانصد و چهل و نه ساکهی سالباهن مولودی اقبال مند متولد شد۔ موافق
قرار سیواجی نام گذاشتند۔ آمدم بر احوال شاهجی۔ جادورائے تا احمدنگر جلوریز
تعاقب نموده ناکام برگشت۔ و شاهجی به بیجاپور رسیده ملازمت سلطان سکندر
والی بیجاپور دریافت۔ مرار جگدیو مدار کار آنجا باکرام پیش آمده از پیشگاه
خلافت بخلعت و اسپ و شمشیر و فیل سرفراز کنانیده کرناٹک بجاگیرش
تنخواه نمود۔ و برائے نگاهداشت دوازده هزار سوار حکم کرد۔ چون مواد فساد از

رفتن شاهجی فرو نشست. افواج بادشاهی از محاصرهٔ قلعهٔ ماهولی برخاسته
مراجعت شاهجهان آباد نمود. ساباجی انت بیگم و شاهزاده ها را از قلعه ماهولی
برآورده در دولت آباد رساند. و برائے سرانجام کار سلطنت ملک عنبر نام حبشی را
که تازه وارد در دوکانی فرود آمده بود. آثار نیکبختی ملاحظه کرده تجویز نمود و اورا
بر پالکی نشانیده بخانه خود آورده قسم و عهد مضبوط گرفته بملازمت شهزاده ها و بیگم
رسانیده خلعت مدار المهامی دهانید. ملک عنبر انتظام ملک و سپاه قرار واقعی
داد تا آنکه میر جمله بازبهم دکن مامور شد با او نبرد ها آراست و زخم ها برداشت و
افواج بادشاهی را تا نربدا هزیمت داده مراجعت بدار المقر خود یعنی دولت آباد
نمود و هم بیجاپور پیش نهاد همت کرده تا موضع بهاسور که مکان مشهور مهادیو است
بجمعیت شصت هزار سوار تاخت آورد و از آنطرف مرار جگدیو و شاهجی و شرزه خان
وغیرهم سرداران بجمعیت هشتاد هزار سوار برائے مقابله برآمدند ملک عنبر از آنجا
روگردان شده تا موضع بوره گانون و تلی گانون عنان بازکشید و چون دریاے بهیمرا
طغیانی داشت بر کنار آن ایستاده التجا بجناب پروردگار آورده درخواست پایاب
نمود. بفضل قادر مطلق دریاے مذکور از طغیانی فرو نشست و لشکر ملک عنبر تمام
پا آب عبور کرد. چون همگی جمعیتش آن طرف آب گردید دریا بدستور سابق موج زن
طغیانی شد. در آن افواج بیجاپور که متعاقب ملک عنبر پاشنه کوب می آمدند.
بر کنار دریا رسیده اینحالت مشاهده کرد که ملک عنبر همین ساعت عبور نمود و الحال
دریا بر سر طغیانی است متعجب شده آدم پیش ملک عنبر فرستاده پیغام کردند که
فضل الهی شامل حال شما است و خرق عادت شما دریافتیم باهم مصالحت دانند.
ملک عنبر آنطرف کنار دریا استاده از دور دست بسر همه ها شده و سخنان بیجاپوری
گفته بدولت آ[illegible] سردا[illegible]ان بیجاپور متصل سوای تلی گانون نزدیک احمد نگر آمده

شبیه‌ زدند و مرار جگدیو و شاهجی مراجعت کرده به بیجاپور خزیدند. ملک عنبر این خبر دریافته از دولت آباد شبگیر زده بر سر آن لشکر آمد و پائین تالابی شکست که از سیل آن تمام لشکر غرق ورطهٔ هلاک گردید. و در آن تفرقه دوازده سرداران لشکر بدست سپاه ملک عنبر اسیر شدند. ملک عنبر بهر یک خلعت و اسپ داده رخصت کرد. در وقتی که این واردات بر لشکر بیجاپوری گذشت. شاهجی در کرناتک بود. از اطلاع این خبر مرار جگدیو شاهجی را طلبیده با خود گرفته با فوج کثیر بر ناکرگانون تعلقه سادس در ضلع پونه خورد که در آنجا دریاے بهیما و اندرانی سنگم کرده اند رسیده مقام نمود. چون روز دوشنبه اماوس ۳۰ دون ماه هندی سنه یکهزار و یالفه و شصت پنج از سالباهن کسوف آفتاب بود و آن روز را بر سم هنود متبرک می دانند. و خیرات در آن وقت از حسنات عظیمه می شناسند مشغول بخیرات و مبرات شد. و نسبت و چهار مرتبه خود را در میزان کشیده هموزن خود را اشیار بر برهمنان ساخت. مرار جگدیو را فیل بچه خوش حرکات که او را بسیار دوست داشتے فرمود این را هم موزون نمایند همه ها حیران ماندند شاهجی ظاهر کرد خود متوجه پرستش و پوجا باشند من تدبیرے نموده این بچه را موزون میکنم. حکم کرد که کشتی را در آب عمیق مهیا کنند. و بالاے آن فیل بچه را سوار سازند. کشتی بقدر بار آن در آب فرو رفت. خطے بر کشتی کشیده فیل بچه را ازان کشتی بر آورده موافق آن سنگریزه ها در آن کشتی پر کردند تا کشتی بقدر خط نشان در آب فرو رفت. پس آن سنگریزه ها را بطلا و نقره و مس وزن کرده بر ناداران و محتاجان خیرات کردند. ازان روز آن موضع که به ناکرگانون مشهور بود به تولاپور نامزد شد. و آن موضع هم به برهمنان انعام گردید. و موضعی دیگر که بر قریب آن واقع هم به بخشش آمد. چون از خیرات فراغت یافتند بانتظام مملکت متوجه شدند. از آنجا که در سنه یکهزار و دوصد و شانزده سالباهن سال کرنام

سمت سه جا عسه حبشیان قلعه چاکن را ملجا ر خود ساخته غارتگری و قزاقی شیوه
داشتند. نظام شاه به تنبیه حبشیان پرداخته متصرف شده بود از نبودن مدار
کار درست و تفرقه شاهجی باز مفسده مجتمع شده سر بشورش برداشتند و باتفاق
قانون گو یعنے دلیپانڈ به پونه که از نواح ابهیا و قفیت داشت گرد فساد انگیخته
از احمدنگر تا سرحد واے و سرواي بے چراغ ساختند. مرار جکدیو برلے تادیب
آنها راے راؤ دیوان را مامور کرد واو دران ضلع رفته متمردان را بسزا رسانید
و موروماں دیوراکه سر منشا فتنه بود دستگیر کرده میخ آهنی درناخنهاے او کرده
محبوس ساخت. و قلعه پونه را که ملجاے آن مفسد بود مسمار نموده قلبه خر راند و متصل
آن قلعه بهومشور مرتب ساخته بدولت منگل نامزو گردانید چون آن ملک ویرانی
و خستگی کمال داشت دار حسن تردد شاهجی شهرتے در آفاق بود. مرار جکدیو آن
همه ملک را از سرحد پونه و قلعه چاکن تا سرحد واي و سرواي و سوپی و اندا پور و
جا و کیر بجاگیر شاهجی متعلق ساخت و شاهجی آن همه ملک به داداجی کوند دیو ککرنی
یعنے منجم و قانون گوي پرگنه پهتی و نوردي و هولے کالو که مردے تردد کاردانت اما
مالگذار بود سپرد نمود و یک هزار سوار پاگاه یعنے طویلهٔ خاص منجمله آن پانصد راس
نر سوار و پانصد راس ماده سوار تعین ساخت و بارگیران معتمد مقرر کرد و سیدی
هلال حبشی را سر غنه آنها نموده خود جانب بیجاپور عطف عنان داشت و هنگام
رخصت بداداجی بنهفته اشاره کرد که زوجهٔ ما با طفل نونهال که سیواجی نام دارد
در قلعه شیونیری است پیش خود طلبیده بخبرگیری و تیمار و تعلیم پردازد. چنانچه
داداجی برطبق گفته شاهجی سیواجی را در پونه خورد که از سر نو آباد کرد آورده متصل مکان
خود مکانی علیحده ترتیب داده باعزاز و اکرام نگاهداشت. چون مرار جکدیو از نظم و
نسق این ضلع دلجمعی حاصل کرده جانب بیجاپور راهی شد. از اثناے راه مور و مان دیلو

تا بو یافته از قید گریخت و در موضع کلگره توابع چاکن آمده بخانه رکهناتهه بهت زنار
داری مخفی شد مرارحکدیو بعد رسیدن دربیجاپور شاهجی را برای استیصال مفسدان آن
طرف روانه کرد او با قلعه کنک گیری چپیده محاربات نمود چنانچه در یکی از معارک
سنبهاجی پسر شاهجی بزخم تیر تفنگ کشته گردید و شاهجی ازین سبب پژمرده دل گشته
این را آثار ادبار از شامت جادورای تصور نموده زنکه خود را که دختر جادورای میشود
غائبانه طلاق داد و از پسرش که سیواجی نام دارد نیز نفرت گزید و علی الرغم آن دختری
از قوم مرهٹه موهته که خیلی حسین بود باسم توکابای تلاش کرده در نکاح خود آورد و از شکم او
پسری متولد شد نامش ایکاجی گذاشت و با او الفت مفرط بهم رسانده یک قلم از سیواجی
و مادرش کناره گزید دا داجی پنتهه بتربیت سیواجی سرگرمی داشت و اوستادان کامل
گماشت تا آنکه سیواجی در اندک فرصت از فنون سپاهگری و سواری اسپ وحید عصر شده
دا داجی پنتهه مورومان دیو را که بخانه زنار داری مخفی بود سراغ یافته بعهد وپیمان طلبیده
پرگنات چاکن وغیره را تفویض نمود و از حسن تدبیر در اندک ایام رعایا را ضمانت داده
دیهات را آبادان ساخت و آب رفته باز بجو آورد و از آنجا که خرابه سالها بود جانوران
سباع مثل شیر و گرگ بسیار پیدا شدند و از اذیت آنها آبادی متعذر شد مورومان دیو
قوم ماوران را که در کوهستان مسکن دارند طلب داشته اجازت کشتن سبع داد و
متوقع الغامات نمود و در کمتر ایام تمام ملک بیخار گردید و سباع را نامی نماند ماوران را جمع
کرده قول آبادی داد باین شرط که سال اول فی بیگهه یک روپیه و سال دوم سه روپیه و سال سوم
شش روپیه و سال چهارم نه روپیه و سال پنجم ده روپیه و سال ششم بست روپیه و سال هفتم
بدستور و بلیران و سال هشتم موافق تشخیص عمال ملک غیر رسانیده باشند و قسمی عدالت
و نصفت را کار فرمود که تمام دزدان و متمردان در ان ضلع نماندند میکند کار خود نفس چو گردید مطیع
دزد چون شحنه شود امن کند عالم را * در قصبه بهرا پور بازاری باسم سیواجی قرار داده و باغی

ترتیب داده درختهائے فواکه از باغ بادشاهی طلبیده نشاندند و آن باغ را باسم شاهجی نام
ساخت و تقید کرد و هر که ازین باغ برگے بے اجازت مهاراجه شکند مستحق خواهد شکست
اتفاقاً کار روزے خالے ذهن از دست داداجی پنتهه یک دانه انبه از شاخ شکسته شد همان
آن هوشیار شده مستعد به بریدن دست خود گردید آخر مردمان مانع آمدند بپاس سخن
خود طوقے از دست ساخته در گلوے خود انداخت و معذرت نامه بحضور شاهجی نوشت و عفو
تقصیر خواست شاهجی ازین معنی بسیار محظوظ شده خلعتے عنایت فرستاده دلجوئیها نمود
و بر درماهه او بمقدار صد هون اضافه کرد مدتے شاهجی در ضلاع بیجاپور بانتظام می پرداخت
و مرحله پوراتق و رتاق مهمات حضور بادشاه بود تا آنکه پس از زلزله پیمانه عمرے والئ
بیجاپور پر گشت زوجه سلطان مرحوم بوسواس تسلط مرارجکدیو روزے او را بر دیوڑھے
طلبیده قید کرد چون او رنگ مجلس دگرگون دید از آب حوض که در صحن دیوان خانه
بود غسل کرده و زنار خود شکسته مُرده سرکلا که شعار هندوان است از دست خود کنده
سنیاس یعنی ترک ما سوا اختیار نمود این حالتے است که برهمنان صاحب هوش و هندوان
آخرت اندیش قریب بمرگ مرتکب چنین حرکت میشوند و بلاے خود در آب یا در آتش
و یا در خاک آمده هلاک گردیدند چون اجلش رسیده بود از اشاره بیگم بیمار سید از کشتن
او شیرازه ریاست بیجاپور برهم خورد شاهجی درین اوقات تا دوازده هزار سوار انتظام فرماے
ملک کرناتک بود چون راجه چنجی و راجه مدهل نظر بقرب جوار منافقت میکردند راجه چنجی در اموال
تیر بار نهال بسیار جمع داشت راجه مدهل استمداد از شاهجی خواست شاهجی بمعاونت او
پرداخته بعد تردد بسیار قلعه را که تنش کرده بود برداشت مفتوح نمود و خزاین و غنایم
فراوان بدست آورد راجه چنجی در مقتول شد و بر اموال و اسباب او شاهجی متصرف گردید
راجه مدهل شاهجی را بر جاده راستی ندیده نبرد آراست راجه مدهل کشته گردید و دولت دو
راج مع ملک چنجی و مدهل بتصرف شاهجی درآمد موجب مزید شوکت و حشمت او گشت

شاہجی بران ملک ایکاجی پسر خود را متصرف ساختہ خود کوچیدہ در مہاراج گڈہی متصل
بالاپور کلہار آمدہ استقامت گرفت ایکاجی را از دیپن دیبائی منکوحہ اش پسر بوجود
آمدند و از ان باسم ساہوجی و شرفاجی لاولد از جہان فانی رفتند و پسر سیوم
باسم توکوجی صاحب اولاد گردیدہ بدان ممالک متصرف ماند و در ہمین ایام ملک
عنبر مدار المہام دولت آباد ودیعت حیات سپرد صاحبقران ثانی شاہجہان فوجہ
جرار سر کردگی شاہزادہ جوان بخت اورنگ زیب بہادر با تالیقی میر جملہ فرستادہ
آنہا دولت آباد را بحوزہ تسخیر آوردند و بادشاہزادہ مذکور باز ارملک عنبر را کہ برمہم
کہڑکی سیرگاہ خود کردہ بود حصارے کشیدہ باورنگ آباد نامزد فرمود۔ و آن صوبہ
انتظام واقعی دادہ جانب بیجاپور متوجہ گردید ازان طرف شرزہ خان وغیرہ سپاہ
بمقابلہ بر آمدند بادشاہزادہ اورنگ زیب طرح دادہ مراجعت باورنگ آباد کردہ
بہ بندوبست صوبہ خاندیس و صوبہ برار و صوبہ اورنگ آباد قرار واقعی پرداخت درین
عصر سیواجی شعورے بہم رسانیدہ کار بالمختاری خود خلاف رائے داداجی پنتہہ
اتالیق خود کردن گرفت و موافقتے از شاہزادہ اورنگ زیب بارسال تحایف و اطاعت
احکام پیدا کردہ و سرحد اطراف تاختن و غنیمت آوردن آغاز نہاد واین ہمہ غیر موافق
طبع داداجی پنتہہ می افتاد و ممانعت بسیواجی نظر برین کہ ہفت دہ سالہ شدہ بود مفید
نمی شد لاعلاج داداجی خود را مسموم ساختہ جان داد و این امر موجب استقلال تمام
سیواجی گردید خزاین و اموال شاہجی کہ تفویض داداجی پنتہہ بود سیواجی متصرف
گشتہ نگاہداشت سپاہ نمود و بست و پنجہزار پیادہ از قوم ماورے نوکر داشت کوکبہ
تہورا و روز بروز تزاید گشت سیام راج نامی زنار دار را مختار مہمات کردہ دوراکہو
بلال امری را دار الانشا فرمودہ رگہنا تہہ بلال راچکے نویس تمام جمعیت ساخت
و مردم متدین را جابجا گماشت چون رشادت سیواجی بر شاہجی پدرش معلوم گردید

سر دور گشته سند آمملک بنام سیواجی فرستاده دلجمعی اندوخت. سیواجی از طرف
پدر مطمئن گردیده بانتظام ممالک متعلقه تبلیغی پرداخته پاے استقلال کمال افتد دریں اثنا
شاهزاده اورنگ زیب را از پیش آمد دارا شکوه سوء ظنی با پدر بهم رسید بقصد هندوستان
تالیف سرداران اینجا و فراهمی افواج مرکوز خاطر نمود و بسیواجی نشان فرستاد که بالفعل
عزیمت جانب هندوستان تصمیم یافته ادهم با فوج شایسته همراه رکاب شود و اگر در
رسیدن خود مضایقه داند سیامراج را سرگروه جمعیت شایسته نموده تعین رفاقت سازد
سیواجی بر مضمون نشان مطلع گشته سر باطاعت فرود نیاورد بلکه نشان را بدم سگ بسته
در شهر تشهیر کرد و ایلچی را بسخنان درشت که برید تیغ کشیدن خوب نیست مخاطب ساخته
به بیعزتی رخصت نمود چون شاهزاده را کار سترگ در پیش بود و یلغار بسرعت تدارک
این حرکت موقوف بر وقت گذاشته تغافل فرمود و بعد ملازمت حضرت صاحبقران
زن اودارام بیسکهه را که بعد کشته شدن شوهر مصدر ترددات شایسته همراه اودوسے
گیهان پوسے شاهزاده گشته بود بخطاب رائے باگن نواخته سند دهیلے پرگنه ماهور
متعلقه برار مرحمت نموده جانب سیواجی رخصت انصراف بخشید. اما چون بادشاهزاده
اورنگ زیب را در هندوستان کارهاے عمده در پیش گردید و ملک دکن دور
افتاد استقلال سیواجی روز افزونی گرفت و خبر تسلط عالمگیر بادشاه شنیده ماستے
رنبنلکنهه راو نظام شاهی ساکن پورندهر در قلعه کرکوٹه طلبید چندے آنجا استقامت
گزید که فیمابین برادران نبالکنهه راو منازعت برخاست بیلاجی نبالکنهه و سنکراجی نبالکنهه
برادران نامبرده که از تسلط برادر کلان نے معاش به تنگی داشتند مخفی با سیواجی ساخته
قابوے وقت می جستند تا آنکه ایام دیوالی نزدیک رسید نبالکنهه راو بصلاح
برادران منافق سیواجی را برائے ضیافت طلبید که فیمابین پدر شما و ما قرابت است.
جدائی را بخاطر راه نداده تصدیع فرمایند و طعام ما حضر تناول کنند سیواجی گفت تنها آمدن

بانجه رفیقان موافقت نمی کند لهذا با چند کس معتمد اندرون قلعه رفته با سه روزها
مشغول بعیش و عشرت ماند روز سیوم که نیلکنٹه را آواز ماندگی ضیافت و شب بیداری
کوفت بهم رساند و سر ببالین گذاشت سرو و برادرانش تا بو دیده سیواجی را آگاه
ساختند و بخانه نیلکنٹه راو بی باکانه درآمده او را از بستر خواب دستگیر نموده و حلقه های
نقره که در پای زن او بود برآورده بجایش زنجیر آهنی انداخته روبروی سیواجی
آوردند سیواجی این امر را مغتنم دانسته بر سه برادر را نظر برین معنی که سگ زرد
برادر شغال همان لحظه ریحان گشته قلعه را در ضبط خود آورد و همه حرامنمکان را که در فساد
شریک او بودند از آن قلعه اخراج نموده بجای آنها مادران را در کار داشت و حوالداری
آنجا بکهولا نامی و انباجی رکهناته مقرر نموده و بر اموال و اجناس آنجا قابض و متصرف
شده محبوسان را بعد سه روز سر داد پس از آن برادر توکائی را که زوجه دیگر شاهجی بود
بتقریب ملاقات رفته بدست آورد و بیست صد راس اسپ پاگاهش قبضه کرد و قلعه چاکن را
که در تصرف کسان داداجی پنتهه بود مستخلص نمود و بر کوجی ترسال را به تهانداری آنجا گذاشت
و محالات اطراف آن را بکاسی راو دیسپانڈیه متعلق ساخت و در همان نزدیکی راج گڈه
سینجولی و سویلا مسخر کرده بتعمیر و ترمیم آن پرداخت و موره بهل از قوم تلنگه را نوکر داشته
تعیین راج گڈه نمود و سپس سه قلعه از نظام شاه بنام تورنا و برچند گڈه و غیره مفتوح
نموده بر خزاین بادشاهی دست یافته منجمله آن دو لکهه هون داخل خزانه کرده باقی بسپاهیان
بخشید درین اثنا فرمان والی بیجاپور متضمن بر تالیف سیواجی صادر شد که بی اجازت
بر خزاین قلعجات متصرف گشتن و رعایا را ایذا دادن خوب نیست بهرحال از حرکات
گذشته نادم گشته بحضور باید رسید مشمول عواطف خسروانی خواهی شد سیواجی
از رسیدن فرمان فی الجمله راغب برفتن بیجاپور گردیده مشورت از زن خود کاسی بائی
نام نمود او صلاح نداد و گفت که با وصف حرکات شنیع مورد مراحم از بادشاه گشتن

و دور از عقل است اولے این است که بر مقسوم راضی بوده مختار سے خود را از دست
نباید داد درین گفتگو خطے از شاه جی با یک قبضهٔ شمشیر بیش بها و زره و خود و بکتر مرجان
بسیواجی رسید در ورود این تحایف دلیل فیروزی دانسته قوی دل گشته بتسخیر قلعجات
و تاخت و تاراج مفسده همت گماشت خطوطے داران سورکر و کوند و ر بخبر بے
کرد راج پور شعر باین مضمون رسید ند که اگر جانب کوکن تیغ شرمی آور ند باهم
متفق شده تسلیم الکنه مینمایم سیواجی آن جانب شتافت و باتفاق جماعه آنجا اول
قلعه کهوسول را مفتوح نمود در جاپاے مسور کڑه وغیره را تسلی داده آبادان ساخت
و دران ضلع تهانجات مستحکم گذاشته سیواپور آباد کرد داجی سومنات نامی زنا
داره را آنجا گماشت و رگهنات بلال را بحراست کوکن مامور کرد و پیلاجی پنتهه را پیش
دستی خود داشت و سومنات پنتهه را نیز قلعه دبیری سپرد گویند دران ایام مقتصد
جوان نجیب تلاش نوکری وارد شدند سیواجی جواب داد که در سرکار ما گنجایش نیست
جاے دیگر روند کوماجی نایک نامی که از مصاحبان سیواجی بود گفت سرداران
اولی العزم را لازم نیست که امیدواران را بیک قلم مایوس سازند اگر گنجایش نباشد
چندے نوکر داشته بتقریب تخفیف باید نمود سیواجی را این سخن خوش آمد و همه را
دیگر روز نوکر داشت و آنها قبایل خود از بیجاپور طلبیده سکونت گزیدند و آن همه
تعین راگهو بلال که بضلع داری کوکن مامور بود شدند سیواجی شنید که چندر را و مورو پا
زمیندار قصبهٔ جاولی متصل مهابلیشور از باج گذاران بیجاپور دخترے صاحب جمال دارد
رگهنات بلال را با صد نفر پیاده و بست و پنج سوار سفیر مقرر کرده پیش چندر را و فرستاد
او اول مرتبه بخانه هنونت راو دیوان چندر را و رفته قابو دیده حین ملاقات خنجرے
بهنونت راو زده کارش بانصرام رسانده خود سلامت بیرون رفت سیواجی
از استماع این خبر مسرور گشته بخلعت فاخره نواخت و خود با جمعیت چهل هزار از قوم

ماهوری وغیره تاخت آورده متصل مهانیشور خیمه زد در کهاتهه بلال با جمعیت دیگر
از گهاٹ انتور عبور نمود قلعه جالنی را در محاصره گرفت و در عرصهٔ دو پاس
مفتوح ساخته سرداران عمده را باسیر آورده باجی راؤ وکشن را که بعمر پانزده
شانزده ساله بودند گرفتار کرده بجیون گاؤن فرستاده بقتل رسانید وچندی را او
دستگیر نموده قلعه کلیان را مسخر ساخته وانباجی سون دیو را به بند وبست آنجا گذاشت
و دختری صاحب جمال را در یغما بدست آورده بنظر سیواجی گذرانید سیواجی گفت
که اگر مادر من این چنین صورت میداشت چه خوش بودی تا من بسیار خوشرو میشدم
آن دختر را بمنزله دختر خود دانسته بملبوس وغیره انعام داده بخانه مادر و پدرش فرستاد
واز آنجا کوچیده برای گڈه آمده ترمیم آن پرداخت وانباجی بتنبیه از نظم ونسق کلیان
فراغت بهم رسانده بموجب ایما بمانوری چپیده آبادی آن را که اکثر از قوم گوجر بودند
نهیب آورده اموال بسیار فراهم نموده کانهه رلی سردار آنجا را مقید کرده رعایا را
تول آبادی داده بحضور سیواجی حاضر شد سیواجی مع جمعیت انباجی پر دهان گڈه محاصره
نموده قافیه بر محصوران تنگ ساخت. کیسر سنگ حارس آنجا از فرط غیرت قبایل را
جوهر نموده جان داد و مادرش ضعیف با دو کودک صغیر اندرون قلعه گوشه پنهانی گرفته
ماند. بعد افتتاح قلعه سیواجی متوجه سیر حصار گردید که خاری از خار زار راه بگنج پالکی
خلید سیواجی در آنجا توقف کرده بحفر آن زمین حکم کرد از آنجا بست و دو سبوچه پر از
جواهر و چهار کڑاه آهنی مملو از اشرفی وهون بر آمد چوکی بران قایم کرده اندرون
قلعه را رفت نگاهش بر مادر کیسر سنگه افتاد سیواجی از پالکی فرود آمده سر بپایش نهاده
معذرت خواست و بر پالکی سوار ساخته در خانه آورده بعد چندی رخصت سوار همراهش
داده بمسکنش رسانید ودر همان ایام کسلی بمزاج سیواجی عارض شد بزیارت مکانهای
متبرکه آغاز نهاد تا آنکه مزاجش برنهج اعتدال آمد هنگام مراجعت از بهری بر سیو رکودین

کرساوشت که سرشورش برداشته بود رجوع آورده با سیواجی ملاقات کرد سیواجی اورا ملازم داشت و بنحاے او بر اکثر قلعجات بادشاهی و مساکن صعب المسالک دست یافت و راجاپور را که از آبادی عمده بود تاراج نمود سورجی راو زمیندار سنگاپور و کوند الکتاب استقامت در خود ندیده راه فرار گزیده در جزایر فرنگیان جا گرفتند سیواجی قلعه سیوه را نقب زده از بار دست پراشیده منصرف گشت چون اینهمه اخبار انصراف سیواجی بر قلعجات معروض درگاه خلافت بیجاپور رشد یرلیغ جهانمطاع بنام شاهجی پدرش که در اطراف کرناتک بود بتاکید تمام صدور یافت که پسر خود را از دراز دستی گستاخی باز دارد شاهجی معذرت نامه مشعر بشکایت ناهنجار سے پسر و بیزاری خود از و بقلم آورد و گویا باین بیت دل آویز گردید ـ و درباید کرد فرزندی که ناقابل بود گرچه ناخن جزو تن باشد بریدن لازم است ـ بنابران از پیشگاه خلافت عبداللہ خان پهلوان ارتی با دوازده هزار سوار جرار جهت تنبیه سیواجی روانه شده متصل وائی رسید سیواجی بدریافت این خبر عیال خود را در پرتاب گڈه گذاشته با جمعیت مادری با وغیره قریب شصت هزار نقاره مقابلت نواخت عبداللہ خان کشتاجی بهاسکر دیوان خود را نزد سیواجی فرستاده سخنان حلمت آمود بمیان آورد و پیغام کرد که بدل جمعی تمام ملاقات نماید و باتفاق من بحضور بادشاه رفته دولت ملازمت دریابد سیواجی جواب داد که بیرون قلعه پرتاب گڈه خیمه استاده میکنم اول در اینجا تشریف فرموده اینجا را بعهد و پیمان راسخ مستحکم نمایند بعد از ان هرچه مرضی مبارک خواهد بود تعقل خواهم آورد ـ و نیز کشتاجی را از تحایف و انعام و توقعات بسیار از ان خود ساخت همراهش گوپی ناتهه ساکن هین دری را که متصل ساسور است از طرف خود بصیغه وکالت داد آنها پیش ـ عبداللہ خان رفته آمدن به پرتاب گڈه قرار دادند گوپی ناتهه از کارگرشدن افسون و قرار مدار آنجا بموکل خود نوشت سیواجی قلعدار پرتاب گڈه را فرمود که بیرون قلعه پرتاب گڈه

محاذی دروازه درنشیب برج خیمه استاده ساخت و از فرش و پرده و سائبان زربفت آراستگی تمام داده بود و ازده هزار مادران را مخفی اشاره کرد که به بهانه قطع جهاڑی در جنگل ره گذر جاولی میان سعاب جبال متوازی بوده منتظر صدای توپ باشند و چون صدا بگوش رسد همه بر لشکر ش تاخت آورده تاراج نمایند و برتقا ایما کرد که هرگاه عبد الله خان در خیمه خواهد آمد ما کار او تمام خواهیم نمود قلعدار قلعه بمجرد ملاحظه ملاقات اتواپ قلعه سر دهد الحاصل عبد الله خان بنگاه خود در لشکر که متصل وای بود گذاشته کهنڈوجی هندکر راکه هراول فوج بود با خود گرفته بطرف جاولی روانه شد و بیلداران را برای قطع جهاڑی مامور نموده قطع مسافت آغاز نهاد که فیل نشان او ریکبارگی خود بخود بانشستن و هر چند مهابت جهد نمود حرکت نکرد و قدم پیش نگذاشت مردمان تجربه کار این امر را از تطیر یعنی شگون بد دانسته بممانعت پیش آمدند و از موقوفی اراده گفتند از انجا که تایید قضا سخن درگلوی عبد الله خان بسته میکشید پروای سخن آنها نکرده گفت که چشم فیل تعیل بر آرند و بر فیل دیگر نشان داشته راهی شد و از گذر گهاٹ انتوز عبور نموده به موضع کوهی پاتری که در دامنه کوه است متوقف گشت و از انجا کشتاجی دیوان خود را و گوپی ناتهه وکیل سیواجی را فرستاده پیغام کرد که من تا اینجا آمده ام شما بدلجمعی تمام آمده ملاقات نمایند سیواجی جواب داد که من خیمه نصب کرده منتظر قدوم والا نشسته ایم منت بجان گذارند و بجوز نقل و تحویل اسباب ضیافت از اینجا تا آنجا نشوند بیشتر برچه حکم الحاصل روز دیگر عبد الله خان فاضل خان پسر خود را ابنگاه بهبانی لشکر و بنگاه گذاشته خود جریده پالکی سوار بطرف پرتاب گڈه رهگرا شد چون قضا فرارسیده بود دست رشته احتیاط از کف داده باسی دو نفر بهوئی یعنی کهاران و پنج خدمتگار و کشتاجی دیوان و گوپی ناتهه وکیل بر کوه بر آمده

متصل پرتاب گڈھ رسید سیواجی در غارے کہ متصل خیمہ واقع بود چہل کس دلاور
شمشیر زن مثل سنباجی دکاوجی و ییسوجی وفرزند وسورن محالا و جیو محالا نگاہداشت
تلقین کرد کہ منتظر معاملہ باشند وپر وقت از غار برآمدہ جہد وافی بکار برند وخود زرہ
و بکتر وخود پوشیدہ نیار حق بجا آوردہ شمشیر وخنجر و پٹہ و بچھوہ و باگنک وغیرہ حربہ ہارا
بخود راست کردہ مستعد گشت وہمہ مردمان را ہوشیار ساختہ خود بخدمت والدہ آمدہ
سر بپا نہادہ رخصت خاست و دعاے فتح و فیروزی استدعا نمود مادران و
گوجرمہار و پیلاجی ینتہہ و نیلو پنتہہ وغیرہ شانزدہ سرداران را طلبیدہ دست سیواجی
بدست آنہا دادہ سپرد نمود و جیو معالی نامی دلاور را کہ بآن اعتماد تمام داشت بردر دازہ
تعین نمود ودرین اثنا گوپی ناتھ وکیل آمدہ ظاہر کرد کہ عبداللہ خان معہ کشناجی دیوان
در خیمہ داخل شد سیواجی ہمچنان مسلح بدلیری تمام روبروے عبداللہ خان آمدہ سلام
کرد چون خان موصوف تعارف نداشت از دیوان خود مکرر پرسید کہ سیواجی ہمین است
بعد ازان بر زبان آورد کہ ملک را تاخت و تاراج کردن و قلاع بادشاہی را متصرف
گشتن از چہ راہ خواہد بود سیواجی جواب داد کہ از سابق برین قلاع و دیار مفسدان
و متمردان بودند تا آنہا را دور کردہ ملک را از خس و خار پاک نمودہ ایم قابل تحسین و آفرین
ایم نہ مستوجب غضب و نفرین عبداللہ خان گفت خوب آنچہ شد شد حالا قلعجات را
بما سپردہ قصد ملازمت حضور باید کرد سیواجی گفت درین باب فرمان بادشاہی کہ بنام
من باشد نمایند تا سر گذاشتہ اطاعت امر بجا آرم درین اثنا کشناجی دیوان گفت
کہ حالا در پناہ خانصاحب آمدہ ایدا ول عفو تقصیرات کنانید بعد ازان توقع فرمان
بنام خود دارید سیواجی جواب داد کہ من و خان ہر دو ملازم حضرت پادشاہیم خانصاحب
عفو تقصیر از چہ خواہند کرد بارے از گفتہ شما احترازے نیست من سر خود را در کنار خان
می نہم اینہا گفتہ از خان بغلگیر شد بوقت بغلگیری عبداللہ خان سیواجی را در کنار گرفتہ

خنجرے زد چون زره در بر داشت کارگر نشد سیواجی بیچ‌وتاب خورده حربه بچهوه
پنجهٔ آهنی که در دست داشت بر شکم عبد الله خان زده شکمش درید و خود را از چنگل او
رهانید عبد الله خان شکم را از شال که پوشیده بود محکم بسته شمشیر کشیده بر سر
سیواجی راند خود بود دو پاره شد و زخمے سبک بر سر رسید سیواجی جدا گشته بضرب
پٹه عبد الله خان را دو پاره ساخت افغانی که بخدمتگاری عبد الله خان همراه بود پا
بمقابله گذاشت با ناجی بانو خسر سیواجی کارش تمام کرد کشناجی دیوان از معاینه این
حال ضربے بر سیواجی زد ایساجی کنکام رفیق سیواجی او را بر خاک غلطاند کهاران نعش
عبد الله خان را بر داشته راه گریز گرفتند مردم سیواجی هجوم آورده سر عبد الله خان
بریده مع توشه زر که بر سر داشت از دروازهٔ قلعه آویختند انکاجی وغیره جوانان
که در غارها خزیده بودند بدرجسته تاختند و درین زد و خورد دو سه تیر تفنگ بگوبلی نا
وکیل رسید اما سلامت ماند بموجب اشاره جوانان ماوری که در شعاب جبال و دریوه
و مغاک پنهان بودند بر آمده بر لشکر غافل عبد الله خان تاخت آورده غارت کردند همه
غنایم با نهاتسلیم گردید — و دوازده هزار اسپ و اتیان نشان و نقاره بضبط در آوردند
قبایل و پسر عبد الله خان از کدر کوتنا راه فرار سر کردند همه بنگاه بغارت رفت کهندوجی
هراول لشکرش بکار آمد سیواجی بفتح و فیروزی مراجعت به پرتاب گده کرده سر بر قدم
والده گذاشته شکر ناصر حقیقی بجا آورد و گوپی ناته وکیل را و دو لکهه هون انعام بخشیده
موضع هین درا تعلقه کری تهاان مضاف پونه متصل ساسور بجاگیرش تنخواه داد و راوجی
را بعلاقه داری راجاپور مامور کرد چون از رفقا او نارو جی نامی قوم پربهو را که خوشنویس خط
مرهٹی بود از و درخواست نمود او عذرے اندیشیده نفرستاد سیواجی بتقریب شکار سوار
شده بخانه راوجی رفته نارو جی را همراه خود آورده اسپ و خلعت بخشیده دار الانشا کار
خود با و متعلق ساخت و کانهوجی نامی قوم ڈالیار را بمددگاری او مقرر کرد نارو جی در

چند ایام از رسائی خود خلل در مزاج سیواجی کرده محسود اقران گشت سیواجی او را از آمد
و شد جا بجا در خور د با اغیار ممانعت کرد تا محفوظ ماند دلپت راؤ نامی دیسکهه قصبه بکال
که از مدت بید خلل بود خود را در پناه رائے باگن کشیده او را بحمایت خود خواسته مصدر
شورش گردید سیواجی از اطلاع این معنی جمعیت بر گذرها فرستاده طرق را محکم ساخت
دهورکر و راج نال و جسونت راؤ و ماناجی و بسواس راو و نکر راؤ و دیپک راؤ وغیرهم زمینداران
اطراف را بمهربانی و مرحمت از آن خود ساخته تعین نمود که بر گذر عمر کهند مستعد بوده نگذارند
که رائے باگن قدم گذارد چون رائے باگن دران نواح رسید احدی را با خود موافق
ندیده زبون گردید همه باتفق گشته صحرا را آتش از چهار طرف زدند و رائے باگن را اسیر
نموده نزد سیواجی آوردند سیواجی پاس منصب خاندان او منظور داشته باحترام رخصت
موطنش داد و نامدار خان نامی افغان از رفقائے رائے باگن ازین حادثه راه فرار
گزیده خویش را پیش ولیپ رساند الحاصل ستاره اقبال سیواجی هر روز در ترقی بود
جمیع سرداران و زمینداران دکن امن در متابعت دیده بنائے موافقت گذاشتند
ستاره و چندن و ندن وغیره گڈه ها تا سرحد وسال گڈه و کهیل گا و تورا کتا و هر سیده گڈه
و بهیل گڈه تا سرحد سو و بیاد بجیور تصرف سیواجی در آمد دار المقر خود بنالا گڈه قرار داد پسر
عبد الله خان مقتول که از پرتاب گڈه راه گریز سپرده بود و بلباس درویشی پیش والی
بیجاپور رفته احوال تباهی معروضداشت حکم شد تا که عوض خون پدر نکند خواب و خور را
حرام شناسد سیدی هلال با جمعیت هشتاد هزار سوار بهمراهی افضل خان پسر عبد الله خان
بقصد استیصال سیواجی تعین کردید چنانچه به یلغار رسیده بنالا را که سیواجی در انجا استقامت
داشت محاصره کردند سیواجی بوقت شب با جمعیت هشت هزار سوار شبخون نوعی زد که شیرازه
جمعیت مجموعی آنها گشت آخر بفاصله هشت گروه از قلعه خود را مجتمع کرده خیمه زدند کر بوجی
[illegible] ان سیواجی چون دران شبخون تردد هائے رستمانه نموده داد تهور داده سیواجی

سیواجی اورا به تاب رائو مخاطب ساخته صاحب نوبت گردانید و بسیار کرمت فرمود
افضل خان وغیره لشکر بیجاپور از مقابله سیواجی طرح داده بیاون گڈه چسپیدند و بر کوچه
که متصل آنست متصرف شده بتیرے بسته توپ گذاشتند گوله توپ اندرون قلعه رسیده
تزلزل در آبادی آن انداخت سربیک جی اتلکیا قلعدار آنجا بود خاهان کمک شد.
سیواجی هشت هزار سوار ماوران را در گڈه مضبوط کرده خود بوقت شب باجمعیت چهل هزار
سوا بهوپر چال حریف زده وخود نموده جانب وسال گڈه روانه شد چون فیمابین باون گڈه
و وسال گڈه روانه شد فاصله سه ونیم کاواست وکاو در اصطلاح اینها مسافت چهار
کروه جریبی را میگویند بقدر دو ونیم کاو در ظلمات شب طے کرده فوج بیجاپوری مهتابها
ومشعلها روشن کرده در تعاقب بود تنگنائے از کوهستان که در اصطلاح دکن آنرا گهندی
گویند پیش آمد وسپیده صبح آشکار گردید سیواجی باجی پربهو را مع جمعیت هشت هزار سوار
بر سر آن تنگنائے قایم کرده خود باطمینان تمام مسافت چهار کروه بے قطع نموده داخل
وسال گڈه شد وازانجا توپ سرداد باجی پربهو که تا یک ونیم پاس بمقابله افواج بیجاپوری
پائے استقلال افشرده بود بر داخل گشتن سیواجی اندرون قلعه مسرور گشت افضل خان
وسیدی هلال وشرزه خان وغیره سرداران بیجاپور چپقلش مردانه کرده نوبت جنگ بکوته
یراقی رسانیدند تا آنکه درین نبرد هفت صد کس از طرفین بشمشیر مرگ چشیدند باجی پربهو
زخمها برداشته در جنگ گاه افتاد رفقائے او اورا در کوهستان برده متواری ساختند
فوج بیجاپوری آن تنگنائے را بدلاوری طے کرده متصل وسال گڈه رسید چون دران
نواح آب بقدر لشکر نبود یارائے قیام در خود ندیده باز گردیده بنالا آمد ومحاصره بنالا
عبث دیده ناکام مراجعت جانب بیجاپور نمود سیواجی را چون از فوج مخالف دلجمعی
بهم رسید به تیمار زخمیان خصوص باجی پربهو پرداخته در آبادی رعایا توجه گماشت ورالگهو
منتری را به بند وبست آنجا مقرر کرد ظل سبحانی عالمگیر بادشاه بر خیره دستی سیواجی اطلاع

یافت شایسته خان صوبه دار دکن برائے تنبیه آن خودسر مقرر بودند و او با جمعیت هشتاد هزار
سوار در ملک سیواجی درآمد نموده اکثر قلاع خفیه را مفتوح ساخته در پونه آمده میان راج
باڑی که محل سکونت سیواجی بود فرود آمد و سیواجی در راج گڈه قیام داشت از استماع این خبر
برخود پیچید و با جمعیت ششصد جوان دلاور قریب راج باڑی بفاصله چهار کروه وقت شب
رسیده بر شاخهائے گاوان هزارها مشعل بسته و سیامراج را با جمعیت دوازده هزار سوار
به پشت گاوان گذاشته خود مع همراهان بر دیوار راج باڑی جهانده با ششصد کس بر
وقت شایسته خان که مست خواب بود رسیده شمشیرے راند که از ان ضرب انگشت هائے
شایسته خان قلم گردید عورات محل دوشا دوش برداشته در مکانے محفوظ پنهان داشتند
سیواجی از انجا بدرجسته قاضی زاده را بگمان شایسته خان از هم گذرانده و مشعل ها را
که بر شاخهائے گاوان تعبیه کرده بود روشن کرده جانب لشکر شایسته خان سر داد -
چون بگمان شبخون تفرقه در لشکر افتاده مردم متوجه روشنی شدند و دوازده هزار سوار
که پنهان عقب گاوان بودند بر لشکر افتاده تار تار ساختند سیواجی مظفر و منصور جانب بلیلی
رفت و جمعیت او هم موافق اشاره اش همانجا فراهم گشت شایسته خان ازین شکست فاحش
که دوباره زندگی یافت استقامت متعذر دیده راه شاهجهان آباد گرفت سیواجی بر ننده
ماندن شایسته خان متاسف گشته بیلغار جانب بندر سورت دویده آن آبادی را تاراج
ساخت و فراوان امتعه از زر و مروارید و دیگر اجناس غنیمت کرد درین اوقات والی بیجاپور
فرصت مغتنم دانسته سیامراج را برائے تسخیر ملک مامور ساخت او تا مهار کوری گاوّن
قیام ورزیده موجودات جمعیت دید سیواجی را دربهان ایام خیالے مرتسم خاطر گشت که جهان
فانی است و مستلذات دنیوی سریع الزوال اولے اینست که براه راستی سلوک باید کرد -
خود را در زمرهٔ چهتریان که اعلے ترین اقوام هنود اند داخل باید کرد چون این اندیشه تصمیم
یافت برهمنا تند بادة نامی زنار دار را که بهره از قابلیت داشت خطاب پنڈت را داده

ممنون گردانید و بیلاجی پنتهه را بنائے یعنی عدالت گستر مقرر کرد و برهمنان لوکهی را بقدر لیاقت
معاش قرار داده هر یک را برائے عبادت رخصت خانها داد و برهمنان زیارتگاه مثل بنارس
وغیره امکنه متبرکه را بقدر احتیاج وگذران معاش تعین نموده سبیل آن ساختن تقرر کرده و
بتخانه ها مصارف چراغ وگل وغیره سامان پوجا یعنی پرستش قرار داد و زنار داران و ارباب
پیشه را بقدر حوصله و حال کار و خدمت فرموده شتر دفاتر به پیشوا ان متعلقه اقوام رعیت
متعلق گردانید و مرهته هائے ذی شخصیت را از علم و آفتابے و نوبت نواخت و انتظام قلعجات
و ممالک با آئین همین نمود سرکردگے ده نفر بیکس متعلق کرده نایک نام نهاد و بر سر پنج
نایک یک جمعدار که خبرگیران سی نفر باشد مقرر کرد و همراه جماعدار یکنفر مشعلچی تعین ساخت
و بر چند نفر جماعدار چوکی نویسی از قوم کایت گماشت و تعمیر شکست و ریخت عمارات کلدهی و قلاع
و جمعدار دیهات بدبراهمه فرمود و سرکردگی آنها بهیروجی فرزند خود نامزد کرده و پنج سالاری
فوج بانکوجی خسر متعلق گردانید و یکے را بر دیگرے مسلط داشت که در وقت بغاوت سرکوب
همدیگر باشند درین اثنا محکم سنگه نامی راجپوت از منصبداران بادشاهی بجمعیت ده هزار سوار
قابو دیده بر سر سیواجی تاخت آورد سیواجی مطلع گشته پرتاب راو بخشی را بجمعیت هشت هزار سوار
بر سرش گماشت چون التقائے فریقین شد کشش و کوشش فراوان بکار رفت آخر محکم سنگه
بقتل رسید و اسباب اش با اسپان پایگاه دست خوش پرتاب راو گشته داخل سرکار سیواجی
شد از استماع اخبار غلبه روز افزون سیواجی عالم گیر بادشاه فکر استیصالش مصمم نموده فوجی
شایسته بسرکردگی مرزا راجه جے سنگه و دلیرخان افغان تعین نمود آنها بیلغار رسیده در پونه
قیام گرفتند. سیواجی از دریافت اینخبر خواست که بصلح گراید و اینهمه سرداران را که اکثر هم مذهب
اند ملاقات کرده با خود متفق سازد چون امرے از پرده غیب ظاهر شدنی بود اینخیال در دل
مرزا راجه جے سنگه نیز گذشت پیغام فرستادند که اطاعت ظل سبحانی موجب ازدیاد اقبال و
سعادت است باید که بدلجمعی و اطمینان بوساطت ما ملازمت حضور را مستعد باشد که ما دشمنا

هندو دهم مذهب ایم دنیا بین پاس دهرم و آئین خود است سیواجی برین سخنان که خالی از ساختگی
بود راغب مصالحت گشت دلیرخان برین مشورت راضی نشد و خود پیش قدمی کرده پورندهر را
گرد گرفت و حمله نمود از انجا دادا نامی پربهو که با جمعیت دوازده هزار سوار حارس قلعه بود هفتصد
کس جرار را همراه گرفته از قلعه برآمده با مورچال دلیرخان آویخت و بحدی شمشیر راند که تا خیمه
دلیرخان رسیده پانصد تن مغلیه را از نیزه و شمشیر برخاک غلطاند دلیرخان از خیمه برآمده
گفت آفرین هزار آفرین من از ملاحظه تهور تو محظوظ شدم اگر مسلمان میشوی امان میدهم
داداجی جواب داد که ما را امان شما بچکار می آید اما آفریننده باید از خداوند نعمت قدیم برگشتن
و برای زندگانی سهل دین نامعلوم گزیدن عین بی عقلی است گر خصم بیشمار شود و آزوی ترس
آنکس که جان ستاند و جان میدهد یک است این بگفت و قدم بیشتر نهاد خواست که ضربی
بدلیرخان رساند دلیرخان سبقت نموده تیری بر وزد و دیگران هم ریخته کارش تمام ساختند دران
معرکه سی صد جوان دلاور به پهلوی یکدیگر رقص بسمل نموده خوابیدند. دلیرخان تعاقب فراریان
نموده بدروازه قلعه رسید و به محصوران پیغام فرستاد که چرا جان رایگان میدهند دبی.
سـ..دار تا کی جنگ خواهید کرد و همه ها از بالای فصیل پهانک بلند گفتند که با یک یک وا..
بذات خود قلعدار ایم سیواجی اندیشه را در خاطر جا داده همان وقت ایندر راو و پیراجی پنهته
و ناگوجی و کشناجی جوسی و بسواس راو که از معتمدان او بودند همراه گرفته و آنها را از مالای
مروارید و حلقه های مروارید و طره ها و جامه های زربفت و کره های مرصع و جواهر
بسیار آراسته و باشخاص دیگر نیز بخشیده و پوشانیده و بهاسپان پری پیکر ساز و سامان
مرصع انداخته و زین های زردوزی و باگهر طلا و کلنگه و پته طلا کار بسته سوار کنانیده.
و خود جامه و دستار سفید پوشیده و بیوسواس بارادهٔ ملاقات مهاراجه جی سنگه روانه شد
چون نزدیک رسیده دلش اندیشه گذشت که بی اطلاع میروم اگر کسی باستقبال
نپذیرد .. خالی از خفت نیست و خدا داند که ملاقات چگونه صورت بندد درین اثنا نیز راجه

استقبال برآمده باعزاز تمام برده بر مسند بار خود نشاندند. انند راؤ که یکی از
سرداران عمده بود صفت پاپوش سیواجی در بغل گرفته بر لب فرش استاد وتمام
مجلس از مکلل پوشان همراهی رشک کان بدخشان گردید. رفیقان میرزا راجه بر
فدائیان سیواجی برخاسته در مکان خادت بشوکت پرداختند و عهد و پیمان مضبوط
بخاطر خواه بستند و بدلیرخان مطلع کرده بنابر مصلحت گذاشتند دلیرخان از محاصره
قلعه پورندهر برخاست سیواجی بست و هفت قلعه - بیرخان وغیره سرداران بادشاهی
تفویض نمود و استدعای قلاع جزایر که در تصرف حبشیان نظام شاهی بود کرد چنانچه
بهمان زمان سیدی سنبل روس و سیدی یاقوت را طلبیده تاکید کردند که همه قلاع
جزایر بسیواجی واگذارند. آنها عذر فرمان بادشاهی آورده منحصر بر صدور جواب عرایض
داشتند از پیشگاه خلافت این تجویز مقبول نیفتاده سرفرازی فراوان بخشی با فرموده
بجاگیر وخطاب نواخته حکم تیاری دو منزل جهاز وسه غراب فرستادند. و برای مرمت
قلاع دو لک روپیه تنخواه بر محاصل بندر سورت سیواجی استدعا نمود که بعد ملازمت ظل سبحانی
راجیور بجاگیر من مرحمت شود همه را پذیرفتند آخرالامر سنبهاجی پسر خود را با خود گرفته همراهی
راجه رام سنگه روانه حضور شد چون نزدیک دارالخلافت رسید بزبان آورد که من کورنش
نخواهم کرد رام سنگه فهمانید که این منافی آئین سلطنت است پاس مراتب لازم. سیواجی
سکوت نمود پادشاه باستماع چنین کلمات بی باکانه او نظر باحتیاط محراب های
سرادق اقبال کوتاه وتنگ بر دروازه بارگاه نصب کنانید. واشارت رفت که برگاه
برای درآمدن سیواجی سر فرو کند نقیبی صدای مجرا برآورده بلند سازد والحاصل چون
سیواجی بر در دولتخانه رسید و دروازه های تنگ وکوتاه دید یک پا اول گذاشته
بعد از آن خم کردن سر اندرون رفت داروغه اهتمام مقابل شده بجای آداب گفت
سیواجی دست رو برو زده قدم پیشتر گذاشت و سرسری دست بر شده نزدیک تخت

رفت رام سنگه اشاره کرد که بر پایهٔ امرای عظام بایستد سیواجی منغص شده برتافت صدر اعلی بحضور حضرت نشست رام سنگه دیوان اعلی سیواجی را پشت داده رو بر
پادشاه استادند معروض داشتند که چون در بار ندیده است تاب هیبت سلطانی
نیاورده حرکت بیجا کرد و هم تولنجی در شکم دارد که وقت بیوقت او را بیتاب می سازد
بادشاه فرمود رخصت شود بعد روانگی او سیدی فولاد خان کوتوال را اشاره شد
که نظربند دارد سیواجی رنگ حضور و مآل کار دریافته از بیا توقت در پی تدبیر خود
شد بمعرفت رام سنگه معروض داشت که چیزی تحایف از دیار خود آورده ام میخواهم
بحضور بگذرانم ارشاد شد معاف فرمودیم باز عرض کنانید که در باب رسانیدن ۔
به امراچه حکم است ارشد معضایقه ندارد بخانه هر کدام بفرستد شاهجی پدر سیواجی از استماع
این خبر که سیواجی مقید شد سخت متالم گشته دست از لذات دنیا برداشته بیخواب و خور
گردید لهیاجی عموزاده شاهجی که بخدمت راجه کهیل کرن بود و بعد وفات راجه تارک دنیا
شده انزوا گزیده بعبادت ایزدی میگذراند احوال شاهجی شنیده خود را بخدمت
شاهجی رسانده بتسکین و تسلی او پرداخت و بر سوجی پسر خود را بخدمتش گذاشته
خود با خزاین فراوان بی معلوم راه شاهجهان آباد گرفت تا راه متاص سیواجی تدبیر
کند شاهجی بر سوجی را بجمعیت سی هزار سوار به تنظیم کرناتک گذاشته خود بر کنار گشته
بحق پرستی مشغول گشت درینجا سیواجی از ارسال پشتاره هاے شیرینی و میوه منصبداران
و نوکران بادشاهی را غافل ساخته راه آمد و شد تحایف و پشتارها مفتوح داشت ۔
و خود را بتمارض زده تمام تمام روز بر بستر افتاده ماندن آغاز نهاد چون یک دو روز
برین وتیره بگذشت نگاهبانان را گفت که من طاقت شور و غوغای شما ندارم دورتر
بیرون ازینجا قیام نمایند تا دم راست کنم و آب و طعام بحلق من برود پاسبانان
برین سخنان چرب و نرم فریب خورده تغافل گزیدند از انجا که از آمد و رفت سبدها و پتاره‌ها

به بهانهٔ تحفه و هدیه از اندرون بیرون و از بیرون اندرون صورت مرور و عبور قرار گرفت
و پاسبانان را نظر بحکم حضور جابجا تعرض کمتر مانده معتمدان را که از سابق ایما و اشاره بود
بروزے رخصت داده و هیراجی نامی را که بهر و اعتماد کلی داشت از مکانے مطلع ساخت که منتظر
باشد چون از همه سو دل جمعی حاصل گردید وقت شام که در بازارها کثرت آمد شد مردم
و اژدهام تمام می باشد خود و پسر در پتار ها نشسته برآمد و بیرون شهر از پتارها برآمده رفته
با هیراجی ملاقی گشته راه غیر متعارف کوه جنگل پیش گرفت و بوقت برآمدن از محبس هیروجی
نامی را که امدوشد او دران حالت بود بجائے خود بر پلنگ خوابانیده یکے را نجد متکا پیش
گذاشت هیروجی قریب سفیده صبح معهود بگار بعادت معهود بحیله تقضائے حاجت برآمد
پاسداران پرسیدند که سیواجی در چه حال اند جواب داد که در خواب اند تمام شب در دسر
بسیار ماند غل و غوغا کمتر کنند که لحظه چشم ایشان گرم گردد این بگفت و راه خود پیش
گرفت چون آفتاب بلند گردید و از اندرون صدائے برنخاست چوکیداران از سر کار
آگاه گشته معروض داشتند احکام شدید نفاذ یافت که راهداران و گذربانان طرق
و شوارع خبردار بوده نگذارند که برود الحاصل هرچند سعی کردند اما فائده مترتب نشد مرغ
از قفس جسته باز بدام نیامد سیواجی طے منازل شبانه اختیار کرده و روزانه در غارها
و بادیه بسر برده بلباس جوگی و اتیتان بمتهرا رسیده و به رنهائے هیراجی که رفیق حالت جبر
و بلا هغد بود بکشناجی و کاسی جی برادران او که در انجا بودند و خورد سنبهاجی پسر خود
که بنا بر صغر سن طاقت پیاده روی نداشت سپرد آنها نمود که باخود محفوظ داشته مانند
برهمن پسران تربیت نمایند و خود سیواجی در بنارس آمده از راه گونڈوانه بهاک نگر را
که الحال بحیدرآباد شهرت دارد دیده در ممالک خود داخل گردید و چون برائے فرستادن
سنبهاجی پسرش بکشناجی و کاسی جی عنوان ها گفته بود بعد چندے آنها بهمان دستور
محفوظ رسانیدند اگرچه در راه مخاطرات چند در چند رو نمود اما حافظ حقیقی بسلامت گذرانید

چنانچه جاسے گذربانان آثار تحول بر پیشانی سنبهاجی دیده متعرض و متفحص شدند اما
بمراعات آنکه همه برهمن بودند رفع مظنه از هم طعامی کرده بسر آنها را خشنود کرده وانیده سنبهاجی را
محفوظ بیدرنگ الحاق داوند سیواجی بر وصول پسر شادیانها نمود چند روز نثار یاند سرور
نواخت و آن هرسه برادر را بخطابات لایقه و انعام یک لک هون سرفراز ساخت
و فوج بنگاه داشت سوار و پیاده متوجه شده در قلیل ایام بیست و هفت قلاع که میرزا
راجه گذاشته بود متصرف گشت و بمرمت و استحکام آن پرداخت چون این خبر بمسامع
عالمگیر بادشاه رسید نعل در آتش شد درین اثنا منهیان خبر رسانیدند که کهیاجی عمو جیا
سیواجی در متهرا مقیم است او را مع عیال و اقارب بسزاولان شدید فرستاده طلب حضور
نمودند او جواب و سوال تند و درشت کرد همه را در تخته کشیده کشتند سیواجی در کوکن دو قلعه
نو یکی باسم من رنجن و دیگر بنام سرگی درو هین بنا نموده از سامان رزم مرتب
ساخت و درهمان ایام خیال تخت نشینی بطور راجهای هند نموده از بنارس گنگا بهت
منجم را طلب داشته در ساعت مختار در رای هند گذه بر تخت نشست و آن مکان را
براج گذه موسوم ساخت و بمردم دیگر پروانگی داد که عمارت پخته احداث کنند و برای
خود هشت منزل که هر یکی نام علیحده دارد تعمیر فرمود و سیتل پوری نام درویش هندو
که آنرا سنیاسی گویند و در بنارس پوست نشین ریاضت بود طلب داشته مرید شد
و برای سکونت سنیاسی مذکور مکانی دلچسپ در سنگم ایشور ترتیب داده وجه معاش
معین کرد درین اثنا سنبهاجی پسرش از و رنجیده بادلیرخان که از امرای عمده
بادشاهی است بخیال اینکه خود جوهر رشادت بظهور رساند پیوست دلیرخان بمجرد
ملاقات دستگیر نموده بحضور بادشاه عرضی نمود بادشاه باحضار آن تاکیدات
نوشت درین اثنا او بر حرکت لغو خود نادم گشته قابو دیده بدر جست و خود را پیش پدر
رسانده بدستور مورد عنایات گشت سیواجی را که ازین ماجرا کلفتی رسیده بود دست بنا

بالفت شد از استماع اخبار فرا عتاب سلطانی بر دلیرخان نازل گردید دلیرخان تاب قہر نیاورده خود را مسموم ساخته جان داد پادشاہزادہ شاه عالم برائے تنظیم دکن دستورے یافت و میرزا راجہ سنگہ و راجہ بہاؤسنگہ وغیره سرداران راجپوت ہمراه تعین شدند سیواجی مطلع گشته پیراجی راؤ و رنگنا تھ دیوان و ایساجی بخشی و پرتاب راؤ گوجر کہ ہر یک صاحب نوبت بود بخدمت پادشاہزادہ فرستاده معرفت میرزا راجہ کہ از سابق معرفتہ داشت بنائے مصالحت گذاشته بست وہفت قلعہ بلازمان پادشاہزادہ تسلیم نمود و تا سہ و نیم سال بر عہد خود مستقیم ماند بعد ازان بر ہم خوردہ پرتاب گوجر و پیراجی کہ بحضور شاہزادہ صیغہ وکالت سرانجام مے دادند معاملہ برعکس دیده بتقریب زیارت برآمدند سال سیواجی بر قلعہات در عرصہ قلیل دست یافتند ملکہ تمام ملک بگلانہ بتسخیر آوردند سیواجی راجہ روزی را بران قابض ساخته تقید نمود کہ ہمہ افواج متعینہ خاندیس و برار بفاصلہ پنج کروہے سورت فراہم شوند و خود بروز موعود یلغار کرده دراں جا رسیده بلدهٔ سورت تاراج نمود و اموال بسیار بضبط آورد و بعالمگیر پادشاه عریضہ بکمال شوخی و جسارت نوشت کہ ملک دکن از سابق موروث فرزندان نظام شاه است و پادشاہت ہندبہندوان میرسد آنحضرت عبث عبث بملک غیر نظر دوختہ تضیع اوقات مینمایند تسخیر این ممالک آسان تصور نخواہند کرد گویند عالمگیر بادشاه بمقتضائے وقت ملاحظہ عرضی نموده در تدارک تغافل فرمود بجہت عرائض مرقومہ سیواجی در سفاین مرام یافتہ میشود ازان جملہ نقل عرضی کہ در باب معافی جزیہ ہندوان نوشتہ و شہرت تمام دارد درینجا بقلم مے آید تا معلوم ناظران شود کہ چہا کلمات ناملایم بجناب ظل سبحانی بر زبان خامہ می آورد

عرضی سیواجی بعالمگیر بادشاه

شکر عنایات الهی و توجهات بادشاهی که اظهر من الشمس والقمر است بجا آورده بعرض
شاهنشاهی میرساند که اگرچه این خیرخواه بحسب طالع خود از حضور والا درکنار آمده اما
در لوازم سپاسداری و خدمتگاری همه وقت چنانچه باید و شاید حاضر است و حسن
خدمات و نیکو ترددات خیرخواه بر سلطانان و خانان و امیران و میرزایان و راجه ها و
رایان و رانائے مملکت هندوستان و ولایت ایران و توران و روم و شام و ساکنان
هفت کشور و مسافران بحر و بر ظاهر و باهر شاید بر خاطر دریا مقاطر نیز پرتو افگنده باشد
لهذا بر حسن خدمات خود و توجهات والا نظر داشته سخنان چند که بر دولت خواهی
و خیراندیشی خاص و عام متضمن است معروض میدارد که درین ایام بظهور پیوسته که بتقریب
جنگ خیرخواه زرها بر باد رفته و خزانه بادشاهی تهی گشته بنابران فرموده اند که از فرقه
هندو مبلغی بصیغه جزیه تحصیل نموده سامان سلطنت سرانجام دهند حضرت سلامت بانی بنای
کشورستانی حضرت عرش آشیانی اکبر بادشاه تا مدت پنجاه و دو سال به استقلال تمام
داد فرمانروائی دادند و بادین و آئین گروها گروه مختلف از عیسوی و موسوی و داودی و
محمدی و فلکیه و ملکیه و عصریه و دهریه و برهمن و سیوره طریقه انیقه صلح کل اختیار نموده
رعایت و حمایت هریک پیش نهاد خاطر دریا مقاطر ساخته بخطاب مستطاب جگت گرو معروف
و موصوف گردیدند و بیامن این نیت علیا بهر جانب که نگاه میفرمودند فتح و اقبال
استقبال می نمود و اکثر ممالک دران زمان بحیطه تسخیر در آمد و حضرت جنت مکانی نورالدین
جهانگیر بادشاه بست و دو سال بر تخت دولت و اقبال تکیه زده دل بایار و دست بکار
کامرانی فرمودند و حضرت علیین مکانی صاحب قران ثانی تا سی و دو سال سایه فیض پایه
تاج مبارک بر تارک جهانیان گسترده عمر قرن ثانی و حیات جاودانی که عبارت از نیکی

ونیکنامی است حاصل روزگار فرخنده آثار کردند واندازهٔ شان وشوکت وصلابت
این بادشاهان عظیم الشان درینجا قیاس توان کرد که بادشاه عالمگیر درپیروی
نگاهداشت دستور آنها درمانده ومتحیر است که آنها نیز ورا خذ جزیه قادر بودند آنا جهت
ایزد متعال را شامل حال جمیع مذاهب ومشارب دانسته غبار تعصب را گرد خاطر راه
نمیدادند وخلق الله را امانت خالق خیال نموده رعایت واحسان بامرعی داشته اند
که بر صحیفهٔ روزگار باقیست ودعائے وثنائے آن پاک گوهران تا ابد الدهر بر دل وزبان
صغیر وکبیر جهان گیر است ازان جاست که از برکت نتایج نیت مدارج دولت ومعارج
عظمت آنها روز بروز درافزونی وافزایش بوده وخلق الله دران عهد با امن و
امان فارغ البال وآسوده حال درکسب وکار خود اشتغال میداشت وده در حضرت
اکثر ملک وقلعجات از تصرف رفته ومابقی عنقریب میرود که در خراب نمودن و ویران
هرچهار طرف تقصیرے نمیشود ورعایا پامال وحاصلات پرمحال ودریایه اختلال بجائے
صد هزار یک هزار دشوار وار دهرگاه که فلاکت وافلاس در دولت خانهٔ بادشاه
وبادشاهزاده خانه کرده باشد احوال امیران منصبداران معلوم وتحقیق است که
سپاهی در شورش وسوداگر در نالش ومسلمانان گریان وهندوان بریان واکثر
مردمان بنان شب محتاج اند ودر بطپانچه سرخ مینمایند فتوت سلطانی چگونه اقتضا کند
که تکلیفات جزیه ضمیمهٔ اینحالت پرملالت گردد واز مشرق تا مغرب شهرت میرود
ودر کتابه روزگار ثبت میشود که بادشاه هندوستان بر کچکول گدایان رشک آورده
از برهمنان وسیوره ها وجوگیان وبیراگیان ومحتاجان ومسکینان ودرماندگان
وافتادگان جزیه می گیرد ودر کیسه گدائے جوانمردی میکند ونام ناموس تیموریه را
فرو می اندازد حضرت سلامت دراصل کتاب ایمانی وکلام ربانی اگر امعان نمایند
رب العالمین فرموده اند به رَبُّ الْمُسْلِمِیْنَ وَکَفَرُوْا وَاسْلَاهُمْ به نقطه مقابل اند رنگ

آمیزی وطرح انگیزی نقشبند حقیقی است اگر مسجدے است بیاد او بانگ میزند واگر
بت خانہ است بشوق او جرس می جنبانند تعصب بر دین وآئین کسے نمودن از تقاضہ
منحرف گردیدن و بر نقش نقاش خط کشیدن و خط خطا چیدن است شعر زشت و زیبا ہر چہ
بینی دست رو بر وے منہ عیب صنعت ہر کہ گیرد عیب صنعت گر است عدل ... عدالت
عالیہ جزیہ ہیچ وجہ جائز نیست واز روئے حکومت شرعی درست تواند بود کہ رعایا
از جمیع تکلیفات محفوظ محفوظ باشند وضبط و ربط بحدے باشد کہ زنان ... تنہا
با زر و زیور از ملکے بملکے با امنت و سلامت برسد تواند بود و درین دوران شہرہا
بتاراج رفت و تاراج میرود از صحرا چہ گوید قطع نظر از سخن انصاف و عدالت ... جزیہ
بر قانون ہند ناساز است و در زمان پیشین سلطان احمد گجراتی راکہ رو ... وے
تیرہ از شاہ راہ حقیقت برآوردہ و خار زار چنین خیال باطل افگندہ بود زود در
مستاصل و مقطوع النسل گردید در ہدایہ و زبان واقع گرفتار شدن مراد بخش نام
مجرد ... ارادہ فاسد غیرت نامہ است برائے ظالمان و جزوی مبلغی منجملہ خزانہ
صیغہ مذکور کہ از احمد آباد در خانہ مراد بخش بجانہ دارا شکوہ رفت چون شعلہ آتش
خانمانش گرفت ۔ ؎ آتش سوزان نکند با سپند آنچہ کند دود دل دردمند
بہمہ حال صلاح دولت موافق وقت آنست کہ خاطر دریا مقاطر را از کدورت تعصب
مصفا ساختہ آزار مردمانی کہ حلقہ اطاعت و انقیاد گوش دارند منظور نظر ہمت انور نساختہ
اگر دینداری بجرم آزاری و صواب در عذاب ہندوان منحصر و تصور فرمودہ اند
از رانا راج سنگھ باید گرفت کہ سر گروہ ہندوان اند بعد ازان از خیر خواہ بگیرند
چندان مشکل نیست برائے خدمتگاری حاضر اما موران و مگسان را آزردن از عالم
مردی و مردانگی بعید خواہد بود عجب از تحکمہ ہا ... تنخواہان است کہ از حق نفس الامر
اغماض میکنند و آتش پارہ را خسیہ پوش مینمایند نیازہ چہ عرض نماید آفتاب عمر و دولت

از مطلع سکینت نوازی رغبت به ورود تابان و درخشان با دانتی عبارت معروضی
درهمان ایام سیوا پا نامی ساکن رودرگر از قوم پالیکاران که از ضلع کرناتک اقامت
داشت بتحفه بیجاپور ساخته مصدر فساد گردید سیواجی عزیمت تنبیه آن پیش نهاد خاطر داشته
بتجمل تمام و آراستگی فوج قبایل بهمراه خود ارنسته متوجه آن سمت شد. و بعد از چندے
که زوجه خود را حامله یافت روانه بمسکن خود شد چنانچه در ایام موعود پسرے آورد و نامش
راجه رام گذاشتند سیواجی متصل سمت رود رسیده مادران را طلبیده تیاری
جهازات نموده به جهاز سوار گشت و در بندر پنتهه رسیده با برادر سیو پا نایک آویزش
کرده او را کشت و با خزاین بسیار مظفر و منصور مراجعت کرده بهائے گده رسید سیوپا
نایک سراسیمه و لاعلاج بمصالحت گرائیده سه لک هون سالانه برسم باج بر ذمه خود
قبول نمود سیواجی او ماجی را بتحصیل آن امور فرمود. درهمین ایام والی بیجاپور از تسلط
روزافزون سیواجی و تنظیم قرار واقعی به سوجی برادر زاده اش در ملک کرناتک متوهم
گشته باجی نامی کهورپده ساکن مدهول را برین داشت که بهر حیله و عذر بر شاهجی دست
یافته او را مقید سازد باجی مذکور حسب الاشاره بادشاه شاهجی را که بر کنار کشتنا
ترک ریاست نموده مشغول عبادت بود به بهانه ضیافت طلبیده دستگیر ساخت والی
بیجاپور بران مطلع شده حکم نمود تا شاهجی را زنده در زیر زمین کنند رن دوله خان نایب
صوبه صوبه بیجاپور که با شاهجی یکجهتی داشت بمجرد شنیدن این حکم استعفائے نوکری
در حضور بادشاه فرستاده و در روز دیگر مشعلها افروخته بر دیوڑهی حاضر آمد
و رخصت کعبه شریف خواست والی بیجاپور بوسواس بلوائے دکهنیان و نظر بر پاس خاطر
رن دوله خان داشته حکم موقوفی قتل شاهجی نمود و فرمود که رن دوله خان پیش خود
طلبیده عفو تقصیر اتش کناند رن دوله خان همان زمان قاصد سریع السیر مع حکم نامه
بنام کهورپده با جبیت یک من طلا بر قتل شاهجی فرستاد قاصد در آنجا وقتے رسید

که شاهجی را تاگو دفن کرده بودند چون از حیاتش باقی بود ازان جمله بر آورده به بیجاپور
آوردند رن دوله خان حسب الحکم باستقبال شتافته بملازمت شاهجی رسانید و بعنایت
خلعت و فیل و شمشیر وغیره سرفراز گردانید و پانزده روز نزد خود داشته و بضیافت
های خیر مکرر پرداخته رخصت کرناٹک و باشید شاهجی ازانجا اجازت حاصل کرده در
کهو پور دکرانت آمده سیواجی را بسزای کهوڑپره مدهل گر نوشت چنانچه او بیلغار برسر
کهوڑپره رسیده هنگامه کارزار گرم نمود آخر بعد کشش و کوشش بسیار و کشته شدن سه هزار
کس از طرفین کهوڑپره دستگیر گشته مقتول گردید و اهل و عیالش اسیر سیواجی شدند مگر
ایکاجی پسرش که دران مجمع نبود بدست نیامد سیواجی زنان حامله را رها کرده همه را
بقتل رسانید چون این ماجرا بشاهجی معلوم شد سرور گشته رسوجی را همراه گرفته
با اراده ملاقات سیواجی که در پونه اقامت داشت از راه پناله رهگرا شد سیواجی استقبال
نموده سعادت ملازمت پدر دریافت و بعد داخل شدن در مشکوی خاص مادر سیواجی
که از مدت متروک و طلاقی بود بملاقات شاهجی رسید الحاصل شاهجی دو ماه مهمان پسر
مانده معاودت بکرناٹک کرد چون رن دوله خان دران اوان بمهم سونده بدنور
توجه داشت شاهجی نظر باحسان جان بخشی در امداد او کوشید و مکرر بملاقات های
یکدیگر نشاطها اندوختند روزی شاهجی بعادت مستمره اسپ سواره بشکار رفت و بی اختیار
بر خرگوشی اسپ تاخت که ناگاه پای اسپ در کوی فرو شد شاهجی بر زمین آمد
پای اسپ بر شکمش افتاد و کارش تمام گشت رن دوله خان بر سر وقتش رسیده بجا
بمنزل رساند و بر آن زمین باغی ترتیب داده آن موضع را بمصارف مدفن استخوانش مقرر
نمود والی بیجاپور برای ضبطی اموال شاهجی هرچند خواست اما رسوجی بجای خود مستقل
بوده سالم مع احمال و اثقال نزد سیواجی رسید سیواجی او را قوت بازوی خود دانسته
آفرین ها گفته سرکردگی لشکر خود داده و بخطاب سیناپتی نواخت تا آنکه رسوجی

اطمینان بہم رسانده دست بہ نہب نواح بیجاپور کشاد و پیٹھہ شہر غارت کرده بر جوانب آلائ
والی بیجاپور تدارک دشوار دیده سه لک ہون سالیانہ قرار داده ملک را از دست حیف جی
محفوظ داشت سیواجی سیام جی را بتحصیل آن امر کرده خود جانب حیدر آباد دوید و
شہر را محاصره کرد تا تانا شاه عهده برآمدن دشوار دیده بصواب دید مادنا دیوان نه لک ہون
سالیانہ قرار داده دلجمعی اندوخت سیواجی را روز بروز استقلال تازه نصیب شد و فتوحات
متواتره دست داد زر بائے خطیر تحصیل نموده بادیانت رائے متصدی بیجاپور ترتیب نسق
ساخت کرده واو را ہشت ہزار ہون سالیانہ مقرر کرده خود از پرگنات بیجاپور مبلغ
بسیار بوصول آورده خداوند پور را تاراج نموده فراوان غنیمت اندوخت و از آنجا
کوچ کرده بر ملک ٹہراڑ یورش نموده متمولان کارنجہ را در دست آورده زر بسیار فراهم
چنگ آورد و پیلاجی پنتھہ را دو لک ہون داده رخصت کرد که در کوکن رفته خیرات تمام
و خود غرابہا تیار کنانیده و بر بشن پور رفته متصرف گشت و لکھا ساونت را که از نوکران
نظام شاه بود سی صد ہون درماہہ کرده رفیق خود ساخت یوسف خان حبشی سد راه
آمدن او گردید اما حرکتش مفید نیفتاد سیواجی سیامراج و باجی کہولار را در راجپور
پیش یوسف خان و میرزا خان فرستاده پیغام کرد که ہمه جزایر مقبوضہ را واگذارند
و عیوض آن نزد جاگیر خاطر خواه بگیرند آنہا قبول نکرده ہر دو کس را محبوس ساختند
مشار الیہا بقسم و سوگند از بلا برآمدند و بحضور سیواجی آمده ظاهر کردند که درخواست
جزایر نامناسب نیست زیرا که ما قسم عدم درخواست خورده آمده ایم سیواجی گوش
بر سخن آنہا نداشت لہذا سیامراج استعفائے نوکری کرده گوشه گرفت سیواجی نیلو پنتھ
پیش یوسف خان فرستاده پیغام مذکور کرد چون جواب باصواب نیافت دریا نائک
و دولت خان و ماناجی بہانگرا و ارمانان را با جمعیت معقول تعین نمود و آنہا از تری
و خشکی یورش کرده محاصره نمودند لیکن افتتاح قلعه صورت نبست بنابران نیلو پنتھ مورچال

قایم داشته خود را پیش سیواجی رسانده ما درین قلعه فرصت یافته نزد والی بیجاپور رسانیده
طالب کمک گردید وازانجا درستی کرده معاودت نمود افواج سیواجی هرچند حایل راه
او شدند اما او محفوظ بقلعه داخل گردید سیواجی در گرفتن قلعه جهد فراوان بکار برده
واسباب قلعه گیری آماده ساخته کار بر محصوران تنگ گرفت وملک گرد و نواح را
بتصرف آورده بتعمیر وترمیم قلعجات اطرافش که بتصرف آورده بود امر نموده وجهت مهیا
داشتن ذخیره در هر قلعه تقید بلیغ کرد مورهپنتهه ونیلوپنتهه که از مصاحبان او بودند
گذارش نمودند که در احداث وتعمیر قلعجات خزاین بسیار بخرچ آمده وبر قلعهای
بسیار متصرف شدیم حالا صرف زر باین چیزها عبث است سیواجی ازین سخن روی
درهم کشید وگفت که درستی قلعجات موجب آبادی ملک واطمینان رعایا وهراس مخالف
است خدا نخواسته اگر عالمگیر بادشاه در استیصال ما کمر بندد ومدتها باید که از تسخیر
یک قلعه بر آید پس مدة العمر او درهمین تردد وسر بسنگ زدن آخر خواهد شد وملک
دور دست از قبضه او خواهد رفت اولی اینست که در همه قلعجات عمده ذخیره واذوقه
وسامان حرب وضرب آنقدر مهیا باشد که دوازده سال وفا کند الحاصل ازان
روز در استحکام هر مکان قرار واقعی کوشیدند درین اثنا خبر رسید که سیدی سندر که
بر افواج سیواجی که قلعه را محاصره داشتند غالب آمد لهذا سیواجی انصرام آن مهم
منحصر بر ذات خود دانسته در صدد عزیمت آن سمت گشت چون موسم برسات بود
فی الجمله توقف نمود وبرای قطع جهاڑی از کلیانی تا بهیمری وپاک نمودن راه ها [illegible]
تبرواره خار اشکاف بهمراهی مورپنتهه گماشت چنانچه او روانه گشته ترددات خوب
نموده قلعه جواره را متصرف گشت وبکرم شاه زمیندار آنجا را دستگیر کرد وبنا بران دهاراو
ومیران نایکواڑی شیوه مفسدی گزیده قطاع الطریقی پیش گرفتند مورپنتهه به
تنبیه آنها پرداخته موهن گڈه را که دار المقر مفسدان بود جبرا مفتوح کرده تاراج نمود

دیگرهم شاه محبوس را بقتل رسانند دهاررا ؤ ویران نایک وارثی تاب مقابله فتح نیاورده
آوارگی گزیدند مگر راجه رام نگر که قدم استقامت افشرده دستگیر شد همه ملکش
بقبضه سیوا درآمد سیواجی درین ایام جانب سالیری رالیری که از قلاع مستحکم
بودند فوج کشی کرده محاصره نمود بهلول خان فوجدار ملهآنجا باجمعیت خود دا
شجاعت داده آخر راه گریز گرفت و لشکرش بغارت آمد سیواجی از انجا مظفر
و منصور به بهلی گده یورش نمود مفتوح ساخت و حراست آن به آناجی پنتهه و انباجی
سپرده جانب کرناتک رخت کشید و بر هر مکانی که گذر کرد پیش کشی سنگین بدست
آمد چون به گذر گهات راجپور گذشت شهره خداپرستی باباياقوت درویش شنیده
بملاقات پیر داخت درویش مذکور که حالت جذب داشت یک موی سفید از بروت
خود شکسته تبرکاً بسیواجی داد سیواجی آن موی سفید را تفاول فتوحات دانسته
تفویض گوپند بشنا تهه نمود که در طلا گرفته بطور تعویذ سازد اتفاقاً موی مذکور از
دستش بر زمین افتاده گم شد این معنی موجب بد آمد مزاج سیواجی گردید گوپند بشنا تهه را
مورد عتاب نموده از خدمت فوطه داری معزول ساخت و از انجا برای ملاقات —
رامداس نامی فقیر هندوی مرتاض به نیت امداد تسخیر راجپور رفت فقیر آگاه دل برزبان
راند که فتح قلعه بتردد بسیار خواهد بود بعده بزیارت فقیر دیگر که پرمانند نام داشت
رفته معروضداشت که اگر بهمین همت والا فتح قلعه راجپور می شود سه پرگنه یک موضع
جهت مصارف جناب مبارک خواهم گذراند درویش مذکور بر زبان آورد که این همه
دیهات از نواح حیدرآباد و برار و خاندیس و کلانه و مالوه و گجرات بدو داد سیواجی
این ارشاد را از تفاؤل عظیمه دانسته مسرور گردید و یقین دانست که این همه
زبان فقیر صاحب کمال گذشت میسر خواهند شد چنانچه در قلیل ایام ایشان در
بظهور پیوست پیواجی

والی حیدرآباد فرستاد و خود هم عقب آن روان شده خیابان ملاقات گشت
و همه جمعیت خود را بیرون شهر در سواد گوشه محل گذاشته چیده بملاقات پرداخت
و تا سه روز در دولتخانه شاهی مهمان ماند و قسمی در عیش و عشرت مستغرق شد
که مردم دور باش او از عدم برآمد متوهم گردیده اطراف دولتخانه بقصد دیدار فراهم
شدند سیواجی این معنی را خیال کرده خود را در جهروکه نمایان ساخت و موجب تسکین
متوهمان گردید تانا شاه از ملاحظه حالت لشکرش که همه فدایی آقا و دلاور و شمشیر
شکار بودند بغایت محظوظ شده فرمود که آیا ازین دلاوران کسی هست که با فیل ما
مقابلت نماید سیواجی ایساجی نامی رویین تن را اشاره کرد ایساجی بخبر دادن اشارت
فرود آمده روبروی فیل مست که در جلوخانه حاضر بود قدم افشرد هر چند فیل حملهای
خشمگین کرد اما از جا نرفت آخر الامر ضربتی از تیغ بر خرطومش زد که دوپاره گردید
فیل گریخت سیواجی مرحبا بآهنگ بلند گفته کره مرصع که در دست پوشیده بود بطریق
انعام از جهروکه بر تافت و سلطان فیلزور را بانعام لایقه نواخت حاصل سیواجی بعد پذیرایی
تواضع جواهر و فیل وغیره از تانا شاه مرخص گردید چون درین صحبت ها جوهر یاقت بالاجی
منشی که ممتاز اقران بود تانا شاه را معائنه شد درخواست او از سیواجی کرد مفارقتش ناگوار
دیده نپذیرفت سیواجی سه لک هون بمردم پادشاهی بخشیده ... هزار سوار و ده هزار
پیاده تعیناتی همراه گرفته جانب کرناتک کوچید و چون بزیارتگاه ملکارجن که از
معابد معتبر هنود است فایز گشت خواست وقت پرستش سر خود قطع کرده نثار بت نماید
رفیقانش بمبالغه مانع شده ازان اراده باز داشتند الغرض ازانجا جانب چنجی شتافت
و آن ملک را که درین وقت شصت لک هون محاصل داشت مسخر نموده درانجا قلعه ها
احداث کرد بعد ازان مراجعت نموده افواج حیدرآباد را رخصت داده بکرناتک بسعی
وازایکاجی برادر خود ... خان زرین و خزین پدر شد او متنبه ... دیده ... گزیده ...

از انجا پهنچا در آمده آن الکه که چهل لکهه هون محاصل بود متصرف گشت و رگهوناتهه
دیوان ایکاجی را بدان ممالک قایم کرده فرمود که ایکاجی را جمعی نموده به ملک
قدیم و جدید تسلط داشته خود به نیابت پردازد از انجا به مالا داری تاخت آورده
غنیمت بسیار جمع کرد و برفیقان گنج شایگان داده بی نیاز ساخت چون رگهوناتهه
از ایکاجی بر جادهٔ درستی ندید تهدید نوشته ایکاجی را مستقل ساخت و رگهوناتهه را
بدستور قدیم بر دیوانی او مامور داشت چون از همه سو فراغش دست داد خیال برهمن
شدن در سرش گرفت کیکا بهت را که از پندتان مشهور بنارس بود طلب داشته
طریق عبادت برهمنان آموخت برهمنان دیگر برین اراده واقف شده بهت مذکور را
مخفی مانع آمدند سیواجی خبر یافته ناخوش گردید و یک قلم براهمه را از کار و خدمت موقوف
داشته گفت که این گروه بدطینت گداپیشه نظر به بزرگ نهادی واجب الخدمت اند
اما ازین ها توقع خیرسگالی و آقاپرستی هیچ نیست و بجای آنها قوم پربهوان یعنی کایتهان
مامور نمود و هرچند مقربان در سفارش برهمنان و بحالی تعلقات کوشیدند پذیرا نفرمود
سنبهاجی پسرش نیز باطلاع این معنی نیلاپنتهه دیوان خود را که از قوم براهمه بود تغیر ساخته
بجایش یک کس کایت را مامور کرده بر بهوپال گڈه تاخت و آنرا جبراً و قهراً مفتوح نموده
پانصد اسیر را دست و پا شکسته گشت سیواجی خبر رشادت فرزند دریافته مشتاق ملاقات
شده در رایگڈه آمده از دیدار فرزند ارجمند ذخیرهٔ خرسندی اندوخت وقت
ملاقات یک پرتله مرصع با شمشیر و سپر بخشیده از انجا کوچیده بر جالناپور که بست کروه
اورنگاباد جانب شرق واقع شده دیده دست تاراج کشاد و چون تکیه شاه جان الله
که از کاملان زمانه بود آبروبخش آبادی است مردم آبادی آن مکان را مامن و پناه
دانسته دران خزیدند سیواجی قساوت را کار فرموده و پاس ادب نموده همه را غارت
کرد و ملکیه اشجار تکیه هم بریده نسبت بشاه مذکور بی ادبی ارروا داشت و این حرکت موجب

آغاز ادبار او گشت نعمت خان منصبدار بادشاهی را که با جمعیت چند دهی متعینه چاکنا بود
همان شب بشارهٔ غیب شد که بر کمیت فوج خود نظر نکرده با سیواجی مقابل شود که
بلاشک فتح از تست چنانچه صباح این رویا نعمت خان خود را بے باکانه بلشکر سیواجی
زد و با وصف قلت جمعیت غالب آمد مردم بسیار از سیواجی با سه و پنج سردار عمده
بقتل رسیدند هزیمت بلشکرش افتاد و سیواجی را یارا زجا رفتن و یارائے ثبات و رفتن
نیافته تا رائے گڈه باز پس ندید و بالاجی اوجی که بر اورنگ آباد تاخته بود نیز از آنجا
گریخته بسیواجی ملحق شد سیواجی در رائے گڈه رسیده شادی کدخدائی راجارام
پسر با دختر پرتاب گوجر مقرر کرده جشن عظیم نمود درهمان ایام مورچه از ضلع کوکن
پسر بکرم شاه زمیندار را که باتفاق دهار اکولی شیوهٔ قطاع الطریق اختیار کرده
بود اسیر نموده پیش سیواجی فرستاد سیواجی اشاره بقتل کرد دهار اکولی گفت
مرا نباید کشت که در خون من فتنهٔ عظیم است و تدارک آن دشوار خواهد بود سیواجی
التماس او بصیرفه دانسته علی الرغم سرش بریده بر دروازهٔ شهر آویخت همان شب
خانهٔ سیواجی را آتش گرفت و بمدے مشتعل شد که اطفائے آن از مقدور بدر رفت
سیواجی از مشاهدهٔ این حالت بدرگاه واهب العطیات رجوع آورده نیت خیرات
پنجهزار کهنڈی غله بمساکین و غربا نمود تا آنکه ببرکت این حسن نیت شعله فرو نشست
و ایذائے بحال احدی راه نیافت سیواجی صباح آن ادائے نیت بعمل آورد
و بعد ازان بکنار گنگ آمده خود را در میزان با زر سنجیده هزار ماده گاو خیرات کرد
لفظ کهنڈی که بالا مذکور شد عبارت است از بست من غله الحاصل درهمین اثنا یکے
از غمازان ذهن نشین سورا بائی زوجهٔ سیواجی که مادر راجه رام است ساخت که سیواجی
سنبهاجی پسر خود را که از زوجهٔ دیگر است میخواهد ولی عهد سازد چنانچه اورا باین
اراده از بنا لا طلبیده است اغلب که عنقریب در رسد و مختار ریاست شود و ننگه دگر

[illegible]

[illegible]

[illegible] سنبهاجی [illegible]

[illegible] خود جانب پنالا [illegible] سنبهاجی [illegible]

است [illegible] ممالک خود کوشید و بقلیل ایام [illegible]

[illegible] راجارام برادر خود را مقید کرد [illegible] مادرش [illegible] زهر خورده [illegible]

ساخت [illegible] وفات سیواجی بست چهارم ربیع الآخر سال [illegible]

و نود و یک هجری وفات نوشته اند۔

کیفیت آغاز ریاست سنبهاجی بعد وفات سیواجی پدرش

چون سنبهاجی از طرف برادر و ملک پادرش دلجمعی حاصل کرد بر مسند حکومت
متمکن گشته توجه بر دفعیه مخالفان گماشته بازار سیاست گرم ساخت بانوجی بهالا
و اوراجی گنگ را که مصدر فساد بودند بقتل رسانید و وابستگان سوماجی نایک را از ممالک
خود بدر نمود و بشفاعت بتی راو مهاریک و کنوسه کی و نوکوجی هولکر و هیدجی نبالکر
جان بخشی نمود و یتیه اناجی پنت کرده خانهای آنها را بضبط آورد و ممتاجی بابا را که
از کاملان فن خود بود و حق تربیت بر گردن سنبهاجی داشت از بنارس طلب داشته
و بخطاب گیتی گلشن مخاطب نموده مختار امور حکومت ساخت و در دیوان عدالت
باتفاق او نشسته قانون چه انتظام ملکی قرار داد و تا همیشه اجرای عمل بدان دستور
باشد گنگاجی پپهو و بالاجی موجم دار و بهیروجی پنته وغیره سرداران صداقت کیش را
مشیر تدبیر شبانه روزی خود مقرر کرده بر مسند ریاست بر رضامندی خلایق و دلداری
رعایا نشسته موجودات کارخانجات پدر بذات خود گرفته سپرد اشخاص متدین نمود

اگرچه در مآثر آصفی بیان اجمالی آن بر نوک خامه محرر سطور گذشته است اما اینجا
بر طبق فرموده آمر موافق ترجمهٔ هندی بحکم اینکه المامور معذور به تفصیل هر کدام می
پردازم و الفاظ هندی را بدستور محاورهٔ هند بجنسه رقم می سازم از نقدیات وغیره
هون پنجاه هزار لکهه زیور طلا چهار پله نه کهنڈی مس سیزده پله سه کهنڈی آهن آلات
بست هزار کهنڈی سرب آلات چهار صد و پنجاه پله چهار صد کهنڈی جست آلات چهار صد پله
چهار صد کهنڈی نقره چهار پا دکم شش کهنڈی برنجی دو صد و هفتاد و پنج پله خشت
فولاد چهار هزار کهنڈی مرادی یعنی تنگچه مس شصت لکهه حوالهٔ صوبه داران بابت مبلغ
سه لکهه هون در قلعجات پنجاه و چهار سلو چه هزار هون که مجموع بست و سه لکهه هون
می شود تمام شد موجودات خزانه تعجب که از اشرفی و روپیه هیچ تعلیم نیاورد شاید تحویل
دیگران باشد و همیشه جمع خرج آن ملاحظه میکرد جواهر خانه از الماس و مانک و پنه
و پکهراج و مروارید و مرجان و لهسنیه و نیلم و گومیدک و انگشترها و پرتله مرصع
و پدک یعنی از لیسر و طره مروارید و سرپیچ مرصع و چند رکهه و سیس پهول و یک پهتی
بازوبند نیان کرن پهول لول کل کنگن پاتلیا و بهنڈی بلاقید شمار و قیمت تخمیناً شصت کرور
مال میشود و در موجودات توشک خانه که آنرا جامدار خانه میگویند پارچه پٹی زر
دوزی یک لک تهان دستار و سیله زردوزی و ساده از جاهای مختلف پنج لک
پارچه ابریشمی چهار لک شال باف پنج لک کمربند گجرات وغیره پنجاه هزار کمخاب پنج لک
یعنی کمخواب ساده یکهزار سقرلاط یک لک طاقه قرطاس سی هزار و دو دسته از انگلند
انفشانی ریشه پانزده هزار بالاپوری هشت هزار دولت آبادی هفت هزار و دو دسته
موجودات خوشبوی خانه و تحیره قرنفل بست هزار پله بست کهنڈی جوتری یعنی بسباسه
سه کهنڈی جاپهل یعنی جوز بویه سی هزار کهنڈی زعفران چهار کهنڈی عنبر ده هزار
کهنڈی ارگجه دو کهنڈی چندن پنجاه هزار پله پانصد کهنڈی کشنا گر چندن یعنی صندل

پنج کھنڈی کافور چہار کھنڈی عود یعنے اگر دہ کھنڈی گگال بست ہزار کھنڈی منقہ
پنج کھنڈی اکھروٹ یعنے چہار مغز سہ پلہ سہ کھنڈی بادام دو کھنڈی خرما سی ہزار
کھنڈی کھجور یعنے خرما سے تر چہار ہزار کھنڈی مغز نارجیل پنجاہ کھنڈی الائچی سہ کھنڈی
روغن خوشبو چہار کھنڈی روغن سکندہ رای دو کھنڈی روغن چنبیلی پنج کھنڈی روغن
پیپا بیل دو کھنڈی بیپاری یعنے قرنفل ہفت ہزار کھنڈی گگل یعنے مقل پنج کھنڈی
زرد چوب پانصد کھنڈی ہلیلہ یکصد کھنڈی زنگی ہرڑ دو ہزار سی صد کھنڈی مغز و دشز
بست ہزار شیشہ مرچ سرخ پنجہزار کھنڈی خشخاش صد کھنڈی سیماب دو کھنڈی موجود دات
مویز دانہ و مطبخ شالی ہفتدہ کھنڈی کودرم یعنے گندم درکھہ کھنڈی نخود پنجاہ ہزار کھنڈی
ماش دوازدہ ہزار کھنڈی مونگ بست و پنجہزار کھنڈی ارہر یکہزار کھنڈی روغن زرد
بست و پنجہزار کھنڈی روغن تلخ ہفت ہزار کھنڈی انگوزہ سہ ہزار کھنڈی. زیرہ دو صد
کھنڈی صمغ سی صد کھنڈی کوپلی چندن دو صد کھنڈی کنجد سفید دہ ہزار کھنڈی ہرتال
دہ ہزار کھنڈی ابرکہ دہ ہزار کھنڈی نیل دہ ہزار کھنڈی کبریت یعنے گندھک دو صد کھنڈی شنگرف
سی کھنڈی کاسے پہل پنجاہ کھنڈی زنگار دو کھنڈی پیپل دراز دو کھنڈی پیپلا مور دو کھنڈی
افیون صد کھنڈی اجواین یکصد کھنڈی شہد یکصد کھنڈی نوسادر یکصد کھنڈی برادہ
آہن ہفت صد کھنڈی کنجد سیاہ دو صد کھنڈی برنج رائی بہوگ یکصد کھنڈی برنج لانا
یکصد کھنڈی برنج ملبا سر یکصد کھنڈی برنج مور یکصد کھنڈی برنج مصری سال [illegible] صد کھنڈی
دال ارہر بست ہزار کھنڈی دال مونگ دو صد کھنڈی عدس صد کھنڈی شکر [illegible] یکہزار
و پانصد کھنڈی نبات سی صد کھنڈی نمک پانزدہ ہزار کھنڈی سبز خشک پنجہزار [illegible]
پیاز سی صد و پنجاہ کھنڈی قند سیاہ یکہزار و شش صد کھنڈی [illegible] سلاح خانہ [illegible]
سی صد قبضہ کھانڈا دو صد آہنی ہفت صد سپر چہار ہزار [illegible] دہ ہزار [illegible]
یکہزار و سی صد چہرہ دو ہزار تیر چہل ہزار بکتر چہار ہزار حلقہ [illegible] پنجہزار [illegible]

حلقهٔ کمان بست هزار جبل دو هزار سماسا سه هزار گردت پانصد بادوت رکاب
و دلکهه کهنڈی پالکی سواری سه هزار آفتاب گیری دو دار ده هزار دلو آب کشی یکهزار و
پانصد پنبه هفت هزار کهنڈی موم سیزده هزار کهنڈی رال یکهزار کهنڈی گوله آهنی یک لک
دف نه صد نقاره یکهزار و دو صد شاخ یعنی نرسنگا هشت هزار موجودات دواب اقبال
پانصد زنجیر اسپان عراقی شش هزار اسپان ترکی هشت هزار اسپان دکن ده هزار
مادیان اسپ نه هزار اسپان مجنس هفت هزار یابو ده هزار شتران سه هزار ماده گاو چهار هزار
جاموس پنجهزار گاو میش پنجهزار میش و گوسفند ده هزار نرگاوان پنجهزار اسپان حواله بارگیر
پنجاه هزار فیل حواله جاعداران یکصد و بست و پنج زنجیر غلام و چیله یکهزار کنیزان ششصد فهرست
قلعجات متعلقه از قدیم و جدید که بنظر سپهاهی گذشته اینست راسی گڈه دوکانه کرماله مدیرگڈه
سرسنگ گڈه دردهن گڈه سیس گڈه کویل گڈه اکای گڈه الکائی سوده گڈه پربل گڈه مهتن گڈه
بسنت گڈه الکها گڈه بنالا رسال گڈه تیرگڈه نارابن گڈه سورگڈه ساننگ گڈه کورکهه گڈه
گهن گڈه کوند گڈه درو گڈه قلعه تا بهه بارکا گڈه کوزنگ قلعه رکای سورنگ گڈه بهیر گڈه
کال گڈه جسونت گڈه داون گڈه میهان گڈه مان گڈه بلونت گڈه ستاره غور دستاره کلان
قلعه ماهولی کاو راسان گڈه بهاند گڈه دیو گڈه قلعه موکری سولا گڈه اسیر گڈه بلطف گڈه
اوجب گڈه پال گڈه کلیان اودوت گڈه پرسده گڈه وسال گڈه بهوپال گڈه نامی گڈه
قلعه نامری کومل گڈه موندا گڈه تیب گڈه کشان گڈه رتن گڈه بیرگڈه نرسنگه گڈه بجی پت گڈه
ویرال گڈه منوہر گڈه بهودهر گڈه کنک گڈه راجندر گڈه راج دس گڈه من موہن گڈه قلعه
گهوسالا وبروی گڈه کشن چندر گڈه جیون گڈه دندان گڈه چندن گڈه بیجا گڈه رام سین گڈه
سیتا گڈه بنکا گڈه قلعه اجیل پل بهادهر گڈه قلعه بهادی باین گڈه متهر گڈه بجی درک کوہا گڈه
سنبت گڈه بهارگڈه سه دگڈه قلعه تهونبری قلعه کهور قلعه بلهون قلعه مارلی دیاکهر گڈه راجا
لرن گڈه قلعه نوپا بنالا خورد جوپرپو قلعه سوبهاسوبیر گڈه رنگ گڈه بچتر گڈه دمروا گڈه کهنبر گڈه

اوسیه راؤنا گده ... گده چهندر گده اراک گده مالوکهنده والونت گده اوجاکر گده ترنگ گده
قلعه کاویل نابیم گده کهیرا گده پاندون گده چیتن گده سنیدی درگ قلعه کنده رسودرن
درگ ماهون جیون کوتون قلعه مرج بالا مار ونما گده قلعه کرها رکوتدال اکول قلعه ماهلیر
ملکاپور جالی بهبت گده مسند گده جادن گده چندر گده بهندار گده مدن گده قلعه الهیر
قلعه تاکو ی مکل گده سبرام گده چیتن گده قلعه رون تها قلعه کهیو اسری گده مرک گده
قلعه ویشا پور پرتاب گده سمک گده قلعه باکن کوتهلا گده قلعه کورنده قلعه رودرمال ستارا
قدیم سنکار گده قلعه درگ کهارلی رتن گده وکرو قلعه کلیان قلعه کوسس قلعه سرام
قلعه واهتول قلعه راجپور کهاندیری قلعه وائی قلعه جنید پر قلعه جوبر قلعه خاندیس وغیره.
چندی ویرول ساچیا کوجیا جنیر مانک گده چون سنبهاجی برین همه ممالک وثروت پدر دست
یافت غیره سری پدر نسبت بعالمگیر پادشاه بحال داشته ادا هاے خارج آهنگانه
بظهور آورده وباوصف سرفرازی منصب که شش هزاری شش هزار سوار از پیشگاه شاهی
داشت تعهد حضور نکرده وشرف بساط بوس ندریافت وشاهزاده محمد اکبر که از پدر یعنی نموده
بدکن رفت پناه داده لهذا بادشاه را استیصالش مرکوز خاطر بود تا روزے شیخ نظام حیدر
آبادی ملقب بمقرب خان قابو یافته از کولاپور بر سر وقت سنبهاجی که مع کبکلس مشغول لهو لعب
وعیش طرب بود تاخت آورد ومسافت چهل کروه بعجلت سریع قطع نموده وجنگل هاے
صعب المسالک وکتل هاے دشوار گذار نوردیده دررسید سنبهاجی اطلاع یافته با جمعیت
موجوده معدوده مقابل شد جنگی سخت درپیوست قضارا دراول زد وخورد والتهاب
نایره پیکار تیرے بکبکلس دیوانش رسیده برزمین آورد ودستگیرش کرد سنبهاجی
تاب ثبات درخود نیافته پناه بحویلی جای دیواری گرفت اخلاص خان ولد شیخ مذکور دیوار شکسته
قدم جرات پیش گذاشته آن بے بال وپر را اسیر نمود آخرالامر حسب الطلب بادشاه
بحضور آوردند وحسب الحکم سلطانی بکمال تادیب مع کبکلس بقتل رسانیده گویند

وتنبکه سرد و بحضور بادشاه رفتند زبان بفحش لا یعنی کشادند و هیچ از درشت گوئی
باقی نگذاشتند تا که جان در قالب بود آثار عجز از سرد و معاینه نشد سرداران سنبهاجی
بر این ماجرا وقوف یافته با خود اتفاق کردند و برادر کوچکش را در راهبری قایم مقام کرده
شیوه تمرد زیاده از سابق گزیدند چنانچه از تواریخ اسلامی دهم از جلد اول و ثانی
ماثر آصفی پیرایه ایضاح می پوشد خلاصه کلام اینکه عالمگیر بادشاه بعد قتل سنبهاجی در
اواخر عمر خود از فساد مرهٹه بر آمده مصالحت قرار داد این شرط که سه یک از محصول
ملکی زر و پیه بصیغه سردیسمکهی حصه مرهٹه مقرر شود چنانچه احسن خان عرف میر ملنگ را
با اسناد سردیسکهی نزد سرداران مرهٹه فرستاد از انجا که آنها را استدعای تفویض
راجه ساهو پسر سنبهاجی که در قید عالمگیر بادشاه آمده بود و بادشاه نظر بصغر سن از
قتلش گذشته به تربیت پرداخت و متصل خرگاه خاص در کشک داشت نمودند و بادشاه زاده
شاه عالم را باستقبال خواستند بادشاه نظر بوسواس بدعهدی آنها از آن اراده باز
آمده میر ملنگ را پیش خود طلب داشت و فتح صلح نمود آخر در عهد شاه عالم سرصد ده بهره و
سردیسکهی از حصه رعایا بمرهٹه مقرر شده سند حواله گردید و چون شاه عالم بعد فتح کام
بخش در سنه ۱۱۲۱ هجری یکهزار و یکصد و بست و یک بر کامبخش مظفر گشته معاودت بهندوستان
نمود صوبه داری دکن با میر الامرا ذوالفقار خان مرحمت فرمود و داؤد خان پنی را
بنیابت خود در دکن واگذاشت داؤد خان با مرهٹه موافقت تمام کرد و قرار داد
که آنچه از ملک وصول شود سه حصه از سرکار بادشاهی باشد و چهارم حصه از مرهٹه سوای
دسیم حصه سردیسکهی از حصه رعایا که بالا مذکور شد اما سند حواله نشده بود که صحبت
محمد فرخ سیر بادشاه از سادات بارهه یعنی عبدالله خان و حسین علیخان که وزیر
و بخشی کل بودند برهم خورد و حسین علیخان بدکن آمد بادشاه در باب گوشمال حسین علیخان
بساهو راجه که ذوالفقار خان و اقتدار خود از قید برآورده بر راج دکن و سرکردگی

مرہٹہ ها قایم نموده بود ستواتر نوشت حسین علیخان این معنی را دریافته بتوسط محمد انور خان
و شنکراجی ملہار بشرط عدم تاخت و تاراج ملک و عدم قطع طرق و نگاه داشتن پانزده هزار
سوار در رکاب ناظم دکن صلح منعقد کرده موافقت تمام بهم رسانید و اسناد چوتهه و
سردیسکهی شش صوبه دکن بمهر خود با تنخواه کوکن وغیره ملکی که راج قدیمش نامند
حواله نمود و بالاجی بن بشونات از براهمه کوکنی وکیل ساهو راجه را باتفاق شنکراجی
ملہار سر کرده جمعیت پنجاه هزار سوار کرده همراه گرفت و در اندک ایام پس دو روز بعد
عزل محمد فرخ سیر و اجلاس رفیع الدرجات رخصت دکن داده تعین عالم علیخان نمود
آمدم بر احوال ساهو راجه آن اقبال مند ازلی همراه پدر باسیری آمده در حضور
عالمگیر بادشاه آمد منظور نظر بادشاه گشت بادشاه نظر بکم عمری او از سر خونش گذشته
همت به تربیت او گماشته متصل بارگاه عام درگلال بار فرود آورد و منصب هفت هزاری
هفت هزار سوار و خطاب راجه سرفراز فرمود و بعد چندی حسب التماس ذوالفقار خان
تفویضش گردید و در هجران نزدیکی انتقال بادشاه سردار آن بلند بخت بر چار بالش
راج نشسته سرداران مرهته و اسلام را باخود گرویده ساخت و برهبری عقل خداداد
کار و بار ریاست خود به هشت کس که آنها را اشت پردهان یعنی هشت وزیر گویند
سپرده بفکر شد و بر مسند [illegible] نشاط و عیش و انبساط تمکن گزیده و رفاهیت رعایا
سلطنت بر دوش کشید و فراغت تمام گزید از انجا که ستاره اقبال او در ترقی بود
هموم انقلاب و اختلال سلطنت روز بروز زیان گرفت اول حال عالمگیر بادشاه
رخت لب لب‌ای خاموشان کشید ثانیا شاهزاده محمد اعظم شاه باکر که سلطنت و ارکان
دولت از دکن سمت دار الخلافت دهلی شتافت و با بهادر شاه برادر خود که از لاهور
بقصد مقابله میرسید در سواد جاجو ده گروهی اکبرآباد نبرد آراسته کشته گردید ثالثا
بهادر شاه بتالیف امرای دکن قدم در دکن گذاشته کامبخش برادر دوم خود را

که رونق افزای حیدرآباد بود و در سواد قلعه گولکنڈه جنگ کرده زخمی شد و دستگیر گردید
و در بیان اوان سند دیسمکهی شد و تا سه صد و ده روپیه از حصه رعایا پادشاه مرحمت فرمود
را بجا امیرالامرا ذوالفقارخان که مربی ساهو راجه بود صوبه‌دار دکن گشته داود خان پنی
نائب گذاشت و داود خان بنظر بحراست رعایا و خودداری خاطرداری مرهٹه مقدم شمرد
تا آنکه انتقال بهادرشاه روداد و بسبب هرج مرج تمام در سلطنت راه یافت و در میان شاه و
وزیر بساط شطرنج نفاق گسترده گردید حسین علیخان در دکن آمد با داود خان جنگیده
او را کشت و با ساهو راجه موافقت بهم رسانده سند چهارم حصه محاصل ملکی سپرد و دیسمکهی نیز
بمهر خود تسلیم نمود و فوج از و همراه گرفت موافقت دوره فلکی موجب ترقی اقبال ساهو راجه
شد او بخاطر جمعی تمام در انتظام ملک پرداخت چه خس و خار دکن از توجه عالمگیر بادشاه
برفت و در رب آمده بود و از سلاطین و زمینداران با اقتدار نامی نماند که خاری در دل باشد
راجه ساهو تخلیه ملک از صاحبان فوج و اختلال سلطنت اسلام بنا بر نفاق امیران غنیمت
دانسته بفراغ خاطر قدم در عیش و کامرانی گذاشت و در هر پرگنه دو نائب مستقل یکی
مکاسدار که تحصیل زر چوتهه کند و دوم سردیسمکه که وجه رسوم آن وصول نماید مقرر کرد و اقربای
خود را تقویت تمام بخشید برسوجی را بر ملک کرناٹک و برار مامور کرد و داماجی گایکواڑ را
رفیق ساخته بگجرات فرستاد کانهوجی و رانوجی و سیتاجی برسه برادر از برادران برسوجی
بهر ملک حاکم گشتند و برسوجی را دیباجی نام فرزند شد و از و رگهوجی متولد گردید و او
چهار پسر یادگار گذاشت جانوجی سودهاجی ساباجی منباجی اولین یعنی جانوجی بر حکومت
برار جلوه گر شد الحاصل ساهو راجه آسوده حال فارغبال زندگانی بانصرام رسانید گویند
[illegible]ت تمانی و حرام کار بود هر جا زن جمیله از رعایا و سپاهی می شنید بزر و زور طلبیده
مباشرت نموده سرسپیدا و اکثر اوقات بخانه کسانیکه زن شکیل می یافت خود رفته و ارتکاب
بعنف و عذر بدر کرده شب با بیما ندر در زنی خبر یافت که سپاهی زن زیبا دارد و از زنان

محتاله پیغام وصال فرستاد آن زن عصمت سرشت شوهر خود را ازین ماجرا اطلاع داد
شوهرش اشاره کرد که بمکر و حیله و رفق و مدارا تنها در خانه طلب نماید خود بشهرت سفر اسباب
بر آورده روزانه کوچ نمود و شب تنها بخانه آمده متواری نشست تا آنکه ساهو راجه تنها با یک
خدمتگار و دو سه جوان چوکی وقت شب موافق وعده بخانه سپاهی آمد و بساط مباشرت
گستر دو جوانان را بر دروازه بمحافظت قایم داشته خدمتگار را بطلب شراب و غیره واشتغال
لب فرستاد و زن عفت مآب موافق ایمای شوهر ساهو راجه را از جامهای متواتر شراب
مدهوش نمود و شوهر را مطلع گردانید شوهر از کمین گاه بدر جسته دروازه خانه از اندرون مقفل
ساخته دست و پای آن مخمور بریسمان بسته جا بستونی بند کرد و پاس نمک منظور داشته
قتل نکرد اما کنجه ریگ را در مقعدش خلانده در روغن زردی با فتیله در کنجه انداخته چراغ
افروخت و آنرا همان دستور در خانه گذاشته از راه دیگر مع زن خود روان گشت -
و مفقود الخبر گردید چوکیداران بگمانیکه راجه مشغول عیش اند بی فکر نگاهبانی آخر ساختند
تا آنکه صبح شد و آفتاب طلیعه نور آشکار ساخت چون دیر بسیار ملحوظ گردید دروازه را شکست
اندرون آمدند و ساهو راجه را نیم جان گرفتار این حالت [illegible] مخفی در پالکی انداخته بخانه
آوردند و در سراغ مرتکب این حرکت رفتند آخر از [illegible] ساهو راجه از [illegible]
یا بالم ضرب کنجه در بهان دو سه روز قضا کرد رفقا در اخفای [illegible] امر کوشیده بمنزل
رسانیدند تاریخ رفاتش در سنه ۱۱۶۳ هجری بهزار و یکصد شست و سه هجری نوشته اند چون
ساهو راجه لاولد بود رام راجه پسر راجارام خلف سیواجی را بسرداری برداشتند و
در ستاره که دارالاماره مرهته است مسند نشین ساخته بندوبست آنجا بقبضه خود آوردند
چنانچه تا حال بهان جا توالد و تناسل راجهای مذکور است و احوال تفصیلی اولاد ایشان
اطلاع نیست مگر نام تونکی باقی که میابائی پر دولت برسه خاند [illegible]
چون انقراض دولت مرهته از ساهو راجه شد دیگر [illegible] سردار مرهته [illegible]

بو دند و بعد از ان دامن دولت آصفیه بدست آوردند و تا حال اولاد آنها فرد کشش از نخانذان دارند بقلم می آرم تا نام آنها نیز بر صفحهٔ روزگار بطفیل احوال هریک ثبت باشد راجه **چندرسین جادو** پدرش دهناجی جادو از سرداران معتبر همراهی سنبهاجی بهوسله بود همواره با فواج بسیار بتاخت و تاراج ملک می پرداخت بعد وفات ساهو راجه بنوکری پادشاهی امتیاز یافته بهالکی وغیره محالات صوبه بیدر در اقطاع او مقرر گشت با چهار هزار سوار نوکری میکرد و در تعلقهٔ پنج محله که در جاگیرش بود دست کرده کشنا بالائی کوهچه قلعه مختصر ساخته بچندرگده موسوم نموده آصفجاه مغفرت مآب بنام او بسیار میکرد نه میگویند وقتی باجی راؤ با نواب مغفرت مآب بعد محاربه مصالحه شده و ما چند قرار داد بخانه شیرا لیا السلیح -

این هم بود که دهناجی جادو بخانه اش بهانه قدری نمی بید نواب برای پذیرایی این امر خود بخانه دهناجی جادو تشریف برده اظهار باجی راؤ بزبان آورد دهناجی گفت نام برده از ادنا نوکران این کس بود بگاهی اتفاق نکرده که بخانه اش رفته باشم نواب فرمود تشریف بردن آقایان بخانه ملازمان و کهتران موجب منقصه سرداری نیست بلکه باعث افزایش آبروی ملازمان نو داست و ما این شیوه اکثر دایم و لنوکران را می نوازیم امتثال دهناجی جادو برطبق فرمود نواب بخانه باجی راو رفت باجی راؤ چهار کروه پیاده باستقبال شتافت کنج پالکی گرفته مهمانسرا برد تا دیر دست بسته پیش او استاده ماند خوشامد باجی راو که برخود غلط شده زده تمکین دهناجی جادو که متزلزل نگشت هرگاه نواب بخانه باجی راو بتقریب ملاقات میرفت دهناجی جادو همراه سواری بوده وقت فرود آمدن باجوق خود طرفی بر فیل مستقل تا ایام سید شت الی محل ۱۱۶۸ هجری یکهزار و یکصد و شصت و هشت هجری پس از فوت او پسرش راجه راجچندر بجای او قرار یافته بمنصب هفت هزاری و خطاب مهاراجه سر اعتبار برافراشت -

اکثر اوقات در ستی در رفاه او و بعد او سپاه طلب خواه بود در عمل صلابت جنگ بنابر بلی رندی او اکثر مهالش بضبط در آمد و باز بتقریب بحال شد گاهی بنوکری میرسید و گاهی تغافل

میکرد در ایام ولی عهدی نظام الدوله آصفجاه که لشکر اسلام در ملک مرہٹہ در آمد نمود و
هر روز ستیز و آویز بود با آنها در ساخته شبے با جمعے بر خاسته رفت چون متلون مزاج بود
و قباحت نهی اصلا نداشت پیش آنها هم ساقط الاعتبار گشته بعد چندے در دولت آباد مجبور
گردید و بوساطت بعضے از انجا رهائی یافته بعد تصفیه جرایم ندامت گویان پیش نظام الدوله آصفجاه
آمده و بحالی منصب و جاگیر بدستور سابق مورد عاطفت شد چون آخرها ازو حرکات نامناسب
سرزده اطمینان از میان رفت آصفجاه در نظر بند فرموده و در قلعه کول کنده محبوس ساخت
و در انجا درگذشت دو پسر ازو باقی مانده بجاگیر قلیل از محالات رفتی بسر می بردند آنهم درگذشتند
حالا نام و نشانے از آنها یافته نمی شود **راجه سلطان جی** از قوم مرہٹہ ملقب به بنابکر
بحاجی نایک نبیره انگ پال که از اعاظم زمینداران دکن است ابتدا بنوکری راجه ساهو
می پرداخت و بسرلشکرے او معروف بود در عهد نظام الملک آصف جاه امتیاز برگرفته بمنصب
هفت هزاری و تعلقداری سرکار بیڑ و از بعضے محالات سرکار فتح آباد صوبه خجسته بنیاد
و پرگنه هویلی پاتهری صوبه برار ازسر بلند گردید با سه هزار سوار نوکری میکرد سالے که نواب
مذکور برحمت حق پیوست بفاصله چند ماه سال هزار و یکصد و شصت و یک هجری او هم فوت نمود
پس از ان ناصر جنگ شهید در ایامے که عزیمت پهلچری نموده قریب سکنش رسید سنبوت
پسر او با فوج خوب بر آمده در کنار لشکر اسلام خیمه زد ناصر جنگ مراعات سرداری او نموده
اول برسم تعزیت بمنزل گاه او شتافت و بیافتن منصب و خطاب ارث و تقرر محالات پدر
در جاگیر گلشن آرزوے او سرسبز شده در عهد صلابت جنگ مغفور و سراج به نام او افزود درگذشت
درسنه هجری هزار و یکصد و هشتاد و کسرے بفیلی سرا درشد پسر صغیرے که [illegible]
جائے او بسرداری چهره برافروخت اما چون پاے دیرینه درمیان نبود [illegible]
و رسیدن بنوکری هیچ صورت نبست هذا بعد یک دو سال [illegible] زجاگیر [illegible]
بضبط در آمد چون پسر مذکور [illegible] نام داشت قریب بشباب رسید [illegible]

بر اقتخواه یافت جوان خوش رو بود در عین جوانی ناکام وز زندگانی رفت **راجه بیربهان**
پسر بهرجی سرکرده فرقه ایست از قوم دبنکریا کانش در نواح اناگوندی که بر کنار رود
تنگ بهدرا واقع است و سابقاً مکان نشست راجه ها بوده توطن داشتند و بتقریبی از آنجا بر آمده
در دیهات قریب بلده بیجاپور سکونت ورزیدند بهرجی در عمل نظام الملک آصفجاه بمنصب لایق
و بتولداری پرگنه پالم صوبه بیدر سرفرازی یافته بنوکری می پرداخت چون در گذشت آنگاه
پسر کلانش بجای او تقرر پذیرفت و رفته رفته بمنصب هفت هزاری و خطاب راجه بیربهان
در افزونی اطلاع چهره عزت برافروخت سال هزار و یکصد و نود [illegible] بعدم سرا شتافت
با زبان فارسی آشنائی داشت و در فن گیت و دوهره که عبارت از کلام موزون بزبان
مردم مابین گنگا و جمنا ماهر بود و [illegible] فهمی کرد راقم سطور با وی ربط خاصی داشت سه
از و پسرش سدهرام و برادرزاده هایش جاگیرداری را بتقسیم یافته سررشته ملازمت سرکار
داشتند حالا براحوال آنها اطلاع نیست **جهاراو جانوجی جسونت نبالکر**
پسر راو رنبها است که در عهد خلدمکان بمنصب عمده و تعلقات دکن سرفرازی داشت و چون
با پسران راجه ساهو بهونسله مکرر سر جنگ بار سانیده بود بنها بعد قرار یافتن صلح با [illegible]
شکایت او میان آورده او را بخاطر داشت آنها او را بعذر مقید ساخت در ایامی که نظام الملک
آصفجاه از مالوا راه دکن پیش گرفته عبور نربدا نمود و بسبب درخواست محمد انور خان رسالی
یافته بملک برهانپور تعین شد او که آبله دیگر داشت بوساطت محمد غیاث خان [illegible]
مذکور ساخته [illegible] در جنگ عالم علیخان [illegible] خان عماد الملک [illegible]
خدمت گردید بمنصب [illegible] هزاری و هفت هزار سوار بلند مرتبه گشته بعد فوت او [illegible]
بمنصبی در خور و تقرر [illegible] و [illegible] اعتبار [illegible] جاگیرداری خوب
داشت تا بادی قطاع [illegible] نوع شایسته فراهم آورده [illegible] رایت [illegible]
راجه [illegible] وسعال [illegible] شد درگل [illegible]

بخطاب جیونت ناموری اندوخت و در جنگ پهرچیری با فوجین مرهٔ مقصد [illegible] ثنا [illegible]
گوید اگرچه در السنه فرصه بدنامی معقول [illegible] نام نامبرده هم افتاد سال [illegible]
ونهصد و شش هجری بدار عدم شتافت پسر کلانش را جیونت که آثار رشادت از چهرهٔ
لایح بود در عین حیات او در گذشت الحال پسر کوچکش [illegible] پسر جیونت
مرهٔ بعوض [illegible] رت بجاگیر او کامیاب گشته بنوکری سرکار می پرداز [illegible] نبهاسے
جوانی است خوش [illegible] جوانمرد باهمت دولتش درین ایام که خزان سرداران قدیمی است
آب [illegible] دارد چون بتقریب تسوید این اوراق تحقیقات قوم بنجارا که رسد رسان
بلاد و عساکر است اتفاق افتاد ونظر بسادگی سخن اینجا میطر از ذکر خالی از معلومات نیست ـ

قوم بنجارا این گروه را دو فریق است یکے را بهوگیا و دومین را بهرتیا گویند بهوگیا بست
هفت پاڑا یعنی قسم دارد و هر قسمے صاحب گاوان بسیار و این قوم در آفاق گردی و آذوقه
رسانی بلاد و معسکر بهر سمت که قصد نماید بے نظیر است و سوائے آنها کسے متکفل این امر
نمی شود و بموجب قول سردار نوح آمده و شده و فراهمی گاوان دارند و هر فریق صاحب طبل
نشان و علم و زبان اینها نیز صاحب سلاح می باشند و فرودگاه و بود و باش اینها را
مکان معین نیست زن و فرزند و سامان خانه داری همراه دارند و شبانه در بادیه [illegible]
آب و کاه دیده فرود می آیند و سواس از جانوران درنده و رهزنان و دزدان دارند و گاو اینها
شیر ضایع نمیکنند گویند از قوت سحر دهان شیر [illegible] بسته [illegible] ورهزن بند سازند بلکه
زنگوله گردن گاوے که مقدم گاوان دیگر می باشد از سحر تعبیه کنند که هرجا صدائے آن
میرسد دهان موذیات بند [illegible] و فریق دیگر [illegible] بهرتیه [illegible] [illegible] شیوه [illegible]
دارد و اقسام آنها پنجاه و دو پاڑا اند و بجز ضلع مخصوص خود [illegible] [illegible]
در نواح اورنگ آباد و پونه وغیره فریق بهرتیه [illegible] [illegible] از مالوا و [illegible] [illegible]
نواح دیگر غله رسان و فریق بهرتیه [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

گرچه پوری نماید نام سردار قوم بهوگیا بهنگی وجنگی است و نام سردار قوم بهرتیا لچهمن اگرچه
اینها در سلف گذشته اند اما ورا اولاد آنها هرکه پیدا میشود تازه سازنام اجداد خود است
وشمار گاوان اینها بوقت تالکوت میرسد و منازعت فیما بین هردو قوم نا بر قطع نوردیگا
بزرگ مرحوم تقویت دست میدهد وعند الضرورت شریک بلشکر هم میشوند وجنگ می کنند
چنانچه که نواب آصف جاه ثانی متصل دهارور ونبرد مرهته فی الجمله مغلوب گردیدند ومرهته
خواستند خود را تا فیل خاصه رسانند بنوبار های بهنگی گاوان خود را که قریب پنجاه هزار گاو
پر انبار بود گرد و پیش فیل خاصه کرده حصارے مضبوط نمود و چپ قلش مردانه بعمل آورد
که رسائی فوج مرهته تا فیل نشد و فیما بین هردو فریق شادی کتخدائی میشود اما رسم کدخدائی
طرفه دارند که هرکسے خواهش زوجه داشته باشد تن تنها در جوق فریق هم چشم برود وخود
خواستگارے نماید آنها اورا مانند مهمان داشته بسرانجام شادی پرداخته وادنی موافق مقدور
داده رخصت سازند بعد ازان او مختار است که در قوم خود رسیده ضیافت قوم کند اما
صاحبان دختر شریک او نمی باشند و مادر و پدر شوهر شادی فرزند خود نمی بینند زنان هردو
قوم زیور سنگین از برنج در پا و دست دارند و جوره عاج از پنجه تا بغل می پوشند بلکه دختر
نو کدخدا انگشت معجر و چند تا چوره آویزان سازند معنی لفظ بهوگیا موافق قیاس بدو وجه
معلوم میشود یکے اینکه بهو بمعنی زمین است وگیا بمعنی کنده کردن یعنی تمام زمین را طے
می کنند دوم اینکه بهوگیا لفظ مرکب بمعنی گرسنه است یعنی از گرسنگی جا بجا میگردد ومعنی
بهرتیا اینکه بارکننده است احمال سطرے چند در احوال **رفقای سیواجی بهوسله**
می طرازد که سرداران قدیم این فریق در ابتدا دهناجی جادو وسنتاجی کهورپره است
که همواره فوج کشی بامیکردند وبتاخت وتاراج ملک می پرداختند احوال اولین بالا مستقل
ذکر یافت دومین راکه علم نخوت می افراخت پس از راماپسر سنبها گفته زوجه او که بتونسکے
پسر خورد سال خود کارفرما بود دهناجی وغیره کشتند پسرش را نو کهورپره چندی بغارت

بجائے پدری پرداخت وازوہم نامورتر گردید اولاد و اقوام ہر یکے در دکن موجود ...
ازسرداران مذکور وبہاریہ اند که در ملک گجرات رر آمده کرده اکثر صوبه مذکور را تصرف
آوردند دیگر از سرداران رگھوجی بہوسلہ است که با راجه مذکور نسبت ہم قومی نیز داشت
صوبه برار متعلق با وبود و ملک دیوگڈه وچاندا نیز بدست آورده از راه گنگ بملک بنگاله
رفت وعیوض چوتهه آنجا صوبه اوڈیسه گرفت بعد فوت او جانوجی پسر کلانش بجائے او
چون فوت نمود چندے میان برادرانش نزاع بود آخر بر مودهوجی بن رگھوجی مقرر گشت
وا وسند تعلقه بنام پسر خود رگھوجی حاصل کرد دیگر از ہمراہان او مرار راؤ گھوڑپڑه است
که تعلقه دار سرا وغیره محالات صوبه بیجاپور بود و نامے بسر کردگی برآورد قلعه گیتی وغیره محالات
بسیارے در تصرف داشت حیدرعلیخان مطابق سنه ہزار وصد و نود دوم در قلعه مذکور محصور
نموده دستگیر ساخت و در قید او بعدم خانه نهاد و سرداران جز از اندازه تحریر بیرون ـ
مخفی نماند که از تاریخ مرہٹی تا احوال ساہوراجه ترجمه نموده شد و بعد از ان ورقے چند مشعر
براحوال سرداران که از راقم سطور ربط مودتے داشتند وملاقاتها فیمابین می شد تا اینجا
از خود گذارش یافت حالا تتمه احوال بنا بر تتمیم کلام برسم اجمال می نگاریم زیرا که کیفیت
تفصیلی این گروه در تواریخ اسلامی مثل تاریخ خافیخان وخزانه عامره ومآثر آصفی که از تالیف
محرراست بشرح وبسط تمام مندرج وبعضے سوانح که بعد اتمام کتاب مذکور بدریافت رسید
نیز شمه بنوک قلم می آرم ـ

آغاز کیفیت مداخلت براہمه کوکنی در دولت مرہٹه بہوسله وبرکنار گذاشتن آنہا را فقط بنام نوکرے

ناقلان صادق القول می آرند که بالاجی بن بشناتهه که نامش در احوال ساہوراجه ذکر یافت

اول حال در ملازمان دہناجی جادو سنباپتی منخرط بود چون جوہر لیاقت وکاردانی داشت
پیشتر بہم رسانده قدم در سوار جواب امور نظمیه گذاشت و از طرف راجه ساہو بصیغه وکالت
در خدمت امیر الامرا حسین علیخان پیوست و وقتیکه امیر الامرا عالم علیخان برادرزاده خود را
بصوبه داری دکن گذاشته حسب الطلب عبد الله خان قصد شاہجہان آباد کرد و بالاجی مذکور
بسرکردگی پنجاه ہزار سوار متعینه ہمراہی امیر الامرا گزیده و باجی راو پسرش که بلند طالع
صاحب اقبال بود اکثر ہمراه دہناجی جادو بحضور ساہو راجه آمد و شد میداشت و مورد
خطابات و مصدر تردّدات میگردید درین ایام افواج متعینه شاہجہان آباد که بسرکردگی
بالاجی دہند بود باتفاق سنکراجی ملہار که از پیشگاه امیر الامرا صاحب اختیار دکن شده بود
مراجعت بدکن نموده تعین عالم علیخان گردید عالم علیخان را غیر از نام نماند و حکم بالاجی
بشناته و شنکراجی ملہار شد تا آنکه صوبه داری مالوه از پیشگاه فردوس آرامگاه محمد شاه
بگردہر بہادر که از قوم ناگر بود مقرر گشت و او در سنه یکہزار و یکصد و سی و نه ہجری آمده داخل
گردید راجه ساہو باجی راو را با جمعیتے ہمراه داده بمالوه فرستاد و او بر گردہر بہادر مظفر گردید
گردہر بہادر در جنگ کرده مقتول شد باجی راو سالم و غانم خود را پیش راجه ساہو رسانید چون
از دور بینی فہم تردّدے شایسته بظہور رسیده بود مشمول عواطف راجه گشت درین اثنا
سری پت نامی سرگروه منت کس پیشوایان وفات یافت راجه ساہو باجی راو را در اہل
دیده خدمت سری پت متوفی باو فرمود و بعنایت سکه کتار سرفرازی بخشیده بمنصب پیشوائی
و سرشتگی ہشت پردہان نواخت و چون او از قوم براہمه کوکنی بود و برہمن را در زبان ہند
پنڈت گویند به پنڈت پردہان شہرت گرفت سکه کتار عبارت است از آنکه مہر وزارت را
در کیسه پارچه داشته بر گوشه رومال بسته بر کتار گذارند و کسے را که سرفراز میفرمایند
عنایت میکنند تا بجاے قلمدان وزارت باشد الحاصل باجی راو برین خدمت عظمی
سرفراز گشته کلاه گوشه افتخار بفلک رسانید و چماجی برادر خورد او نیز بدرجه امارت رسید

هر دو برادر در انتظام ممالک بجان کوشیدند و در افتتاح قلعجات و رفع [illegible]
خاشاک فتنه و فساد داد جسارت و جلادت دادند ازانجا که نیر اقبال [illegible]
هر جا که روی آورد فتح و دولت استقبال می نمود و بجز نیکنامی و خواهش حاصل
نمی شد - باجی راو دکن را از مفسدان پاک ساخته و بانتظام واقعی پرداخته با هشتاد
هزار سوار و توپخانه آتشبار و پیاده های بیشمار باتفاق چماجی پوار [illegible] بهند [illegible]
رخت کشید اول نواح اوجین را دستخوش غارت نمود و بر صوبه مالوا متصرف گشت
از پیشگاه خلافت مظفرخان بهادر برادر امیر الامرا صمصام الدوله مامور بتادیب و تنبیه او
شده تا سرونج رسید - باجی راو مصلحت در جنگ ندیده عطف عنان جانب دکن
نمود و باز در سال یکهزار و یکصد و چهل و هفت هجری قاصد هندوستان گشت
قمرالدین خان وزیر و امیر الامرا از حضور بادشاه بتادیب او تعین گشته سی کروهی
مفاصله فیمابین گذاشته در ملک مالوا درآمدند - باجی راو نیز بمقابله هر دو امیر
دو جوق کرد یکی را بسرداری پیلاجی جادو بمقابله وزیر الممالک فرستاد سه چهار بار
جنگ واقع شد و جوق دیگر را بسرداری خود در مقابله امیر الامرا گماشت - امیر الامرا
بزعم اعتماد الدوله طرح صلح انداخت و بعد صلح هر دو امیر عالیشان معاودت نموده
داخل دار الخلافت شدند و بعد یکسال امیر الامرا موافق درخواست [illegible] سنگه سوائی
سند صوبه داری مالوه و گجرات از پیشگاه بادشاه بنام باجی راو فرستاده [illegible]
احسان خود ساخت - باجی راو از بندوبست صوبه های مذکور [illegible]
بعد تاراجی راج بهدور پیلاجی را حکم [illegible] در اتر رسید که [illegible]
جمنا رفته شورش انداز و واز دریای جمنا گذشته [illegible]
اکبرآباد مخیم دارد آویزد - چون فریقین مقابل شدند [illegible]
بر لشکر مرهته افتاد و پیلاجی گریخته [illegible] باجی راو [illegible]

ودرخشم آمده بکوچهای متواتر برسم یلغار در شبانه روزے مسافت هفتاد کروه
طے کرده و میلۀ کالکاکه هفت کروه دهلی مجتمع بود بتاراج آورد- قریب بود که برساکنان
شهر دست اندازد بارے امراے بادشاهی توفیق مدافعت یافته کوس جنگ
نواختند و نبرد مردانه گرفتند و سه هزار آدم بیکار رقص بسمل نمودند- باجی راو
عنان معاودت همان زمان تافت و از روسائے هند هر کس را که مغلوب دید
بار اطاعت و مالگزاری بصیغۀ چوتهه دهی بر گردنش گذاشت بعد ازانکه آبادی پونه
بفر وجود باجی راو زینت بخش جهان شد- ایلچیان راجه جیسنگه سوای والی جے پور
پیش باجی راو رسیده طالب معاونت گشتند و ادائے مبلغ وجه نعلبندی که
عبارت از خرچ روزمرۀ سپاه باشد بر ذمۀ خود قبول کردند- بنابران باجی راو
که بمرتبت پیشوا مخاطب شده بود رانوجی سیندهیه را که خاک بر داشته او بود-
مع ملهار راو هولکر و اوداجی پنوار بفوجی شایسته و جرار ماذون ساخت و آنها با مردم
در ملک راجپوته رسیده رسم امداد بعمل آوردند- همین که خرخشۀ راجه نجت سنگ
راتهور که مصدر اینهمه شورش و فساد شده رفع گشت و غبار فتنه برخاسته فرو نشست
سپاه دکن قصد مراجعت داشت که ستر سال مرزبان چهتر پور که دران سال محمد خان
بنگش بر طبق حکم اقدس در پے تخریب او شده در استیصال می کوشید ملتجی
گردید- فوج دکن بجابکی تمام متوجه آن سمت شد و بوضع معمولی خود از بندکردن
رسد لشکریان و تاخت و تاراج خان مذکور را عاجز و زبون کردند و بنوعی تنگ گرفتند
که آن سردار عمده سرکش پرکن عنان معاودت بدیار خود پیچید- راجه سرداران فوج
را مبلغے گرانمند داده شادکام مرخص کرده- چون آنها پیش باجی راو رسیدند
باجی راو در جلدوے این ترددات هولکر را اندور و رانوجی را اوجین داد- درین
اثنا خبر رسید که نواب نظام الملک آصفجاه از پیشگاه خلافت سند صوبه داری مالوه

حاصل کرده میرسد بنابرین باجی راو از مقر خود کوچیده بر بهوپال علم زد و در انجا تلافی عسکرین رو داد سرگرم جنگ و جدال بودند و هنوز مقدمه یکسو نشده بود که هنگامه آمد آمد نادر شاه در هندوستان گرم گردید- نواب با باجی راو مصالحه نمود و ناصر جنگ خلف خود را در اورنگ آباد نائب گذاشته خود بجناح استعجال جانب شاهجهان آباد شتافت باجی راو بعد رفع مجهله نادر شاه پله اسلام ضعیف دیده با ناصر جنگ آویزش بنیا نهاد و بجمعیت پنجاه هزار سوار جرار در ظاهر بلده اورنگ آباد سیاست نمود ناصر جنگ با ده هزار سوار مقابل شد و بتائید الٰہی در جنگ غالب آمده اراده تاخت پونه کرد لاعلاج باجی راو بصلح پرداخته بملاقات وی آمد و سرکار هنڈیه جاگیر یافته بمالوه راهی گشت و در سال یکهزار و یکصد و پنجاه و سوم هجری بر کنار نربدا غریق بحر فنا گشت بالاجی راو ولد بزرگش که نانا لقب داشت مسند نشین ایالت پدر گردید-

تسلط بالاجی او پسر باجی راو ابن بالاجی بن بشناته بر مالوه

چون منصب پنڈت پردهانی بعد انتقال پدر به بالاجی راو قرار یافت از پیشگاه راجه ساهو بعطاے خلعت پیشوائی معزز و مباهی شد چماجی عم خود را بدستور جد و آبا مسلم داشته قوانین راج را زیب و زینت بخشید و در رضاجوئی خلق و امنیت و آسودگی خلائق کوشیده قدم متین تر از پدر گذاشت و در سال که آصفجاه از حضور رسیده رونق افزاے برهانپور بود شرف ملازمت دریافته رخصت مالوه گرفت و آصفجاه راتق و فاتق صوبجات دکن گشت و تا یام حیات نواب موصوف که هشت سال بود از راجه ساهو غنیمه جنگ و صلح نجه دمر برده ند و بعد وفات نواب پسرش ناصر جنگ قریب دو نیم سال مصالحه بجای داشت چون ناصر جنگ جانب آرکاٹ شهید شد و راجه ساهو نیز در همان سنه یکهزار

یکصد و شصت و سه هجری رو بکتم عدم نهاد نظر بر ینکه او راه فرزند نبود ارکان
دولت راجه رام را قسمے که بالا ذکر یافت جانشین ساختند چون نصیبه کامل و
بهره وافی از ریاست و سرداری نداشت سرانجام تمامی مهام و انجاح مرام
طبقه انام را بقبضه امراے عظام گذاشته خود را وجود معطل پنداشت در مصدوریت
متقدمه بالاجی راو بیشتر از بیشتر رونق و بهار دیگر گرفت و انچه بود دوبالا شد بمزید کیاست
و رسائی فهم و فراست و دانائی مرجع کل گشت تا آنکه قلعه ستاره براے بود و باش
... که غیر از نام و نسبت بیرون اختیار نداشت مقرر شد و پونه را که از انجا سه منزل واقع
است مستقر دولت خود تجویز کرد و خرابیهاے خانه صفجاه بعد شهادت نواب شهید
دید بر اورنگ آباد لشکر کشید و از رکن الدوله ناظم آنجا پانزده لک روپیه پیشکش
گرفت و برگشت در سنه پنج سال یکهزار و یکصد و شصت و چهار هجری آنست که چون
از انطاع ... هندوستان در عهد سلطنت احمد شاه منصور علیخان صفدر جنگ برسر احمد خان
... سرکشی نمود و تو بر جنگ و جدل با هم گرم مشتعل گردید افغانان با وصف جمعیت
قلیل دست از جان شسته تیغ دودستی زدند و در اول محاربه غالب آمده اگرچه نول راے
نائب صوبه را که در تهور و فراست و عقل ... ریاست ستثنائے وقت بود بجان کشتند
... صفدر جنگ ... وزیر الممالک صفدر جنگ خود مقابله کرد و شکست درست خورد و از زود واد
... تدبیرے کرد که فوج ... طلبید ... از روزگار این مردم باید برآورد
... راجه ... نرائن و کلاے خود را نزد ... بالاجی راو جی آپا لیسم
... بعطاے ... که مرتبه عالی است معزز نموده بیع ملهار راو
... فرخصت ساخت سرداران مذکور قطع مراحل و طے منازل نموده از
صفدر جنگ ملاقی شدند و سی و پنجهزار روپیه یومیه سرداران مذکور مقرر گردید و لا
... دریاے جمن عبور کرده شادیخان افغان را که از طرف احمد خان فوجدار

کول جالیسر بود ناگهانے ریخت نموده هزیمت دادند و بسیاری قوم افاغنه را کشته
و دستگیر ساخته غنایم فراوان بدست آوردند و تمام ملک را تاخت و تاراج نموده
اموال بکوی گرفتند و تا فرخ آباد و میتو وغیره پایمال سمند حوادث و نکال نمودند
بعد ازان هرچند باتفاق وزیر و سورجمل جات دفعات محاربات و جنگهای
مردانه کردند و هم احمد خان و سعد الله خان وغیره بجای خود دم از مسابقت
زده حتے المقدور در امور جنگ قصور نکردند لیکن آخر کار جماعه افاغنه از کثرت
اعدا طاقت مقاومت در خود نیافته شکست فاحش خوردند و در کوه کماؤن خزیده
محصور شدند حتے که در انجا بسبب مخالفت آب و هوا و نبودن سرانجام غذا
هزارها مردم راه عدم گرفتند - چون عرصه جنگ بدرازی انجامید و موسم
برسات در رسید افاغنه بطور چهاونی گذرانید وزیر سرداران دکن
در جلدوی اینهمه محنت کشی ها و جانفشانیها ملکی از حدود کول و جالیسر و میتو تا
فرخ آباد تا کوره جهان آباد مرحمت ساخت - احمد خان چار و ناچار تن بمنا[illegible]
بوسیله جی آپا و هولکر بمصالحت پرداخت و وزیر الممالک فرخ آباد و میتو وغیره
ملک شانزده لک روپیه با احمد خان بدون قبول کرده باقی را بصیغه مالگزاری
سپرد و نعل بندی ازان بمرهته مقرر نموده معاودت بصوبه خود کرد و بعد از
در سال یکهزار و یکصد و هفتاد و بالاجی راو جمعی کثیر فراهم نموده بجزم پیکار در
اورنگ آباد رسید آصفجاه ثانی دام الله اقباله که حالا در دکن رونق افزا اند [illegible]
آمده با سی کروه از جای خود پیشتر رفت آخر الامر ملک بیست و هفت لک [illegible]
بطریق جاگیر تواضع نموده صلح کرد گویند دران آوان دستور امرایان هندوستان
از جبن و خباثت طینت چنان مقرر شده بود که هرگاه مهمی صعب در پیش می [illegible]
مشکلے واقع می شد از نبودن حوصله و عدم سرانجام تمام مشکله خود را بهیچ [illegible]

میبد انستند واقرار بجرات ومردانگی سرداران دکن نموده التجامی آوردند ورونق کار خود باستمداد آنها می جستند چنانچه عماد الملک غازی الدینخان نبیره آصفجاه مرحوم بنابر ناخوشی نجیب الدوله عالمگیر ثانی رگهنا تهه راو برادر اعیانی بالاجی راو وملهار راو هولکر را که داشته یکهزار ویکصد وهفتاد ویک بمبالغه وبلغ مبالغ طلب داشته دور شاهجهان آباد را فرو گرفت وعالمگیر ثانی ونجیب الدوله در قلعه محصور شدند - چنانچه یکماه وپانزده روز جنگ توپ وتفنگ شروع ماند آخر ملهار راو واسطه صلح گشته نجیب الدوله را که از رشوت خوبے یافته بود بحرمت وآبرو وتمامے اسباب واشیاے او از قلعه برآورده نزدیک خیمه خود فرود آورد وصباح آن بسهارنپور وغیره ملک متعلقه اش که آنروے جمنا بود رخصت نمود ابعد ازان عماد الملک با پادشاه آنچه کرد بر کتابه روزگار ثبت است - چون سداشیو راو عرف بهاؤ و عم زاده بالاجی راو سلطنت هند را ذلیل دید قلعه احمد نگر بسازش وساختگی قلعدار بادشاهی در قبضه تصرف خود آورد وبا نواب صلابت جنگ وآصفجاه ثانی نبرد ها نموده ملک شصت لک روپیه برسم جاگیر از قبیل پرگنات اورنگ آباد وصوبه بیدر وبیجاپور وقلعه دولت آباد وقلعه آسیر وقلعه بیجاپور در قبضه تصرف خود آورد وقدر قلیلے که در تصرف نواب هاے مذکور براے ضابطه چوتهه آنها ماند این احوال در خزانه عامره وتاریخ ماثر آصفی بتفصیل مرقوم است -

فوج کشی عماد الملک باتفاق هولکر وجی اپا جا بنائب ملک جاٹ

بنابر ربط سخنے سطرے چند بقلم می آید که چون عماد الملک غازی الدینخان افواج مرهٹه یعنے جی اپا را از ناگور وملهار راو را از مالوه براے انتظام سلطنت هند طلب داشت که ول همه سورجمل جاٹ - باستظهار گڑه هاے محکم ومکانهاے

استوار بادنخوت و پندار در سر دارد فصیل ده با وصف بودن انبوهے کثیر و جمعیت جم غفیر مرہٹہ ہاے مذکوره را طلب حضور نمود آنہا پا در رکاب عزیمت نہادند و از شب و راجہاے سر راه باج و خراج خاطر خواه گرفته بعجلت تمام قائز منزل مقصود شدند عماد الملک که دو سه کوچ از شاہجہان آباد نموده انتظار می کشید رسیدن آن فوج دریا موج مساعدت وقت دانسته خوشدل گردید - سرداران را پیشواز [illegible] و ہنگام ملاقات از فیل و اسپ و کشتی ہاے پارچه پوشاکی و خوانچه جواہر [illegible] شایسته و لایق باشد برسم تواضع در پیش نہاد - آخر الامر بصلاح و مشوره باہم عزم تسخیر نمودند و بتاخت و خرابیہاے ملک جاٹ پرداختند - سورجمل - [illegible] قدرت مقابل شدن افواج گران که از کران تا کران دائر و سائر بود در میدان [illegible] مقدور صف کشتی نیافته در کمنیر که یکے از گڑھ ہاے جاٹ [illegible] خزید و پناه بچار دیوار آن حصار برده ہنگامه آراے جنگ توپ و تفنگ [illegible]. از دود باروت آسمان و زمین تیره و تاریک بود و صداے توپ سامعه رعد را کر و ناشنوا می نمود - دلاوران نصرت مند بترتیب مورچال پرداخته گڑھ را مرکز وار احاطه نمودند و ہر روز مراتب دلیری و دست برد بالوقوع می [illegible] معہذا رونرے جی پا که فی جمله خداترس بود بمقتضاے رافت جبلی در خلا به ملہار راؤ ہولکر گفت که فی الحقیقت ما را از خراج و استیصال جاٹ [illegible] نیست و از برباد شدن ایشان مدعا متصور نه پس چه ضرور که سپاہیان [illegible] بکشتن دہیم و عبث عبث نشانه توپ و تفنگ سازیم مناسب آنست که طرفین راضی نموده بوساطت خود طرح صلح اندازیم - ملہار راؤ محض بجہالت [illegible] از اقبال اینحرف سر باز زد و مطلق پسند نکرد حتے که صحبت [illegible] بناخوشی گشت و غبارے بر دامان خاطر ہا نشست - ناماحق تعا - [illegible]

[illegible] تقی الغفور داد یعنی فرزند رشیدش کهنڈوجی نام درهمان معرکه
[illegible] افتاد. مهاراو چه از غم پسر و چه از ندامت نشنیدن سخن
[illegible] بهیر و بنگاه و لشکر خود کوچ نموده آن روی جمنا رفت و حسب الایمای
[illegible] الملک از روی حضرت خدیو گیهان احمد شاه بادشاه را که متصل سکندره
رونق افزا بود بغارت آورد. بعد ازان جی اپا در میان آمده انفصال معامله از جاٹ
نموده و زر خطیر کار سازی یافت. عماد الملک عازم شاه جهان آباد شد و جی اپا
[illegible] سمت نارنول کرد چون آنجا رفته قرار گرفت در ملک مارواڑ فیما بین
رام سنگه و بجی سنگه گرد فساد و شورش برخاست. رام سنگه خود را بیدخل دیده
[illegible] ان را بجانب سرکار پیشوا یعنی بالاجی راو فرستاده ملتجی استعانت
شده درخواست کمک و مدد کرد. بالاجی راو جی اپا را که مراتب کاردانی و شجاعت
و جانفشانی او یقین خاطر شده بود همه وجوه مالک و مختار فرموده بنابر معاونت
رام سنگه و هم برای تحصیل زر چوته که راجهای آن ضلع در ادای ان تساهل
داشتند نوشته فرستاد. جی اپا با سپاه فراوان کوچیده بتاخت و تاراج ملک
راجپوتیه پرداخت و آبادیها را بفرسنگها بشعله غضب سوخت و نائره دود آه
در کانون سینه پرزدی حیات افروخت. هرچند راجپوتان در معارک جانستانی
ثابت قدم بوده عار گریختن بر خود روا نمی نمودند و در دادن جان عزیز بیچ
انگیز نمی کردند لیکن زد و خورد مردم دکهنی که جنگ درگریز دارند و مانند برق
یکجا قرار نگیرند نهایت عاجز و حیران شده در ناگور و جودهپور که مستقر
ریاست بجی سنگه بود مجتمع گشتند و مرهته ها از هر چهار طرف بمحاصره پرداخته
خصم را دستگیر اذیت ساختند حتی که از بند شدن رسد قسمی قافیه تنگ
ساختند که [illegible] جان [illegible] بهم رسانیده و گاه در هیچگاه میسر نمی شد.

فرد - مردم چون بشهر درخزیدند - از قحط و وبا بجان رسیدند - چون
عرصه یکسال باین نوبت گذشت راجه روزے در مجلس خود نشسته گفت
که اے واے از راجپوتان کسی نیست و شما نا که بانصرام این مهم پردازد و کار خود بخوبی
اتمام سازد - از شنیدن این سخن جاما جاٹ و دهناجی را که گرگ کهنه بودند
عرق شجاعت بحرکت آمد و از بس تهور بر زبان آوردند که اگر مارا حکم شود
سرگرم جان نثاری شویم - راجه کمال محظوظ شد و بعطاے جاگیر و نقد
خوشش نموده فرمان داد - نامبرده رخصت شده بتقریب سوال و جواب
معاملات بدربار جی آپا رفتند و بتقریر سراپا تزویر پیش آمده هنگامه چرب زبانی
گرم ساختند - از انجا که اراده آنها نوعے دیگر بود و از دل تا زبان یکروے
نداشتند - عرض کردند که مارا سخنے در خلوت گفتنی است جی آپا ساده لوح بیکه
شجاع و مغرور زور بود و چون روبه اهل دکن برهنه تن بر چوکی نشسته سخن
می نمود بملازمان خود تاکید کرد که همه دور شوند و کسے گرد و پیش و نزدیک
بما نباشد - هرگاه عرصه از مردم اعتمادی خالی شد و غیر از آپا و این دو شخص
دیگر نماند حرفے درگوش گفتند که بیجی سنگه راهم دادن قدرے ملک از
حضور منظور است یا نه آپا گفت که در حق موکل شما همین ارشاد است
که اولا تمام ملک را بگذارد و بعد ازان از رام سنگه گفته هر قدر ملکی که
که پدرش در تصرف داشت خواهیم دهانید و کارے مذکور درین مذکور بود
آپا را غافل کرده جمدهر از کمر برآوردند و از هر دو طرف زخمهاے پیهم زدند
حتے که دو سه ضرب کاری چوان قوی بازو را آخر رسانیدند - درین ضمن
ملازمان آپا هجوم آورده یکے را از هم گذرانیدند و دیگرے هیچ [illegible]
همراهی خود که قریب پانصد کس راجپوت بودند [illegible] حاضر بودند [illegible]

جنگ کنان در ناگور رسید و در حضور راجه سلام کرد - راجه بو فور نوازش
در آغوش گرفته بانعام خلعت و نقد زیاده از حوصله اش سرفراز فرمود
بنا بر غارت برون و برآوردن مورچال مرہٹہ حکم نمود - مرہٹہ ازین واردات
نامرغوب سخت سراسیمه و مغلوب شد - از مکان فرودگاه کوچ نمودند
و تفاوت ده پانزده کروه خیمه زدند بسیارے را مال و منال و پال و پرتل
بغارت رفت - بہر حال بمقتضاے وقت یک گونه دار و مدار نموده معاودت
بدکن کردند و تدارک این امر موقوف بر وقت داشتند لیکن راجه بجے سنگه
مصلحت ارباب صلاح صوبه اجمیر وغیره با چند محال علیحده کرده برام سنگه
داد و بنیاد سلوک و اتحاد مرعی داشت آخر آنہمه ملک از بے حوصلگی رام سنگه
در تصرف نماند - بقبضه مرہٹہ در شونبهاے جی اپا رفت - بالاجی راو از اطلاع
این خبر خیلے مغموم و ملول شده بصبر پرداخت و جنکوجی پسرش را از ماتم پدر
برآورده مراسم دلجوی و مراتب تقدیم رسانیده و از فرط نوازش بتفویض منصب و
جاگیر پدر سرفراز گردانید - چون جنکوجی فہم رسا و فراست بلند و تہور ذاتی
داشت و لمعه سرداری از جبینش می درخشید - در سرکار پیشوا ترقی کرد -
بالاجی راو او را رئیس سرکرده فوج عمده مقرر نمود و مقدرمات عظیمه ہندوستان
در قبضه اقتدارش داد و بعد چندے زری پٹکه بخشیده لعطاے جاگیرات
قدیمه و خلعت صوبه داری اوجین بدستور جد و پدر معزز و مباہی فرموده براے
دلجوی آن شیر بیشهٔ جرات و جوانمردی صوبه اجمیر را اضافه بران کرد -
چنانچه دتاجی پٹیل عموی حقیقی او را و ساماجی پٹیل را که از اقرباے او بود
ہمراہش داده افواج جرار و توپخانه آتشبار و خزانه بیشمار مرخص ساخت
تا دہور اؤ سبندہیه مع تکوجی برادر حقیقی خود بسبب اعتبارے که داشت

ماندن خود در حضور [illegible] اراده مشار الیه بعزم [illegible] تسخیر و قصد عالی گوهر چهاے باز فضل
ور سنه یکهزار و یکصد و هفتاد و دو هجری داخل هندوستان شد و بعد فراغ از
بندوبست ملک [illegible] خواست که دولت ملک [illegible] گرفته
قادر جبارت در حدود [illegible] گذشته
استیصال نجیب الدوله گردید [illegible] مصاف در میدان [illegible] نشسته لشکر تال
[illegible] شکست [illegible] بهادر [illegible]
از طرفین در میان ماند چون مرهته را معلوم شد که نجیب الدوله باتفاق سرداران
روهیله مثل حافظ رحمت الله و سعد الله خان و شجاع الدوله پیغام کمک ارد
از این جهت گوبند پندت را با جمعیت هشت هزار سوار و پیاده بکمک گذرانید او
تمامی چاندپور و امروهه وغیره ملک توابع روهیله را سوخته غارت نمود و رؤسای
روهیله زجنگ گریخته در دامن کوه کمایون رفتند شجاع الدوله بمجرد آگاهی
چون موسم شباب زود و شتاب پا در رکاب گذاشته توابع خود را فرمان
داد که هر طرف روے مرهته یابند مانند سگ بکوبند و نگذارند که احدے جان
بسلامت برد تا آنکه هر دو گوسا بن عمده جمعیت را طرف فرودگاه آنها و میرزا
نجف خان را با پنجهزار سوار و میر باقر را با چهار هزار سوار جدا جدا متفرق به تنبیه
تخریج مرهته ها تعین ساخت - گوبند پندت [illegible] زر راه
که آمده بود سرکن پرکن بگشت [illegible] از [illegible]
لقمه نهنگ اجل گشتند شجاع الدوله مظفر و منصور [illegible] پیشتر بود
و اقامه [illegible] از کوه بر آمده [illegible]
زود رطه بلا [illegible]
دادند و بار [illegible]

آمد آمد ابدالے قبول کرده بنده ولبست سمت لاهور وتدابیر سند کردن رخنه حریف بهر روز منظور داشت درین اثنا رگهناته راو وشمشیر بهادر و ملهار راو بهولکر باسرداران دیگر از دکن رسیده در ظاهر شاهجهان آباد ڈیره زدند - و منتظر امر غریب شدند که آدینه بیگخان صوبه دار لاهور که دران روزها بسبب واهمه ابدالی وعدم اطمینان از جهانخان از ریاست پهلوتهی کرده بکوهستان لکهی جنگل اسیر اوقات می نمود طلب کرد - آنها عازم گشتند نخست با عبد الصمد خان حاکم سرهند مقابله دست داد و بعد مقابله و مقاتله بگیر افتاد مرهٹه در سرهند رسید و بداد دهی مظلومان وغور رسی بیچارگان و استمالت رعایا وترجیه احوال سکنا اینجا پرداخت و بعد تسلط قرار واقعی علم نهضت پیشتر افراخت ابدالیان که جابجا در بهانجات سکونت داشتند اندک زد و خورد کرده راه انتشار وفرار سپردند - مرهٹه ها ازین فتوحات باغ باغ شدند وازلس شادی در پیرهن نمی گنجیدند خواستند که خود را بلا توقف تحریف در زنند وخطه لاهور را از وجود اعدا پاک سازند بنا بران باراده ستیز جلو ریز شتافته رو به لاهور نمودند -

تیمورشاه وجهانخان که در لاهور قیام داشتند باستماع غلبه فوج جنوبی و برگشته آمدن ابدالیان خائف وهراسان بدون نبرد عنان تافته متوجه ولایت شدند -

۵

زبون رفتن وآمدن عارضیت که بجید زوند سجر ذخار نیست

مرهٹه ها را از استماع اینحرکت دلیر ترگشته قدم پیش گزاشتند تا دریای جهلم تعاقب نموده برگشتند - غنیمت بسیار بدست مرهٹه افتاد و قوم سکهه آندران زمان چندان کثرت نداشتند نیز کمر موافقت لبستند - الحاصل چون ایام بارش قریب بود جنوبیان یعنے مرهٹه ها صوبه لاهور را حواله

آدینہ بیگخان نمودہ ہفتاد و پنج لک روپیہ بطریق پیشکش و سالیانہ بذمہ خانمزکور مقرر ساختہ از آنجا معاودت کردند۔ رگھوناتھ راو و شمشیر بہادر راہی دکن گردیدند و جنکوجی مع دتاجی وغیرہ رفقائے خود عازم تسخیر ملک راجہائے اجمیر گشتہ نواحی دہلی اقامت گزیدند۔ درہمان سال آدینہ بیگخان از مرض الموت درگذشت جنکوجی سابا جی سندھیا را صوبہ دار نمودہ مرخص ساخت و فوجداری سرہند بصدیق بیگخان ... بیگخان بود و حکومت دوآبہ بزین خان متوفی تفویض ... سا با جی تا دریائے اٹک بندوبست نمود اما نجیب الدولہ و دیگر ... افغانان از تسلط مرہٹہ عاجز آمدہ استغاثہ پیش احمد شاہ ابدالی بردند ... متواتر و توالی مشعر بر انواع عبارت آرائے و عجز بلیغ ارسال نمودہ ... آمدن ہندوستان برائے جہاد ترغیب و تحریص کردند۔

آمدن احمد شاہ ابدالی جانب ہندوستان بقتل رسانیدن دتاجی پٹیل و سابا جی او گریختن جنکوجی سیندھیہ و بہاجی بہونسلہ

اگرچہ مذکور ورود احمد شاہ ابدالی بر ہندوستان در خزانہ عامرہ و دیگر تواریخ بتفصیل و مبسوط مندرج است اما درینجا بنا بر بعضے معلومات ... نمود سررشتہ سخن تا اختتام عرصہ زندگانی باباجی راو بطریق اجمال ... ضرور افتاد۔ مخفی نماند کہ ہرچند احمد شاہ ابدالی را از روز برگشتہ رفتن تیمور شاہ محظور خاطر بود کہ فوجے از قزلباشان خونخوار ... زبان ظفر نشان ... قصد ہندوستان فرماید اما موافقت یکے از زمینداران اینجا بدرا ... خدا

...نوشت ... شانو ... عجیب ... پیم مشعر بانواع تطمیع و چاپلوسی
... عزم جزم کرده
... در رکاب ظفر انتساب
... چهار پنج کس
... خود مقابل همراه
... آراست و غارت نماے
... کوچ کرد و اکثر
... مرهٹه ... کناره گزید جنگجو
... پیلی ... استماع این خبر دست ... شجاع الدوله و نجیب الدوله که سوار
... آن درمیان بود ... هزار سوار آزموده کار با راده
مقابله ... نجیب خان و سعدالله خان
و ... خان ... حافظ رحمت ... خان سرداران روهیله حاضر شدند
قشون شاهی برسم قراولے ... هرچند با مرهٹه رسیده سپاهی
گرد و ترک و تازی آغاز نمود ... ستیز گریز نموده همینکه در
میدان ... اقصاے دهلی ... شاه باز از دریا گذشته شامل حال
فوج خود گشت و جنگے شدید واقع گردید که بهرام فلک از دیدآن بر خود لرزید
مبارزان طرفین داد مردانگی و بزدلی دادند و هزارها مردم در رزمگاه افتادند
افغانان بر سر یکے تیغ راندند چون خیار دو پاره کرده طاقت فغان بر آوردن
ندادند ـ هرچند مرهٹه ها نبرد مردانه کردند اما با شاهبازان کو قدرت که صعوه
بر آید و گربه بر شیر پنجه گشاید ـ

گرچه شاطر بود خروس بجنگ ... چه زند پیش باز رویین چنگ

دتاجی پتیل و سابا جی عرصهٔ بیشتر [illegible] جنگ [illegible] جان باختند هیچوجی
احوال دو امیر کبیر که قوت بازو و استظهار [illegible] بودند [illegible] غنیمت
دانسته جان خود [illegible] بر [illegible] ریواری [illegible] لودی [illegible] ملک اجپوت
شتافت - جنود [illegible]
سے پور است معاودت کرده [illegible] و سوم
بوقوع آمد - بدریافت [illegible] ملهار [illegible] لواحی
شریک جنگ نشد [illegible] شکوه و شکایت [illegible] کرده از طعن
بر زبان آورد که نوجوانان [illegible] رسید و بصورت پیش آمد
حالا خواهند دید که اینجانب چه قسم [illegible] می پردازند و اخراج مدعی می سازد
الحاصل پس از بسیاری [illegible] جماعت مبارزان دلاور چون ببر
پرخروش روان شد [illegible] نزدیک سکندره رسید - آبادیش را غارت
گردانید و خزانه و رسد غله را که [illegible] شاه می رفت تاراج نمود - شاه که در تاریلی
رحل اقامت داشت بمجرد استماع اینهمه حالات شاه پسند خان و [illegible] ثانی
بجمعیت ده هزار سوار کارگزار تعین ساخت و تاکید فرمود که از پیش سر
یلغار شتافته حمله برند - [illegible] خون آشام [illegible] از نیام بر آورده
فی الفور سوار شدند و نیز جلو ریز [illegible] در یک شب و روز [illegible] کروه
شاهجهان آباد رسیدند و روزانه [illegible] در نصف شب - وانه
آن روز جشن شدند - چون ملهار [illegible] جنود شاهی قریب رسید
برای تیاری بنام سپاه [illegible] بهیر و بنگاه [illegible] گشت - و خود [illegible]
انتخابی که هر یک [illegible] تا عرصه [illegible] مقابله [illegible]
تا آنکه از هر دو طرف صف بسته [illegible] کردند [illegible]

شده بودند اکثرے را علف تیغ بیدریغ نمودند و بیک حمله فوج پیش را
پسپا ساختند۔ ہولکر تاب ثبات نیاوردہ راہ گریز گرفت۔ تفرقہ تمام در
لشکر او راہ یافت۔ باخرابی حال و نکبت و نکال تا رسیدن بہاؤ و
بسواس راو در نولے کمنیر و بہرت پور بحمایت جاٹ نشست و شاہ از نارنول
کوچ فرمودہ در ملک مابین گنگا و جمنا بست کروہے از دہلی چھاونی کرد۔

نہضت سداشیو راو عرف بہاؤ و نیز عم بالاجی راو و بسواس راو فرزندش از دکن بمقابلہ احمد شاہ ابدالی و غریق گشتن آنہا در بحر فنا

چون این اخبار جگر فگار ہوش گداز بمسامع بالاجی راو سرہنٹ رسید مشوش
شدہ سرداران خود یکجا نمودہ بزم مشورت آراست سداشیو راو عرف بہاؤ
پسر چماجی پنڈت عم پنڈت پردہان بہ نیابت پیشوائی ممتاز بود بمقتضاے
غیرت ذاتی و تہور جبلی زبان بہ بیان کشود کہ درین مدت از سرداران متعینہ
ہندوستان کارے کہ لائق آفرین و تحسین باشد گاہے بظہور نیامدہ بلکہ نقصان
کروڑہا روپیہ کردند تا بانتفاع چہ رسد۔ اولاً ہر کس کہ برین کار مقرر شدہ
میرو دسررشتہ حزم و احتیاط از کف میدہد و کار بہ دہول و بے پروائی
می افگند۔ درینصورت اگر جناب سرہنٹ اجازت فرمایند و نیز بسواس راو
را ہمراہ کردہ دہند اینمرتبہ من خود عزم میکنم و او را بر مسند ریاست سلطنت
ہندوستان نشیدہ بنا و بست انضلع قرار واقعی می نمایم آخر کار پس از گفتگو بسیار
آنچہ عقل مستقل او تجویز کردہ بود ہمہ اشخاص پسندیدند و براے اجتماع افواج
باطراف و جوانب نوشتہ رفت در فرصت قلیلے فوجے فراہم آمد کہ محاسب

وهم وثنیا [illegible] آن قاصر و [illegible] بالائی را و بعدا همی فرزندرا
که بهواسته [illegible] بزرگ [illegible] انداخت اما مصلحت ملکی چاره
ناچار [illegible] ساعت سیوم زمان جمشید بهادر [illegible]
لبو [illegible] یک پیاده و سوار و [illegible]
و مردان [illegible] [illegible] کارهای [illegible] و [illegible]
کاردی که سر [illegible] دچل ضرب توپ کلان [illegible] توپ [illegible]
و سرداران نامدار که قصر [illegible] بکلام [illegible] است [illegible]
صف شکن [illegible] کمر همت بستند [illegible] که همه [illegible]
بود که بو [illegible] فرزند [illegible] در رشت [illegible] باغیر از همه [illegible]
سمیت [illegible] هنگامه [illegible] نظاره [illegible] سپاه [illegible] بسته [illegible]
دریلے بود مون ناپیدا کنا [illegible] لشکر یا [illegible] از [illegible] حرف [illegible]
از احتیاج و مال [illegible] را با [illegible] بمقابله پیش آید و [illegible] خود را
هم سنگ نماید [illegible] گاو باین [illegible] و [illegible] بعد از طی مراحل [illegible]
چنبل که متصل [illegible] لپور میگذر دگذشت [illegible] ضرب
لغزت ساختند [illegible] و [illegible] در محل جات [illegible]
شرف حضورش دریافت ملحق گشتند در سنجا [illegible]
و [illegible] و سوم در [illegible] ارسید [illegible]
[illegible] صوبه [illegible] از طرف [illegible] و دروازه [illegible]
بند نموده در مقام [illegible] گشت [illegible] در [illegible]
قلعه واقع است [illegible] فوجی [illegible]
[illegible] لکر و جنگجو [illegible] دروازه [illegible] است [illegible]

بضبطی و استحکام که از تخته هاے برنجی و میخهاے آهنی استوار بود سودے
نداد و بنا بر آنکه در قلعه مردم هم کم بودند کسے بخیال حراست و خبرگیری آن سمت
نپرداخت حصے که چند صد مرہٹہ از رفقاے مٹهل راو هولکر بالاے فصیل قلعه
رفته دست بغارت گری مکانات سلاطین کشادند و توفیق نیافتند که
در را بکشایند در عرض پانزده بیست مغل از طرف سلیم گڈه رسیده بزدن
بندوق و شمشیر ده دوازده کس را بجان کشتند مرہٹہ ها سراسیمه شده رو
بفرار نهادند و خود را که از فصیل قلعه بزیر انداختند بسیارے را دست و
پا شکست و کار کرده ناکرده متصور گشت - بعد ازان سرداران مرہٹہ ها در
حویلی سعد الله خان فرود آمده مورچه ها بستند - ابراهیم خان کارڈی ضرب سنه
توپ در ریتی چمن برده بالاے دمدمه تعبیه کرد که از صدمه گوله آن مکانات
اندرون شکست و ریخت می شد - یعقوب علیخان زیاده مجال ایستادگی
ندیده بعد درستی عهد و پیمان قلعه را حواله ساخت مردم مرہٹہ در شهر
و بر کارخانجات و دیوڑهی هاے سلاطین و دیگر مکانات اندرون قلعه
مداخلت نموده چوکی ها نشانیدند و نیز بر دروازه هاے بیگمات مثل نواب
ملکه زمانی و نواب صاحبه محل زوجهاے فردوس آرامگاه محمد شاه بادشاه و
دیگر عمده ها و سرداران هند که در شهر سکونت داشتند محصلان گماشتند
از انجا که دران زمان حضرت شاه عالم بهادر سمت مشرق تشریف داشته
بر تخت سلطنت جلوس کرده بودند و غازی الدینخان در دهلی برغم آن
شاهجهان را از سلاطین برآورده بادشاه کرده بود بهادر و این را مناسب ندیده
آنرا در کنج عزلت نشانید و مرزا جوان بخت ولد بزرگ شاه عالم را ولیعهد ساخته
سکه آنحضرت جاری گردانید و سقف دیوان خاص را که از نقره بود برکنده در دار الضرب مسکوک نمود

چون سورجمل جات مرد ثقه و دور اندیش بود بهاو که بمشوره ملهار راو برای
کنکایش طلبید عرض کرد که هر چند عقل و شعور ما مردم زمیندار بفهم و فراست
سرداران ذوی الاقتدار و مقربان دربار دولت مدار نمیتواند رسید لیکن
از آنجا که حسن ظن صاحبان در حق این بنده ناتوان هیچمدان برانست و سوای
آن آنجناب بمقتضای خداوندی فدوی را باین نوازش سرفراز میفرمایند
هر چه بعقل ناقص میگذرد بگذارش میکند و ظاهر است که تمامی روسای هند
بدشمنی این سرکار سر و کار دارند و مخالف در صف آرائی هیچ دریغ کمی ندارند
پس صلاح دولت آنست که اسباب زیادتی و بهیر و بنگاه را در گوالیار
و آنروی چنبل گذاشته بوضع خود از حریف جنگ باید کرد بدیصورتیکه
اینمعنی پسند نه افتد از هر قلعه ما که دیگ و کمیر و بهرت پور هستند
آنچه منظور شود خالی کرده میدهیم که احمال و اثقال را در آنجا بگذارند و بیکبار گشته
بروبه قدیمه خویش محاربه در پیش نمایند زیرا که شاه خود در پنجاب بسبب اختلاف
هوا علی الخصوص در موسم گرما زیاده ماندن نمیتواند و از امرایان هندوستان
بر تقدیریکه همه ها متفق و یکجا شوند کسی را اینقدر رسید اند که بدون اعانت شاه
مقابله شما ها کند قطع نظر ازین اگر درین دست برد ها بر دشمن غالب و
فتحیاب شدند چه بهتر و الا خود داری ساختن و گریختن را مضائقه نیست
و جنگ سلطانی جنگی است که قدم پس رفته را باز پیش گذاشتن بس مشکل است
هر چه مرضی مبارک باشد احسن و اولی ملهار راو و دیگر سرداران کهنه بر عقل سورجمل
آفرین ها کردند و مشوره او را ستودند و گفتند که فی الحقیقت صلاح همین است لیکن بهاو را
موافق مقصود مطلق پسند نکرد بلکه برآشفته گفت که سورجمل زمیندار است اقتدار
حرف میزند و ملهار راو نیز پیر نا تجربه کار است ازینراه چنین نامردی می گوید تره نوکران به بنگ

باشند مارا کجا گوارا است که این سبکی و بی حجتی را که گران تر از مرارت موت است
بر خود روا دارم و رسم جنگ قزاقی که کار بی سر و پایان است بعمل آرم معهذا در
حقیقت مذکور التقسیم مر تفرقات موجب دلشکنی هاست این را گفته از مجلس برخاست
و گرفتن سورجمل را پیش نهاد ساخت ۔

ف

تا بکام دل دشمنان بود نکس که نشنود سخن دوستان خیراندیش
جلیسان صحبت علی الخصوص ملهار راو هولکر آزرده خاطر شده گفتند که چه شد
بهاو صاحب را با اینهمه دوراندیشی و دانشمندی چو نادان سخن پوچ بر زبان
آوردند خدا خیر کند که انجام این غرور بجز معلوم نمی گردد و فی الواقع این برهمن بچه
تا که سر جنگ واقعی نخواهد خورد دماغش بحال نخواهد آمد اما اینقدر بفهمید که کسی
مصرع سلامت همه آفاق در سلامت اوست ۔ والا ماتی کو و عافیت کجا
تا که رسیدن دکن از جمله محالات خواهد بود به حال سورجمل همان روز بدیره خود
آمده باشاره ملهار راو وقت شب گریخت و خیمه و دیگر اسباب را که برداشتن
نتوانست موجب افشای راز خود دانست همانجا گذاشته شبا شب داخل
بهرت پور گردید ۔ اگرچه فوج مرهته تعاقبش نمود لیکن چون تیز و تند رانده بود دست
نیافت ۔ القصه بهاو و نارو شنکر را بجمعیت ده دوازده هزار سوار جلادی شعار
در شاهجهان آباد گذاشته بطرف پانی پت و کرنال که از انجا بمسافت
سی کروه است رخش اقبال تاخت ۔ درین اثنا مخبران خبر
آوردند که عبد الصمد خان و قطب شاه و چهار سردار دیگر از طرف
شاه بسرکردگی دوازده هزار سوار رزم خواه در گنج پوره که کروڑها
روپیه را مال و اسباب از اطراف و جوانب در انجا فراهم
شده است قیام دارند و قلعه را مستحکم و مضبوط نموده‌اند

استقلال بهرزنند بهادر و تسخیر آن مقدم و مقدمه فتوحات اهم شمرده برسم یلغار
شتافت و بیک شبگیر در زیر قلعه رسیده اطراف آن را فرو گرفت و بجرات جبلت
قوی سرسواری بکشود هر چند عبدالصمد خان وغیره کوششهای نمایان کردند مگر
از جمعیت اندک که بقدر نمک در آرد نبود کاهم لیس پاشده کشته افتادند حتی که یک
کس از سرداران و انفار جانبر نشد لشکریان بهادر از غنائم آنجا انبارها بر داشتند
و فوقیت جنگ مغلان گشتند چون این خبر بشاه ابدالی رسید مع تمامی امرایان
هندوستان مثل نواب شجاع الدوله و نجیب الدوله و احمد خان بنگش و حافظ رحمت خان
وغیره که بجمعیت موجوده شریک و رفیق بودند از مقام فرودگاه کوچ نموده بر
دریای جمن رسید فاما بسبب موسم برشکال دریا در طغیانی بود و ره عبور
نمیداد گویند که شاه بر لب دریا نشسته یکشبانه روز پنج نخود نقش یا نوشته
در دریا می انداخت تا آنکه روز دویم بحکم قادر قدیر که چون و چرا در آن گنجایش نیست
دریا در عرض بقدر یک تیر پرتاب پایاب گردید و طرفه اینکه هر کس از هر دو
طرف یکقدم راه را غلط کرد غرق شد. بالجمله شاه با کلیه سپاه از گذر یک سمت
عبره شده برابر عسکر مرهته که بعد فتح گنجپوره در ظاهر پانی پت خیمه
داشت خیمه و خرگاه نصب ساخت و یک خیمه قزلباشی
با گروه از لشکر پیشتر ایستاده کرده مقرر نمود که هر روز سپاهی
ترکش صد تیر بر کمر بسته مع معدودی چند در آن خیمه آمده تا شام
نشسته می ماند و سواران چوکی طرفین برسم هوشیاری و کشیک
واری روز و شب ایستاده میماندند. بهادر نیز گرد سپاه اردوی
معسکر خندق عمیق بطریق سنگر بنده شایسته و در خندقها
عظیم الجثه بر دمدمه بر آن نصب ساختند. چنانچه توپ های

بزرگ جابجا قائم کردند وهمگی دو دروازه از برآمد و درآمد مقرر شدند درین
اثنا روزے جنگ خونی واقع شد وقریب پنج شش هزار از طرفین بقتل در
آمدند. تفصیل این اجمال آنکه شاه ولیخان وزیر برای دیدن مسجدے که
متصل پانی پت بود سوارے نمود مردم مرهٹه خبر یافته یورش نمودند هنگامه
پیکار و کارزار قسمے گرمی پذیرفت که موی اندام بهرام فلک راست شد قریب
یک پهر معرکه زد و کشت درمیان ماند بلونت راو خسر پوره بهادر گوبند پنڈت
مکاسدار اٹاوه [illegible] از وقت باجی راو در ملک بندیل کهنڈ وغیره دائر و
سائر بود نوشته فرستاد که هر قسم که داند و تواند رسته را که از آن راه
رسد بلشکر شاه [illegible] رسد رسیده مسدود سازد. نام گرفته بمجرد ورود
تمام بجمعیت [illegible] هزار سوار و خزانه و رسد بسیار طرف سهارنپور متعلقه
نجیب الدوله [illegible] نوعی بازداد و وصول آذوقه موکد شد که مزیدی بران
متصور نباشد در اردوے شاه گرانی بدرجه نهایت رسید بلکه غله یکروز
مفقود مطلق شد و [illegible] در هیچگاه میسر نیامد. لشکریان بسبب گرسنگی مضطر
و نالان گشته از زندگی سیر شدند و استغاثه آن بحضور شاه بردند امرایان
هندوستان سوای نجیب الدوله قافیه جنگ تنگ دیده بحضور شاه
مذکور [illegible] کردند و عرض نمودند که درین باب مصلحت کوشی بهتر از
مردم کشی است و خلقے را در معرض هلاک انداختن بخلاف
مرضی خالق بر داشتن است و علاوه این جنگ دو سردار دو خداوند
که مال [illegible] تاراج شد [illegible] شاه فرمود که درستی امورات اینجا موقوف و
منحصر بتجویز [illegible] شما است بر قسم که بهتر دانند نمایند و مقدمه جنگ را بانجام
[illegible] و جلدی [illegible] تدبیر بینید که بسهولت و رسائی عظیم کار حریف تمام می سازم

زیرا که ما بدولت صرف به نیت جهاد و پاس اسلام و حمایت مسلمانان این بلاد
عزیمت کرده ام و دیگر هیچ غرض و مطلبے نیست چنانچه نواب شجاع الدوله از
بهاؤ پیغام نمود که اگر اصلاح کردن منظور و قرین صلاح باشد در این باب
سعی و کوششها کرده شود - بهاؤ جوابے داد که هرگز راهے نداشت یعنے اگر
شاه از روبروے ما کوچ کرده آن روے اٹک برده هر قسم که بگوید قبول
است - نواب موصوف این سخنان تکبر آمود اصغا نموده بار دیگر دم نزد و هیچ
ازان بر زبان نیاورد لیکن چون تکالیف غلات بر مردم بارچه انتها گزشت
شاه بجان آمده به نصیر خان بلوچ فرمود که برو بایلغار و سر گوبند را بریده
بیار خان مذکور فے الفور مع عطای خان درانی با دو دسته فوج قاهره که عدد
جمعیتش بست پنجهزار سواری کشید فتابان گردید و مسافت چهل کروه را در
عرصه سه پهر طے کرده سحرگاهے نزدیک لشکر گوبند پنڈت که در میان آباد
بود رسید وازانجا همه نعره زنان سیف هاے درخشان علم کرده چون سیل
بلا بر سر آنها که هر یک از بعد مسافت بلا اندیشه غیرے در کار خود مشغول
و مصروف بودند و نوعے حزم و احتیاط نداشتند ریختند بعضے در خواب بودند
که بخواب رفتند اکثر دست و روے شست و شوی نمودند که دست از جان
شستند بعضے ذکر خواب دوشین میکردند که تعبیرش مرگ یافتند و هندی
غسل می ساختند که محتاج بغسل آخرین نگشتند - گوبند پنڈت که مسن بود
سراسیمه و مضطرب خواست که خود را ازان ورطه بلا بیرون سازد و مردم شاهی
سرداری دیده وشناخته سرش بریدند و تمامی لشکرش در طرفة العین زیر و زبر
نموده عنان تاب گردیدند - خان مذکور مظفر و منصور روز دوم بحضور رسیده
سر را نگذرانید و بنوازش بادشاهی سرفراز گردید و علت قحط که عابدحسب ال

شده بود برطرف شد۔ بهادر و سرداران لشکر باستماع این نغمه تازه بجای خود متفکر و متحیر شدند و چون خزانه روبکمی نهاده بود دو هزار سوار معتمد را برای آوردن آن نزد نارو شنکر بشاهجهان آباد رخصت کردند۔ نارو شنکر فی سوار دو تهیلی روپیه تقسیم کرده تقید نمود که رفتن بروز را موقوف داشته بشب کوچ کرده باشند و قدری فوج خود نیز همراه داد قضارا سواران بیرون رسیده که داخل لشکر خواهند شد بواسطه تاریکی شب راه راست را گم کرده براه دیگر افتادند و بشامت ایام ناکام قریب چهار کی مغلیه کلاه پوش که پنجهزار سوار مسلح و مستعد استاده بودند رسیدند۔ آنها دیدند که گروه جنوبیان است یکمرتبه یورش نموده همه را زیر شمشیر گرفتند و از کشته ها پشته ها ساختند و خزانه را غارت نمودند تا آنکه احدی ازان فریق زنده و سلامت نماند بهادر را که عرض احوال گردید اندکی ملال در دل گشته از فراخ حوصلگی و عالی همتی هیچ در دل نگذرانید از انجا که سرداران باهم نفاق پیشه و فلک بر سر ستیزه بود روز بروز مقدمه کارش بر خلاف تصور برهم و ابتری می نمود اهالی لشکر را از واردات حرکات مختلف رعب و هراس افزون از قیاس می افزود ممکن نبود که از ترس خوف قشون شاهی کسی که از لشکر بیرون آید و احدی اراده بر آمد لشکر که خندق و پناه فرودگاه گویند نمایند درین صورت آثار گرانی زیاده از حد پدید آمد قحط عظیم واقع شد بسیاری جانور و آدم تلف شده راه عدم پیمودند بنا بران آنکه زندگی را خیرباد گفته وقت شب برای آوردن کاه هیمه وغیره می بر آمدند روزی عجب اتفاق شد که قریب بست هزار کس معه یابو و شتر برای کاه و هیمه و غله وغیره جنب راست بیرون آمدند شب تاریک بود رهایی غلط کرده سمت لشکر شاه با براه کذا بجای خود نگی... رفتند یعنی هرگاه متصل رسیدند لشکر خود خیال کرده چنانچه

رسم اینمردم می باشد بنام گرفتن غلات و بیهان آواز دادن و فریاد زدن شروع
کردند. سواران چرکی مغلان هنگامیکه صداے آنها را شنیدند دست پاچه شدند که مردم
هستند بیشتر مخفی و متواری گشته پیشتر آمدن دادند. چون برقابو رسیدند.
الغنا بدان بے سران رخیته تیغ بید ریغ راندند و باالجمعی تمام علف ... باهم خون
آشامی ساختند ... در شبانه نگذاشتند. علی الصباح که ... بیرون بیسیر
ارا ... معرکه ... آن آمدند دشت و صحرا پر از لاشها بود و انبار
سر و جسدها بجا ... توده انبار ... بودند. فاما از علو همتی و درستی حواس بهادر
چه بیان نماید که زبان در اداے آن قاصر است مطلق ازین وجوهات ... و مخفی
بخاطرش نرفت و اینکه غیور و مستغنی مزاج بود حوصله اش تنگی نپذیرفت ...
خواست که بمقتضاے مصلحت ملکی و شعبده بازی گردش فلکی بقول کسے

نه هر جاے مرکب توان تاختن — که جاها سپر باید انداختن

بناے صلح فیما بین گزارد. چنانچه بذریعه نواب شجاع الدوله سوال و جواب
آن درمیان آورد و بعهود واثق و پیمان صادق گفته فرستاد که اینجانب
از مرضی شاه و اعیان بارگاه بوجهے بیرون نیست قسمے که صلاح ... انداز ...
گرانید که ساخته و پرداخته منظور و رضامندی ایشان را موجب ... خورسندی
خود میدانم. نواب موصوف بحضور شاه رفته اینهمه را معروض داشت. همان
سخن را باز تکرار نمود که ما را درین ملک غیر از نیت غزا و ... ملت غرض
دیگر مدعا نیست. شما دانید و کار شما. بعد ازان نجیب خان در خلوت ... بار ها
گفت که قوم مرهته با من عداوت قلبی دارد و قطع نظر ازین ... مغایرت
دلنشین است که بروقت قابو و فرصت سواے بدی بلکه ... نکنند
و اختلاف مذاهب و دین دلیل است برین و شجاع ... توجهات ...

انجام کار نمی فهمد نیز ظاهر است که حریف بهر طریف هنگام ضعف و فروتنی خود چها
چها که بر زبان نمی آرد و طریقه منت و عاجزی مرعی میدارد خصوصاً دنیاداران دکن
که از قدیم سست عهد و نادرست سخن اند و برای غرض و مطلب خود لجاجت
و حیله را وسیله می پندارند و احیاناً همین که دور ایشان گردد و زمانه موافقت
ایشان کند فوراً برگردند و گذشته را نقش بر آب شمارند پس هر کسی که ازین
مردم مزور بر حذر است آسوده و بیخطر است شاه فرمود که خاطر جمع باش
درین مقدمه غیر از تو گفته کسی پذیرا نخواهد شد. گویند که در لشکر جنوب حالتی
غریب رو نمود که هر یک از فکر کار خود مشوش و مضطرب بود لیکن بهاو
ازان رو که در مزاج استقلال کمال داشت بوجهی ازین روداد ذره مضائقه
را مرارت آمود کلفت نمی ساخت و بکشاده پیشانی و شگفته روی سرانجام
مهام می پرداخت و می گفت چه شد که خزانه سرکار بغارت رفت و مخالف
لشکر ما را تاراج کرده برد انشاء الله تعالی هرگاه سوار می شوم شاه را زنده
بگوشه کمان میگیرم و چون تیر صاف از میان لشکر مسلمانان می گذرم.

ما در چه خیالیم و فلک در چه خیال　　کاری که خدا کند فلک را چه مجال

بقرار آمدن بهاو و بسواس راو با شاه درانی و بقتل رسیدن با تمامی لشکر

آورده اند بهاو در روزیکه جنگ صف قرار داده بود چهار گهڑی شب باقی مانده
بنواب شجاع الدوله نوشت که الحال هم چیزی نرفته. این آخرین سوال
و جواب است که کرده می شود اگر صلح قرار یابد بهتر اینجانب بهم وجوه راضی
والا [illegible] آخرین گوی است [illegible] میدان. چون این نوشته بنواب
رسید [illegible] حال پرسید عرض کرد که در لشکر ایشان تیاری بود

یقین است که سوار شده باشند درین ضمن هرکاره دیگر خبر آورد که آنها سوار شدند
شجاع الدوله فی الفور بر در خرگاه شاه حاضر گشت شاه در خواب بود بخواجه سرا گفت
که حضرت را بیدار نمایند که عرض ضروری دارم شاه بر در دولت سرا آمد نواب را طلبید
نواب باریاب مجرا شده تمامی ماجرا را مشروحاً معروض داشت. شاه بمجرد شنیدن
بر اسپ خاصه چوکی سوار گشته پیشتر از همه با در میدان آمده ایستاده برای سواران
فوج ولایتی و هندوستانی حکم داد. جنود فیروزی دسته دسته از چهار طرف
فراهم گشته بجای خود قائم گشت و امرایان هندوستان را بدست راست
چپ امر کرد و جمعی از مغلیه بنابر معاونت و استظهار آنها گماشت که جا اگر کسی را
سر شی رو دهد خبردار و معین باشند و هراولی بعهده شاه ولیخان قرار یافته
و شاه مع تیمور شاه پسر خود بمقتضای عاقبت اندیشی که در صورت نوعی دیگر راه
ولایت گیرد قول صف را ترتیب داده خبرگیری هر یک بذمه خود دانسته نخست
بنابر احتیاط در تمام موجه باگشت کرده مردم را جابجا قائم نموده علم نصرت برپا
ساخت. ازان طرف بهادر و بسواس راو بسواری فیلان مست عربده کوس
قلب را رونق بخشید و یمین و یسار آن جنکوجی سیندهیه و بیاجی جادو و ملهار راو
هولکر و دیگر سرداران والاقدر انتظام گرفتند و هراولی باهتمام ابراهیم خان
کاردی تفویض یافت. معهذا بآئین جنگ سلطانی سرگرم عرصه جانفشانی
گردیده و بکمال تجمل و تحشم عزم رزم نمود.

مثنوی

آراسته گشته از دو سو صف — شد روی زمین دران بلطف

میدان وغا ز جوش مردم — آمد چو محیط در تلاطم

ابراهیم خان کاردی برابر فیل سواری بهادر رسید و رهنمائی کرد
و سر زبان آورد که اگرچه از دو ماه چیزی نیافته ام و ب ب رنج شد لیکن

شما اقتضا هم نکرده ایم لیکن مدتها است که نمک سرکار خورده ایم امروز که روز جانفشانی است حلال می کنم ـ این را گفته از اسپ پیاده شده و بندوق در دست گرفته دامن به کمر زده چون بهمن و تهمتن پیش پٹهان ها شده رخ به میدان کرد بلا شبه نوحتی دریاے آهن بود آتشبار که بتموج درآید و بحر آتشین بود دامن گداز که بتلاطم پے بهم طوفان نوح برپا گردد ـ

مثنوی

لشکر ز دو سو فتاده در هم — گوئی که دو کوه خورده بر هم
خورشید بسان چشم خفته ـ — در پرده گرد شد نهفته
آن گرد که هیهات سما داشت — از برق سنان ستاره باداشت
تابنده ز روے تیغ جوهر — چون از فلک کبود اختر

اولاً جماعت مغلیه که هنگام تسویه صفوف بجوش و خروش نبردکوش شدند مرتبه ها آنرا چون آب دریا نوش کردند و در یک آویزش تقریب سیصد مغل عفریت شکل بکار آمدند درین اثنا آواز غول شاه ولیخان وزیر که هراول وسردار کل بود بلند نشد ـ نواب شجاع الدوله که بجاے خود قائم بود از کاسی راجه داروغه اخبار پرسید که صداے غول شاه ولیخان نمی آید سبب چیست خبر بیارد چون او اسپ را مهمیز کرده آنجا رفت چه می بیند که شاه ولیخان بر زمین نشسته خاک بر فرق ورو میمالد و مغلان را دشنام هاے مغلظ میدهد و میگوید که اے قزلباش ها ولایت دور است بسلامت نخواهند رسید بر گردید و در جان دهی صرفه نکنید که مردن بکار بهتر از زیستن بعار است لیکن دران وقت کدام می شنید و گوش بر سخن می نهد همین که این را دید گفت بفرزندم شجاع الدوله در آنوقت بیجا شدن را منا بدید و بهر دوش نرسید معهذا طرفه شورشے در جنگ شاهی واقع گردید و دست بردجنو بیان فریق مغلان را زیر و زبر گردانید

شاه که این سخن را شنید هزار سوار تفنگچی تعیین کرد که پانصد سوار دیگر رفته
کسانی را که در ڈیره مانده باشند جبراً و قهراً سوار کرده بیارد و باقی لشکر
پیش رفته استاده شوند که هر کس از میدان جنگ گاه گریخته بیاید بلا تحاشی
تیر دوز نمایند و نگذارند که احدی یک قدم پس گذارد تفنگچیان حسب الامر او را
که فرار شده می آمد تیر و تبر میزدند. غرض که ازین تدبیر قریب هفت هشت هزار
سوار چه از برگشتگان و چه از پس ماندگان جمع شدند شاه مع آن جماعت و دو هزار
یتیمان که در رکاب خود داشت بسم الله گفته بار دیگر حمله کرد بهمان بود
و فتح یاب شدن همان اگر چه دکهنیان در حرب و ضرب هیچگونه تقصیر نکردند لیکن
چون انسان سهم قضا را سپر کردن نمیتوانند ناگزیر تن بتقدیر سپردند یعنی
درین کوشش ها چپقلش که شورش روز محشر در نظر میکردند تیرے از شست
قضا رها شده برابر روے بسواس راؤ رسید و در چشم زدن جان بحق التسلیم
گردید. بهاؤ را ازین خبر سنکر کمر طاقت بشکست فرمود که لاش آن مقتول را
بر فیلے که بابوجیو پنڈت در خواصی آن نشسته است میدارند. و خود از فیل
فرود آماده بر اسپ سوار شده بوستهاے دلیرانه و کشش و کوشش بتمام
بوقوع آورد حتے که دو اسپ سواریش از کثرت زخمها از پا در آمدند مرتبه
سیومی خود زخمی گردید. بیلاجی جادو بیکصد و شصت زخم برداشت و دیگر
سرداران علے قدر درجات همه مجروح و بے روح گشتند شکست درست
نصیب جنوبیان گشت از که تمامه منهزم شدند. و در طرفة العین این چنین لشکر
عظیم برابر خاک گردید قزلباش ظفر تلاش در اندک فرصت از فراریان لاش
بر لاش انداخته تا بست کروه تعاقب نمودند. مردم گریخته را خندق سنگر
که بنابر محافظت کنده بودند چاه مانند بسیارے در ان سراسیمه و مضطرب گشته

سرنگون افتادند واکثرے از سواران وانصار گرفتار ملازمان شاه گشتند
[illegible] زخم شمشیر برچھی داشت اورا چیله نواب شجاع الدوله
[illegible] درترمیم جراحتش کوشیده میخواست که اورا
[illegible] واسپ [illegible] وقت بالوجیو پنڈت وکیل که برفیل بود بدست
ایشان درآمد گویند که ماوجی راو سندهیه که دران معرکه مصدر ترددات
شده بود بدست دشمن برادر حقیقی خود تکوجی سندهیه ورفقاے همراهی در
پا ودیگر جاها زخمها برداشته بمیدان افتاد ومقدور نداشت که یک وجب از
جاے خود حرکت کند وقدم براه زند لیکن چون کارساز حقیقی چاره ساز بیچارگان
است شخصے را بسر وقتش رسانید واو بمقتضاے حقیقت این خاندان که مراعات
نمایان از بزرگان ایشان دیده بود فی الفور از اسپ فرود آمده از زمین برداشته
وراهی شد وملهار راو هولکر قصه که از ترجمه نامه او ظاهر می شود وآن ترجمه
داخل ماثر آصفی است جان سلامت برد وشمشیر بهادر پسر باجی راو که از شکم
طوائف بود هنگام گریختن درمیان راه نزدیکی بهرت پور از دست رهزنان برقص
لبسمل نمود سخن مختصر شاه ازین فتح خدا داد سجدات شکر جناب صمدیت تعالی
شانه بجا آورد واز غنایم چه نوشته شود یک یک مغل ده ده شتر از مال
واسباب کشیده می آورد ودامن آمال را از زر وزیور وجواهر مالا مال میکرد
واسپان وشتران جوق جوق مطلق العنان بهر طرف می گشتند وکسے ملتفت
احوال آنها نمی شد ـ عالمی قتل واسیر گردید مغلان خونخواره زنان جمیله
وکودکان خوبرو را سلامت داشته باقی از زن ومرد چه از سپاهی وچه
بازاری قریب چهل پنجاه هزار کس را چهل چهل وپنجاه پنجاه بیکجا نشانده چون
بادرنگ وخیار از هم میگذرانیدند وکشتن مگس وشکستن خس را برابر ویکسان

می شمردند و می گفتند که هرگاه از ولایت بهار هندوستان بر بستیم
مادر و خواهر هم گفته بودند که ده کس هندی نژاد را برای خاطر ما خواهند کشت
ثواب آن بما عاید شود. غرض قهر الهی نازل بود و روپیه مست ڈیره هر یک سوار
از سر آدمیان مانند هندوانه انبارها بودند که دیده خرد بدیدن آن خیرگی می نمود
و مو بر بدن راست می شد. لیکن در منزل شجاع الدوله امن و عافیت بود
که هر که از گریختگان در آنجا میرفت از صدمه آسیب سفاکان محفوظ و ایمن میماند
و نواب هر یک را فراخور احوال زاد راه بیرون داده و مردم خود همراه کرده رسانیده
میداد. روز دیگر نواب بنابر صاف کردن جای رزمگاه و شناخت لاش
بهاو و سرداران دیگر با بوجیو پنڈت و یکدو سردار مرهته را که مقید بودند با خود
گرفته سوار شد و یک چقر کلان کنده جسدهای کلهم را خاک پوش کرده
نزاع کفر و اسلام یکجا مدفون نمود. بقدر دو هزار مینار خورد و کلان از سر آدمیان
در شمار آمده بودند و در هر مینار سر از یکهزار یا پانصد کمتر نمی نمود. درین اثنا شخصی آمده
ظاهر کرد که ازینجا بتفاوت یک کروه لاشه بی سر افتاده است. نواب و همه با
برای دیدنش رفتند و هرگاه آنرا از زمین برداشتند سه دانه مروارید یافتند که
فی دانه قیمت سیصد روپیه داشت. ازینمعنی احتمال بر سرداری گردید و
با بوجیو پنڈت و مرهته ها دیده دیده پر آب کردند و ظاهر ساختند
همان است که از دست او هزار بار روپیه را مراعات یافته ایم. چون نشیب
ملاحظه نمودند دانستند که بهاو است زانو که نشان زخم ... کرده بجا
کاڑھی ... ولی بر پشت آورده بود تا ... سخن میکرد ... بهاو ...
دوازده صد ڈنڈوت آفتاب میکرد ... سال آن بر ... ظ...
ڈنڈوت در زبان هندی عبارت ... زن که ... بر ...

سجده نما بند چولست بلند زده آورزد و کشش بعمر سی و پنج ساله دریافت
می شد مگر از نمودن سه بالکلیه رفع ظن نمی گشت تا آنکه یکی از مقربین نواب
گفت که جوانے ولایتی از دیر ایستاده تماشا بین است و خود بخود حرف میزند
شاید که او سر این سر بسر واقف باشد. نواب او را بحضور طلبیده استفسار
نمودند اگرچه اولاً انکار کرد فاما بعد از رد و بدل وافر و نمودن جمعیت خاطر و اینکه
زنهار از تو بوجهی من الوجوه مواخذه و پرسش آن درمیان نخواهد آمد راست
گو که ترا خوش خواهیم کرد بر زبان آورد که در وقت زد و کشت که نوبت شمشیر
و خنجر بود این را دیدم که دو اسپ بر کوشش کشته افتادند مرتبه سیوم که بر
اسپ دیگر سوار گشت و حمله کرد خود نیز زخم گولے بندوق از زین بر زمین افتاد
افتادن همان بود و گریختن فوج مرهٹه همان بالجمله باز طاقت سواری که در
خود نیافت از معرکه رو برتافته باستعانت همالهٔ آهسته آهسته روان شد
من و چهار پنج سوار دیگر بر سر این رسیده آواز دادم که کجا میروی بایست
اگر خود بهادر و نیستی یا دیگر سرداری مطلع کن که ترا ضرر جانے نخواهد رسید
و بسلامت نزد شاه خواهیم برد. این شخص سخن ما را ناشنیده انگاشته
بجواب نه پرداخت بلکه چشم هم بالا نساخت و قسمے که میرفت میرفت
جوانے از ما بے پروائی و بے باکی او را بر داشت نکرده همین که شمشیر
در دست بنوودی آمد نامبرده چستی و چابکی را بکار برده بضرب همالة از زین
در ربوده در دم بدیم نمود. پس مایان از هر چهار طرف هجوم آورده درمیان
گرفتیم آن شیر بیشه شجاعت و پردلی بطرفی که چون هژبر گرسنه میدوید
گریزان میرفتیم کاشش اگر اسپے در زیر ران میداشت یک کس را از ما
زنده نمیگذاشت و بسلامت میگذشت من هم درین عمر بسیار جنگ مردان

دیده ام لیکن لاوری باین هیئت و هیبت بنظر نیامده که هنگام هزیمت جهانی دست و پا
نشناخته گریخته میرود و یکی بر دیگری می افتد حتی که یک مغل صد مرهته سلاح بسته را اسیر میکرد
و کسی از و سر برنمی پیچید و اینچنین جرات و مردانگی کرده است که نتوان گفت مرحبا برادر و پدرش [illegible]
هرگاه طاقتش طاق شد هم جفت خود ساخته بر خاک هلاک خفت سرش معلوم نیست که کدام کس برید
آخر سر مذکور بحضور شاه از میش همان شخص برآمد و [illegible] شدن بهاو و تفقد [illegible] بعد از آن
شاه لاش لسواس راو را که بسر یک جوان [illegible] دو بزرگ [illegible] لقالیش [illegible] طلب [illegible]
ریختی که رو برو آوردند و پرده از رو برگرفت [illegible] هندوستانی و ولایت صفات
صلوات گفتند که جوانی زیبا باین خوبی و متناسب [illegible] و نزاکت بدن و ملاحت [illegible]
در دیدن نیامده بود و یافت [illegible] که [illegible] بخواب استراحت [illegible]
عمرش شانزده هفده ساله بود و تعریف [illegible] سبزه [illegible] چهره اش [illegible]
زخم تیری برابرو و زخم شمشیر بقدر یک انگشت بر گردن داشت و پارچه اش [illegible]
خون آلود نبود مغلان [illegible] خوش سیرت [illegible] و متفق اللفظ
والمعنی شدند که لسواس راو پادشاه هندوان بود [illegible] ارمغان بولایت
خواهم برد شجاع الدوله بحضور شاه عرض کرد که عداوت [illegible] البته با سر رشته زندگی
است و قاعده هندوستان چنین است که [illegible]
و تجهیز مینمایند و این علاوه بران حضرت [illegible] ما را ازین [illegible]
همیشه کار است و در صورت بدنامی ایمنی که [illegible] تا ابد خواهد ماند [illegible]
که التماس من پذیرا شود شاه معروضه را منظور کرده [illegible] حکم داد تا [illegible]
همان وقت لاش بهاو و لسواس راو را حواله راجه [illegible] که بزودی [illegible]
معمول و طریقه هنود آتش [illegible] رسمیات [illegible]
کارڈی در مثل شماست باید نگاهداشت [illegible]

گفت فرمانت شود می طلبم جهت گاردی مذکور بحضور آمد آنجناب با او خطاب ساخت
که ابراهیم خان گاردی شجاعت و جوانمردی تو بود که زنده ماندی و اسیر آمدی عرض کرد
که [illegible] تقدیر و قضا چاره ندارد [illegible] مجبور و ناچار است الا بعد گریختن رفتن سردار
قریب [illegible] لشکر او [illegible] تحمل بوده میان تیر را نگذاشتم و ثبات قدمی
[illegible] صبح تا [illegible] کرامت لگنه گاراند - در برداشت
[illegible] بشود [illegible] زمان تصور فرمایید مرد سپاهی و تحتی
هم [illegible] حضرت مبارک لوازم شد و این سخن بود که ابدالیان
ابراهیم [illegible] آورده [illegible] که این گاردی که هزارها برادر و اقربای ما را
[illegible] شجاع الدوله آئین بر دست
[illegible] ماتابت [illegible] دیگری بوده حالا رفیق ما ست
هرگز ممکن [illegible] است [illegible] هر چه باداباد من حاضرم غرض صحبت
عجیب و غریب اتفاق افتاده نزدیک بود که گرد فتنه برخاست شور و شعله مفسده
بهواکشد شاه ولیخان که هم دانشمند و جهاندیده و سخنور است بود در میان آمده
نواب را بگوشه برد و فهمانید که فرزند عالی [illegible] مصلحت و صلاح وقت
ابراهیم خان گاردی را سپرد ما باید کرد و فهمانید چرا بجز خلش و کاوش با پادشاه هیچکه
شورش اینها کم می شود امانت را بطور سلامت نزد شما رسانیده خواهیم داد
خاطر جمع دارد و از بیباکی و جهالت دست بردار شجاع الدوله طوعاً و کرهاً قبول
ساخت اگرچه خان معظم بپاس خاطرش بکشتن علانیه نپرداخت لیکن چون او را هم
با او همین صحبت بود جراح را اشاره نمود که پتی زهر بر زخمهایش بگذارد آن جوان
شجاع زورمند بعداوت لفظی مفت ضایع و هلاک شد - آسودگی از فلک
جستن بیخردی است این جنسی است که در کارگاه آسمان نیست همچنین احوال

جنکوجی و شرح این سانحه غریب آنکه شجاع الدوله کاسی راج [illegible] سوال و
جواب اکثر امور نزد برخوردار خان سردار شاه فرستاده بود [illegible] انش
او را دست گرفته در خیمه برد و سخنی در گوش کرد که درستی امور [illegible] است
به همین قدر مرکوز او گفت که البته هرچه بگوئید بمقادر قصور ندارم [illegible]
خیمه کلان در تاریکی پال مختصری استاده بود پرده اش برداشت و بنظر آورد
کاسی راج میگوید که دیدیم جنکوجی را چیره برهانپوری بر سر و جانگلیه [illegible]
در پا داشته بواسطه زخمی که در دستش رسیده بود از چپاتی دست حمایل
در گردن ساخته نشسته بود بهمین که چشم چار شد چشم را زیر کرد گفته است راو جی ادب
اینقدر حجاب چیست کار نا جها کرده اید نام آن تا قیام زمین و زمان قایم و برقرار
خواهد ماند جواب داد که اراده خود این بود که در مقتل همراه دیگران کشته می اقدام
لیکن چون بروز ازل در نصیب این فلک زده محروم از زندگی [illegible] پابستگی
نوشته بود [illegible] عالی انبوه و جای گریز نداشتیم حالا آنچه [illegible] زر داد ند
[illegible] شش لک روپیه میخواهند هرچند سرانجام آن [illegible] بدین مکان
نپذیران متقبل [illegible] می گذارند مگر [illegible] صاحب که
[illegible] بهمین بزرگان ما و ایشان از قدیم دوستی است برحال این بایس غریب
ستم رسیده ترحم فرمایند و در اسیری دستگیری نمایند بقوت [illegible] انسان
عبد الاحسان تا دم واپسین مرهون و منت پذیر خواهم بود [illegible] آن منت
خواهم نمود - کاسی راج به تسلی پرداخت و گفت که [illegible]
مقدمه مشروحاً اطلاع میدادم و میدانم که [illegible] کار سازی [illegible]
مقصر نخواهند ماند و توجه دریغ نداشته سعی در واقعی خواهند [illegible]
که بر دو لک روپیه معامله فیصل شود - قصه [illegible]

بنیک . بنشست تماشاے رقص میدیدند مشارالیه آنچه گفتنی بود گذارش ساخت
ومقدمه جنکوجی را بپاس مخالفت صحبت بر وقت دیگر انداخت نجیب الدوله که
داناے بود تبسم کرده گفت که از بشره کاسی راج دریافت می شود که چیزے دیگر عرض
کردنیست بحضور من گفتن نمیتواند شجاع الدوله ظاهر کرد که هیچ سخن و کدام حرف است
نفس ... با من و شما هیچ وجه جدائی و پوشیدگی نیست و پرده حجاب و مفارقت
درمیان نیست پس نجیب خان او را پیش طلبیده بمبالغه و ابرام تمام گفت که سرے داری
بگو ... بمجرد دست بر پاے آقاے خود بگذار نامبرده لاعلاج شده گره از راز
نهفته کشاد و حقیقت جنکوجی را مفصل در معرض اظهار نهاده خان موصوف گفت
نواب صاحب صورت انیست اینهمه خیلے بهتر و مناسب می نماید که اینقسم سردار عمده را
رهین احسان ساختن و بدستگیری افتاده پرداختن کار جوان مردان است لیکن
مقصر نباید ماند و من هم حاضرم و بقدر مقدور در شریک شدن و سرانجام زر
نمودن را بر خود لازم دانسته ام یاران یاد دارید و یقین پندارید که دنیا جاے
گذران و یادگار است و بجز سلوک نیکوی هیچ چیز پائدار نه وقت میرود و سخن میماند
بهر حال تا دیر مذکور اینچنین سخنان درمیان ماند هرگاه مجلس برخاست شجاع الدوله
که رخصت شده بدیره خود آمد تجویز کرد که جنکوجی را بهر قسم که دست دهد از پنجه
عقاب عقاب باید برآورد و نجیب الدوله که از دل منافق و از زبان موافق بود
عداوت قلبی از خاندان سندهیه داشت صبح پیش از همه سوار شده بحضور شاه
رفته بیان ماجرا کرد شاه چین بجبین شده به برخوردار خان فرمود که خلعه در
قید ... التماس نمود که شاها چنین اینغرض محض خلاف و خلاف محض است
... نسقچیان را مامور ساخت که بروید و جهارطه لشکرش بگیرند خانه را کود
از ... تو رسیده پیشتر از رفتن آن دیو سیرتان لیساول خود را مخفی اشارات

کرد که بزودی رفت رفع این دغدغه سازد و جلاد و نشان سفاک بر سر آن مظلوم
سراپا غموم رسیده تیغ راندند و بیک ضرب کارش تمام کردند و بهمانجا دفن ساختند

ے

انسان بحریست بیکران عالم — وین عمر گران مایه درو کشتی غم
ناگاه رسد نهنگ دریای اجل — غرقش کند و برد بگرذات عدم

گویند که مغلان در لشکر شجاع الدوله رفته خلق خدا را اذیت میدادند و هر روز تعدی
تازه میکردند این خبر بعرض شاه رسید فرمود که شجاع الدوله فرزند ماست هر کس که
بنسبت او مرتکب بی ادبی خواهد شد سزای لائق خواهد یافت چنانچه دو سه
مغل را بنا بر چشم نمائی و عبرت و دفع گزند تیر در بینی انداخته و بر خر سوار ساخته
در تمام لشکر گردانیدند و منادی کرد که بار دگر هر کس که زیادتی خواهد نمود بسزا خواهد
رسید تا آنکه ازین تهدید و تاکید شوخی این فرق یک گونه برطرف گشت قطعه
تاریخ این سانحه عظیم از طبع زاد مرحوم مغفور در خزانه عامره مندرج است اینجا
نظر بتفهیم کلام دیا بود سنه تاریخ انقلاب می آید

قطعه

بهاؤ با فوج خود تلف شد — از دست مجاهدان قتال
تاریخ شکست فوج کفار — فرمود خرد غنیم پامال

چون این خبر در دکن نزد بالاجی راو رسید دائره نشین غم گردید و بست و
از پنج ماه و سیزده روز نوزدهم ذی قعده سنه ۱۱۷۴ راه بادیه فنا گرفت با پسر و
برادر پیوست. تتمه احوال مرهته بعد شکست دهوراو پسر بالاجی راو مذکور
[illegible] ن [illegible] ت راو برادر خود مادهو راو و سپس سوائی مادهو راو پسرش و
[illegible] بالاجی مذکور تا انتها [illegible] سنه
[illegible] [illegible] ریاست

بندگان عالی آصفجاه ثانی است در دفتر دوم مآثر آصفی و تکمله آن مرقوم است
زیرا که این کارنامجات تفصیلی دفترے جداگانه دارد و این مختصر متحمل آن نیست
الحمد لله این چند اوراق وقائع که به **لباط الغنائم** نامزد است بتاریخ نوزدهم
شهر جمادی الآخره سنه یکهزار و دوصد و چهارده هجری دوشنبه مطابق
هجدهم نومبر ماه انگریزی سنه یکهزار و هفتصد و نود و نه عیسوی موافق هفتم تشرین الآخر
ماه رومی سنه دو هزار و یکصد و یازده اسکندری ملاحق یازدهم خورداد ماه قدیمی
سنه یکهزار و یکصد و شصت و نه یزدجردی از خامه سریع السیر بنده شفیق عفا الله
ذنوبه و ستر الله عیوبه به حسن انجام زینت اتمام گرفت. ترصد که مطالعه کنندگان
این اساطیر راقم مسطور را بدعائے خیر یاد آرند و جرم اختلاف روایت بر ناقل
نگذارند و بالله التوفیق —

قطعه

هزار و دوصد و ده چار هجری — شفیق من نوشت این ماجرے
الٰهی تا صاحبے روزی برحمت — کند در حق این مسکین دعائے

تمت